

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE JOVSA

TEXTOVÁ ČASŤ
ČISTOPIS

Názov ÚPD: **ÚZEMNÝ PLÁN OBCE JOVSA**
Schvaľujúci orgán: Obecné zastupiteľstvo obce Jovsa
Číslo uznesenia: 16 / 2012
Dátum schválenia: 03.10.2012

.....
Michal Homrok, starosta obce

pečiatka

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

NÁZOV ELABORÁTU:	ÚZEMNÝ PLÁN OBCE JOVSA
OBSTARÁVATEĽ:	OBEC JOVSA Michal Homrok , starosta obce Jovsa
POVERENÝ OBSTARÁVATEĽ:	Ing. Iveta Sabaková, reg. číslo 286 zo dňa 10.10.2011 odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD podľa § 2 stavebného zákona:
SPRACOVATEĽ:	ArchAteliér, Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ
HLAVNÝ RIEŠITEĽ:	Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ
Základná koncepcia a urbanizmus:	Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ
Demografia a bytový fond:	Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ
Ekológia a životné prostredie:	Ing. Marián ZOLOVČÍK
Technická infraštruktúra:	
Doprava:	Ing. Vladimír BOŠKO
Zásobovanie plynom:	Ing. Dušan SPURA
Vodné hospodárstvo:	Ing. Dušan SPURA
Zásobovanie el. energiou, spoje:	Ing. František FELC
Poľnohospodárska pôda a lesné pozemky:	Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ

*TÁTO DOKUMENTÁCIA JE PRODUKT PODLIEHAJÚCI ZÁKONU O OCHRANE AUTORSKÝCH PRÁV!
JEHO KOPÍROVANIE, ALEBO PRENECHANIE NA VYUŽITIE INÝM OSOBÁM JE MOŽNÉ LEN SO SÚHLASOM AUTORA.*

OBSAH TEXTOVEJ ČASTI

1.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE	2
1.1	HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI	5
1.1.1	Hlavné ciele rozvoja územia	5
1.1.2	Vyhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií	5
1.1.3	Údaje o súlade riešenia územia so zadaním	6
1.1.4	Doplňujúce údaje	6
2.	RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE	7
2.1	VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS	7
2.1.1	Vymedzenie riešeného územia	7
2.1.2	Geografický opis riešeného územia	7
2.2	VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC KOŠICKÉHO KRAJA	10
2.3	ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE	12
2.3.1	Demografia – stav a vývoj obyvateľov obce	13
2.3.2	Zamestnanosť a pracovné príležitosti	14
2.3.3	Bytový fond	15
2.4	RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE	17
2.4.1	Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia	17
2.4.2	Väzby obce na záujmové územie	18
2.4.3	Poloha obce v špecifickom prostredí	18
2.4.4	Technická infraštruktúra	18
2.5	URBANISTICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA	18
2.5.1	Stanovenie základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce	19
2.5.2	Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch	19
2.6	NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE	20
2.7	KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY	23
2.7.1	Kultúrne – historický potenciál	23
2.7.2	Prírodné hodnoty územia	24
2.8	NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKÉHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE	25
2.8.1	Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie	25
2.8.2	Občianska vybavenosť	25
2.8.3	Zdravotníctvo	27
2.8.4	Sociálna starostlivosť	27
2.8.5	Služby	27
2.8.6	Správa, verejná správa, inštitúcie	27
2.8.7	Ostatné zariadenia	27
2.8.8	Štruktúra a kapacita občianskej vybavenosti	27
2.8.9	Hospodárska základňa	28
2.8.10	Poľnohospodárstvo	28
2.8.11	Cestovný ruch, rekreácia, turistika a kúpeľníctvo	29
2.9	VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE	30
2.10	VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ	30
2.10.1	Ochranné pásma	30
2.10.2	Chránené územia	31
2.11	RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI	31
2.11.1	Riešenie záujmov obrany štátu	31
2.11.2	Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva	31
2.11.3	Riešenie ochrany pred požiarmi	31
2.11.4	Riešenie ochrany pred povodňami	32
3.	NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBA KRAJINY	33

3.1.1	Prírodné pomery - všeobecná charakteristika.....	33
3.1.2	Pasport významných častí prírody a krajiny riešeného územia.....	35
3.1.3	Významné krajinné prvky.....	36
3.1.4	Územný priemet ekologickej stability krajiny, zásady ochrany a využívania osobitne chránených častí prírody a krajiny	38
3.1.5	Súčasná krajinná štruktúra	38
3.1.6	Územný systém ekologickej stability (ÚSES)	40
3.1.7	Miestny ÚSES.....	42
3.1.8	Návrh opatrení	43
4.	NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA.....	44
4.1	DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA	44
4.1.1	Širšie dopravné vzťahy	44
4.1.2	Obslužné a prístupové komunikácie.....	45
4.1.3	Hromadná doprava.....	46
4.1.4	Statická doprava	46
4.1.5	Pešie a cyklistické komunikácie	46
4.1.6	Návrh eliminácie nadmerného hluku vyplývajúceho z riešenia dopravy.....	47
4.2	VODNÉ HOSPODÁRSTVO	49
4.2.1	Zásobovanie pitnou vodou.....	49
4.2.2	Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd	50
4.2.3	Vodné toky a nádrže, čistota vody	50
4.2.4	Hydromelioračné zariadenia	51
4.3	ENERGETIKA	51
4.3.1	Zásobovanie elektrickou energiou.....	51
4.3.2	Energetické zariadenia	55
4.4	ZÁSOBOVANIE TEPLOM, PLYNOM	55
4.4.1	Zásobovanie plynom	55
4.4.2	Zásobovanie teplom.....	56
4.5	TELEKOMUNIKÁCIE	57
4.5.1	Telekomunikačné zariadenia	57
4.5.2	Diaľkové káble	57
4.5.3	Mobilní operátori	57
4.5.4	Televízne a rozhlasové vysielanie.....	58
5.	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY.....	58
5.1.1	Základné zložky životného prostredia.....	58
5.1.2	Ovzdušie – ochrana čistoty ovzdušia	58
5.1.3	Verejná, izolačná a ostatná zeleň	58
5.1.4	Odpadové hospodárstvo.....	59
5.1.5	Biota	61
6.	VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV	61
6.1.1	Ťažba nerastných surovín.....	61
6.1.2	Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory	61
7.	VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU.....	61
8.	NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASŤ RIEŠENÉHO ÚZEMIA	62

9. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA..... 62**1.1 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši**

Obec Jovsa nemá spracovanú žiadnu územnoplánovaciu dokumentáciu. Akákoľvek výstavba v obci bola doposiaľ regulovaná iba na základe územných rozhodnutí príslušného stavebného úradu. V roku 2010 obec získala dotáciu na dopracovanie ÚPN obce z výnosu MVaRR SR o poskytnutí dotácií na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obcí a miest.

Prípravné práce na obstaraní územného plánu obce boli začaté v septembri 2008 - Oznámením o začatí obstarávania. Postup obstarania územného plánu bol stanovený v zmysle §19a, odst. 1 a §21, odst.2 zákona č.50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov (stavebný zákon), v zmysle ktorého sa zabezpečuje vypracovanie Prieskumov a rozborov, Zadaní, Konceptu a Návrhu ÚPNO. Podľa §21. odst.2 stavebného zákona sa musí vypracovať koncept riešenia aj keď obec Jovsa je obec s menej ako 2000 obyvateľmi (829 obyvateľov) z dôvodu, že podlieha ako strategický dokument posudzovaniu vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, nakoľko do katastrálneho územia obce zasahuje chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy.

Spracovateľom dokumentácie ÚPN-O je ArchAteliér Ing. arch. Marianna Bošková, Kpt. Nálepku 20, Michalovce, na základe zmluvy o dielo č. 71-2008/12/43 a dodatkov č.1 a 2..

Obstarávateľskú činnosť vykonáva Ing. Iveta Sabaková, odborne spôsobilá osoba na obstaranie ÚPP a ÚPD obce podľa § 2a stavebného zákona, zapísaná v zozname na MŽP SR.

1.1.1 Hlavné ciele rozvoja územia

Z výstupov dokumentácie Prieskumov a rozborov a ich prerokovania na úrovni samosprávy obce vyplýva, že je potrebné v Územnom pláne obce zamerať sa na riešenie súčasných územnotechnických a environmentálnych problémov a navrhnuť územný rozvoj obce zodpovedajúci potenciálu územia a potrebám obyvateľov obce pri rešpektovaní princípov trvalodržateľného rozvoja. V tomto zmysle sú hlavné ciele riešenia Územného plánu obce nasledovné:

- hlavným cieľom územno-plánovacej dokumentácie je návrh koncepcie dlhodobého urbanistického rozvoja obce a jej jednotlivých funkcií, funkčné vymedzenie a usporiadanie sídelnej a krajinnej štruktúry, určenie základných zásad organizácie územia, spôsobu jeho využitia a podmienok výstavby,
- územným plánom vytvoriť predpoklady pre zabezpečenie trvalého súladu všetkých činností na území obce s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt,
- podrobne riešiť regulatívy a limity funkčného a priestorového usporiadania obce, územno-technické podmienky umiestňovania stavieb, zariadení verejného dopravného a technického vybavenia a základných prvkov územného systému ekologickej stability,
- prioritne riešiť súčasné územnotechnické a environmentálne problémy v území identifikované v dokumentácii Prieskumov a rozborov,
- navrhnuť komplexný územný rozvoj obce na obdobie cca 20 rokov /návrhové obdobie rok 2025/,
- v návrhu komplexného územného rozvoja obce rešpektovať nadradenú dokumentáciu Územný plán veľkého územného celku Košický kraj - Zmeny a doplnky 2009 /ÚPN – VÚC/, schválené uznesením Zastupiteľstva KSK č.712/2009 dňa 24.08.2009 a záväznú časť vyhlásenú Všeobecne záväzným nariadením č.10/2009, t.z. záväzné regulatívy, ktoré majú dopad na katastrálne územie obce,
- v návrhu koncepcie územného rozvoja obce riešiť obec ako administratívne a územne samostatný celok a v rámci širších nadlokálnych väzieb zohľadniť vzťahy a väzby na širšie záujmové územie v rámci sídelnej štruktúry okresu Michalovce a to najmä na mesto Michalovce,
- obsah a rozsah dokumentácie ÚPN-O obce spracovať v hĺbke a podrobnosti riešenia primerane Metodickému usmerneniu obstarania a spracovania územného plánu obce (MŽP SR, rok 2001).
- navrhovaný rozvoj obce riešiť vo variantoch a alternatívach, a to vo vzťahu k:
  - limitujúcim faktorom – záujmy obrany štátu, ochrana prírody a krajiny, nadradená infraštruktúra
  - rozvojovým potrebám obce – bývanie, ekonomické aktivity, rekreácia, infraštruktúra

1.1.2 Vyhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií

Obec Jovsa doposiaľ nemá platnú územnoplánovacia dokumentáciu. V roku 2009 bolo spracované a schválené zadanie pre vypracovanie územného plánu obce (2009). V roku 2010 bol spracovaný koncept riešenia ÚPN Obce a správa o hodnotení územnoplánovacej dokumentácii.

1.1.3 Údaje o súlade riešenia územia so zadaním

1.1.3.1 Chronológia spracovania

Pre obstaranie územného plánu obce bol stanovený postup v zmysle §19a, odst. 1 a §21, odst.2 zákona č.50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov (stavebný zákon), v zmysle ktorého sa zabezpečuje vypracovanie Prieskumov a rozborov, Zadania, Konceptu a Návrhu ÚPN-O.

V prvej etape prác pri obstaraní ÚPN-O bolo v zmysle § 19b stavebného zákona zverejnené Oznámenie o začatí obstarávania ÚPN-O Jovsa 05.09.2008. Vzhľadom na to, že do katastrálneho územia obce Jovsa zasahuje územie NATURA 2000 – chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy podlieha Územný plán obce procesu posudzovania vplyvov strategických dokumentov na ŽP v zmysle §4 - §16 zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na ŽP. Preto súbežne s Oznámením o obstaraní ÚPN-O bol z úrovne OÚŽP Michalovce začatý proces posudzovania vplyvov na ŽP zverejnením Oznámenia o strategickom dokumente. Výsledky tohto posudzovania boli zahrnuté do Rozsahu hodnotenia vydaného OÚŽP Michalovce č. 2008/1349 dňa 20.11.2008 k posudzovaniu ÚPN-O obce Jovsa v zmysle zákona č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

V októbri 2008 boli spracované Prieskumy a rozborov, na základe ktorých bolo vypracované Zadanie pre Územný plán obce Jovsa. Návrh Zadania bol prerokovaný v súlade s §20, odst. 2 citovaného zákona s verejnosťou, dotknutými obcami, dotknutými orgánmi štátnej správy a dotknutými právnickými osobami v termíne od 12.11.2008 – 12.12.2008. Celý proces prerokovania bol ukončený do 28.3.2009.

Oznámenie o verejnom prerokovaní návrhu Zadania bolo zverejnené po dobu 30 dní na verejnej tabuli obce a dokumentácia bola k nahliadnutiu sprístupnená v úradovni Obecného úradu v Jovse, na web stránke obce a spracovateľa, na Krajskom stavebnom úrade v Košiciach. Dotknutým orgánom štátnej správy, organizáciám a susedným obciam bola dokumentácia Zadania spolu s oznámením o verejnom prerokovaní zaslaná osobitným listom.

Výsledky prerokovania Zadania boli vyhodnotené (viď. vyhodnotenie pripomienkového konania) a premietnuté do čistopisu Zadania. Do čistopisu Zadania boli zapracované aj relevantné pripomienky a požiadavky vyplývajúce z Rozsahu hodnotenia vydaného OÚŽP Michalovce v procese posudzovania vplyvov na ŽP podľa zákona č. 24/2006 Z.z.

Na základe posúdenia Zadania Krajským stavebným úradom v Košiciach (stanovisko č.2009/00334 zo dňa 23.01.2009) bolo Zadanie pre Návrh ÚPN-Obce Jovsa schválené dňa 27.01.2009 uznesením č. 1/2009.

V roku 2010 bola vypracovaná dokumentácia „Koncept riešenia ÚPN Obce“. Verejné prerokovanie konceptu v zmysle §21, odst.3 stavebného zákona sa uskutočnilo v období od 27.9.2010 – 30.10.2010.

Súbežne so spracovaním dokumentácie konceptu riešenia ÚPN Obce, bola vypracovaná aj Správa o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie podľa zákona č. 24/2006 Z.z., ku ktorej bolo vydané OÚŽP Michalovce, dňa 16.01.2012 pod č. 2012/00001 „Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu Územného plánu obce Jovsa /ÚPN-O/. Do výsledného znenia Návrh ÚPN-O boli premietnuté aj výsledky vyhodnotenia pripomienok z tohto stanoviska.

Dokumentácia Návrhu ÚPN-Obce je vypracovaná v súlade s požiadavkami na riešenie jednotlivých funkčných systémov územného rozvoja obce stanovených v schválenom Zadaní. Obsah dokumentácie Návrhu ÚPN-O je spracovaný v štruktúre zodpovedajúcej §12 vyhlášky č.55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD.

1.1.4 Doplňujúce údaje

Pri vypracovaní prieskumov a rozborov boli použité nasledovné podklady:

Mapové podklady

- mapové podklady M 1: 50 000, M 1:10 000, M 1: 2 000

Podklady a údaje obce:

- Údaje zo sčítania obyvateľstva, domov a bytov, rok 1991, 2001, 2008, Krajský štatistický úrad Košice, štatistické údaje obce.

Záväzné podklady:

- Územný plán veľkého územného celku Košický kraj - Zmeny a doplnky 2009 /ÚPN – VÚC/, schválený uznesením Zastupiteľstva KSK č.712/2009 dňa 24.08.2009 a záväzná časť vyhlásenú Všeobecne záväzným nariadením č.10/2009,

- t.z. záväzné regulatívy, ktoré majú dopad na katastrálne územie obce (spracovateľ: URBI Košice – Ing.arch. A. Bél).
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Michalovce (SAŽP, pobočka Košice, 1994)
  - Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (dopad na obec),
  - Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2007-2016(spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Humenné v spolupráci so starostom obce, poslancami Obecného zastupiteľstva a občanmi obce – august – november 2006)
  - Povodňový plán záchranných a zabezpečovacích prác obce Jovsa (schválený VZN obce č. 1/2008).
  - Zadanie pre vypracovanie ÚPN-O Jovsa (schválený UZ obce č. 1/2009 dňa 27.9.2010)

Ďalšie podklady:

V riešení ÚPN-O Jovsa budú využité aj ďalšie dostupné relevantné krajské, regionálne a lokálne koncepcie a dokumenty s dopadom na rozvoj územia obce, ktoré vyplynú zo spracovania Prieskumov a rozborov.

- PD Skupinová kanalizácia obcí Jovsa, Kusín, Poruba p/V (spracovateľ:KZI, STU Bratislava, r. 5/2002).
- PD Vodovod obce Jovsa (spracovateľ: Plymton Projekt, Ing. Sokologorský, r. 8/2007).
- Správa o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie
- Záverečné stanovisko OÚŽP Michalovce (č. 2012/00001 zo dňa 16.1.2012)
- Dejiny osídlenia Užskej Župy (F. Uličný, r. 1995)

2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

2.1.1 Vymedzenie riešeného územia

Riešené územie pre spracovanie Územného plánu obce Jovsa sa vymedzuje tak, aby v návrhu koncepcie rozvoja obce bolo možné riešiť funkčné a priestorové usporiadanie zastavaného územia obce, riešiť rozvojové plochy vo väzbe na toto územie a premietnuť výsledky prieskumov a rozborov v oblasti krajinnoekologického plánu v rámci celého katastrálneho územia obce. V rámci širších vzťahov zdokumentovať väzby vo východnej časti okresu Michalovce. Vo vzťahu k uvedenému sa pre spracovanie Návrhu Územného plánu obce vymedzuje riešené územie nasledovne :

- a) v rozsahu celého katastrálneho územia obce Jovsa pre návrh priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce (mierka 1:10 000),
- b) v rozsahu zastavaného územia obce pre podrobné riešenie urbanistickej koncepcie a priestorového usporiadania (mierka 1 : 2 000),
- c) pre riešenie záujmového územia a širších vzťahov v rozsahu širšieho zázemia (mierka 1 : 50 000).

V prípade potreby, vyplývajúcej z Konceptu riešenia Územného plánu obce, môže byť riešené územie so súhlasom obstarávateľa v štádiu rozpracovania dokumentácie upravené.

2.1.2 Geografický opis riešeného územia

2.1.2.1 Zemepisná poloha

Katastrálne územie obce Jovsa je situované východne od centrálnej časti Východoslovenskej nížiny na rozhraní s Podvihorlatskou pahorkatinou, v okrese Michalovce. Riešene územie je vymedzené katastrálnymi hranicami obce. Susedí na východe s k.ú. Úbrež, na severe s k.ú. Poruba pod Vihorlatom, západnú hranicu tvorí k.ú. Kusín, na juhu hraničí s k.ú. Hnojné. Vzhľadom na charakter územia s výškovými rozdielmi je celá oblasť teplotne diferencovaná. Pre širšie záujmové územie je charakteristický prechod z rovinatého charakteru územia na pahorkatinný charakter. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 109 m.n.m. (Starý Porubský potok) po 507 m.n.m. (Rakovský kameň). Katastrálne územie Jovsa má celkovú výmeru 1846,42 ha.

Riešený priestor podľa geomorfologického členenia SR / E. Mazúr, M.Lukniš / je súčasťou alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy - Panónska panva, provincia - Východopanónska panva, provincia Veľká Dunajská kotlina, Orografický celok - Východoslovenská nížina, podcelok – rozhranie Východoslovenskej nížiny a Podvihorlatskej pahorkatiny.

2.1.2.1 Geologické a geomorfologické pomery

Geológia

Na geologickej stavbe územia Jovsa sa zúčastňujú neogénne a kvartérne sedimenty. Kvartér je zastúpený proluviálnymi sedimentami. Tvoria prevážne mohutné periglaciálne kužele. Vyvíjali sa od spodného pleistocenu až do wurmského glaciálu. Litologickú náplň týchto sedimentov tvoria najmä andezity. Zaznamenaný je výskyt kvartérnych sedimentov – eolicko-deluviálne sprašové hliny. Rozlišujeme tri typy deluviálnych sedimentov – prevážne hlinité, hlinito kamenité a hlinito – kamenité – balvanité. Na záujmovom území sa v prevážnej miere vyskytuje prvý, menej druhý typ. Neogén je zastúpený najmä vo Vihorlatských vrchoch a Podvihorlatskej pahorkatine. Neogénne sedimenty mocné niekoľko sto metrov predstavujú výplň pozdĺž vnútrohorskej panvy. V riešenom území sa predpokladá prítomnosť sedimentov karpátu a sedimenty a vulkanity badenu a sarmatu, ako i sedimenty panonu a rumanu. Širšie záujmové územie z tektonického hľadiska predstavuje štruktúru, ktorá má v celej histórii svojho vývoja poklesovú tendenciu. Poklesy však prebiehajú nerovnomerne, následkom čoho je územie sústavou zlomov rozlámané na samostatné bloky – kryhy. Pohyb týchto kryh je nerovnomerný tak v intenzite ako aj v čase a priestore. Dôsledkom toho je riešené územie diferencované na relatívne stabilnejšie kryhy a kryhy s poklesovou tendenciou. Odrazom tejto diferenciácie je rozčlenenie územia na relatívne vyššie položené územie v severnej časti a na územie poklesnuté v južnej časti katastra.

Geomorfológia

Rozhranie Podvihorlatskej pahorkatiny a Východoslovenskej nížiny ako aj samotná Východoslovenská nížina predstavuje intenzívne poklesávajúcu panvu. Sedimenty redeponované z okolitých pohorí tvoria íly, piesky, štrky, čiastočne tufy a tufity. Jednotlivé tektonické kryhy tvoriace panvu nepoklesávali rovnomerne. Poklesnutú časť územia až po Seniansku depresiu vyplňujú veľmi silné miestami až 60 m mocné polohy kvartérnych štrkov, ilov a pieskov. Podvihorlatská pahorkatina je prekrytá až 30 m mocným komplexom náplavových kuželov. Poklesy vo Východoslovenskej nížine majú za následok aj vejárovitý tvar riečnej siete. Šíravská čiastková prepadlina bola využitá pre výstavbu Podvihorlatskej vodnej nádrže. Na okrajoch Východoslovenskej nížiny pozvoľne prechádzajúcej do Podvihorlatskej pahorkatiny prevládajú ilimerizované pôdy. Na zvetraných vulkanických horninách sú zastúpené hnedé pôdy. Pôdné druhy - pôdy prevážne ilovito - hlinité s nízkym obsahom humusu 2 až 3 % vo vyšších polohách 5 až 10 %. Pôdotvorný substrát - zvetraliny vyvrelín a metamorfovaných hornín, kyslé efuzíva a ich tufy, zvetraliny sedimentov - flyš v typickom vývoji. Celková hĺbka pôd – prevládajú pôdy stredne hlboké 30 až 40 cm.

2.1.2.2 Hydrologické pomery

Hydrologia vodných tokov riešeného územia Jovsa je ovplyvňovaná procesmi priľahlých masívov Podvihorlatskej pahorkatiny a samotnej Zemplínskej šíravy. V tejto časti ústia do vodnej nádrže Jovsiansky potok, preložka Porúbskeho potoka. Súčasný hydrologický režim sa z dôvodu rubných zásahov z minulého obdobia nad etáp výrazne odlišuje od pôvodného režimu. Súčasný hydrologický režim je výrazne rozkolísaný a v 7-mich mesiacoch v roku sú evidované hodnoty prietokov vo veľkých výkyvoch. Výsledky analýz jasne poukazujú na výrazne zmenené podmienky vodohospodárskeho potenciálu riešeného územia. Riešené územie spadá do povodia Bodrogu, ktorý vzniká sútokom riek Latorica, Laborec a Ondava, ktoré majú nížinný charakter. Povodie rieky Bodrog (číslo hydrologického poradia 4-30), a čiastkového povodia Uh (4-30-06) je typickým príkladom vejárovitej riečnej siete, ktorá spadá úmoria Čierneho mora.

Posudzované územie Jovsa je súčasťou čiastkového povodia Uhu a jeho prítoku Čierna voda resp. Okna. Zrážky sa na tvorbe zásob podzemných vôd uplatňujú od novembra do apríla. Maximálne stavy hladiny podzemných vôd sa vyskytujú od marca do mája. Na základe doterajších výsledkov hydrogeologického prieskumu možno konštatovať, že v katastri obce Jovsa smerom na sever sú priaznivejšie podmienky na získanie zdrojov podzemných vôd. Celé pohorie Vihorlat patrí v súčasnosti medzi významné lokality akumulácie povrchových a podzemných vôd. Tento fakt bol potvrdený už aj v minulosti Nariadením vlády vtedajšej SSR zo 6. februára 1987 o prirodzenej akumulácii vôd v pohorí Vihorlat.

Na území západne od posudzovaného územia sa nachádza vodohospodárska nádrž Zemplínska Šírava s kumulovanou funkciou zdroja úžitkovej vody pre priemysel, tepelnú energetiku a závlahy, ochranu územia pred povodňami a funkciou rekreačnou. S realizáciou ďalších nádrží sa v širšom okolí neuvažuje.

Povrchové vody - riešeným územím preteká Jovsiansky potok, Myslina (okrajovo vo východnej časti katastrálneho územia), Preložka Porúbskeho potoka ústiaca do Zemplínskej šíravy, Stará rieka, Sokolský potok a Starý Porubský potok. Potoky patria medzi vodné toky s dažďovo-snehovým typom odtoku s akumuláciou vôd v decembri až januári, vysokou vodnosťou v marci až apríli, s najnižšími prietokmi v septembri, s podružným maximom v druhej polovici novembra až začiatkom decembra a s nízkymi stavmi od polovice júla do konca septembra.

2.1.2.3 Klimatická charakteristika

Východoslovenská nížina predstavuje plochu 2 600 km². Prilahlé pohoria tvoria súčasť danej oblasti a výrazne sa podieľajú na tvorbe klímy v riešenom území. Klimatické a hydrologické charakteristiky sú ukazovateľom ekologickej kvality posudzovaného územia a dôležitým prvkom pre definovanie nových ekostabilizačných prvkov. Klimaticky patrí riešené územie do teplej oblasti, podoblasti mierne vlhkej, okrsok teplý, mierne suchý s chladnou zimou.

Teplá klimatická oblasť - zahŕňa prevažnú väčšinu posudzovaného územia - v rámci Východoslovenskej pahorkatiny a roviny. Charakterizovaná je teplou nížinnou klímou. Klimatické a hydrologické charakteristiky sú veľmi dôležitým prvkom pre definovanie nielen vodného potenciálu, ale aj pre stanovenie ekologickej kvality posudzovaného územia. Klimaticky patrí riešené územie do teplej až mierne teplej oblasti, podoblasti mierne vlhkej, okrsok teplý, mierne suchý s chladnou zimou. Priemerná ročná teplota vzduchu je 9 - 10⁰ C, s priemernými ročnými úhrmi zrážok 650 - 750 mm. Priemerná teplota vzduchu vo vegetačnom období je 15 - 16⁰C. Počet mrazových dní v roku /min. teplota vzduchu - 0,1 ⁰C a nižšia/ je 100 až 120 dní. Ročný počet dní so snehovou pokrývkou 80 - 100 dní. Maximum snehovej prikrývky 30 až 40 cm. Na bezvetrie pripadá takmer 48 % v roku. Ročná oblačnosť pod 60 %. Trvanie slnečného svitu za rok v priemere nad 2200 hodín.

Priemerné teploty vzduchu

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
priemer	-3,5	-1,3	3,0	9,5	113,6	17,2	18,5	17,7	13,7	8,6	4,1	-0,7	9,3

Veterné pomery v záujmovej oblasti sú ovplyvnené predovšetkým orografiou. Usporiadanie pohorí na východnom Slovensku spôsobuje, že na Východoslovenskej nížine a hlavne v jej okrajových častiach je rýchlosť vetra najvyššia zvyčajne z prevládajúcich smerov t.j. severného a južného. Priemerná rýchlosť vetra, vrátane bezvetria je pomerne nízka 2,3 až 2,8 m.s-1. Najvyššie rýchlosti sú dosahované začiatkom jari (3 až 3,3 m.s-1), najnižšie na jeseň 2,0 až 2,2 m.s-1. Z vývoja rýchlosti prúdenia vzduchu môžeme predpokladať, že v záujmovej oblasti prevládajú mierne až slabé prúdenia.

Priemerná rýchlosť vetra v (m/s) v stanici Michalovce, r.2000

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
rýchlosť	2,1	1,9	2,1	2,4	2,4	2,3	2,0	1,9	1,9	1,3	1,3	1,3

Územie obce patrí do európskej kontinentálnej klimatickej oblasti mierneho pásma s prevládajúcim oceánskym vzduchom. Popri západnom prúdení vzduchu od Atlantiku možno hovoriť i o prúdení vzduchu od Stredozemného mora, ktoré do celej oblasti prinášajú výdatné zrážky. Kontinentálne prúdenie vzduchu sa sebou prináša suchý vzduch, t.j. bez významnejších zrážok. Klimatické podmienky riešeného územia sú v značnej miere ovplyvňované tvarom povrchu i vegetačným krytom. Zo širšieho pohľadu je územie z južnej strany otvorenou krajinou. Zo severnej časti sa tiahnu od západu na východ až juhovýchod Vihorlatské vrchy a Popričný, čo tvorí prirodzenú bariéru severnému prúdeniu do Sobrancekej oblasti. Umelo vybudované vodné dielo Zemplínska šírava, ktoré vzniklo po roku 1960 čiastočne prispelo k zmene klimatických pomerov. I to prispelo k tomu, že výdatnosť zrážok sa zvyšujú smerom k pohoriam Priemerný ročný úhm zrážok v tomto území je 650 - 750 mm. Tieto zrážky sa z väčšej časti podieľajú na výpare, ktorý dosahuje hodnotu 70-80% z celkového úhru zrážok. Nedostatok vody v pôde vo veterných mesiacoch október až marec spôsobuje v čase bez pokrytia pôdnu eróziu. Najnižšie priemerné relatívne vlhkosti sú v tejto oblasti v apríli a v máji, najvyššie v novembri a v decembri.

Priemerný úhm zrážok v mm (Údaje SHMÚ)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
priemerný úhm	44	42	38	40	59	90	76	64	48	48	55	59	681

PÔDA

Vo Východoslovenskej nížine na širokých riečnych nivách sú nívne pôdy fluvizeme a lužné pôdy černice. Na sprašiach vznikli ilimerizované pôdy, fluvizeme, miestami hnedozeme a černozeme.

V záujmovom území prevládajú nasledovné pôdy nívnych oblastí, prevážne nívne pôdy glejové a oglejené na nekarbonátových aluviálnych sedimentoch a fluvizeme. V širšom záujmovom území aj terestrické ilimerizované pôdy až oglejené pôdy na sprašových a iných hlinách a terestrické hnedozeme ilimerizované a oglejené na sprašových a iných hlinách s nízkym obsahom humusu 2 až 3 %. Pôdotvorný substrát – sprašové hliny a nevápnité nívne uloženiny. Pri charakterizovaní prevládajúcich pôd ide o pôdy s ochric. nívny horizontom, zrnitostne stredne ťažké až ľahké, pôdna reakcia slabó kyslá s prevažne hlbokými pôdami vyskytujúce sa v nivách vodných tokov. Ich využitie je hlavne ako orné pôdy s prevahou pestovania obilnín, kukurice, strukovín a krmovín. Náchylnosť na kontamináciu pôd je v možnosti translokácie kontaminovaných látok do hlbších častí pôd profilu

a do podzemných vôd.

Antropické pôdy - pôdy s výskytom povrchového antropického horizontu, čiastočne alebo úplne pozmenené, prípadne vytvorené činnosťou človeka.

Kultizem (KT)

je pôdou na prirodzených substrátoch, ale činnosťou človeka s úplne pozmenenými vlastnosťami (prevažne kultiváciou počas poľnohospodárskeho využívania). Patria sem prevažne pôdy záhrad, vinohradov, ovocných sádov a podobne - v území sa viažu najmä na intravilány obcí (záhrady), záhradkárske osady a plochy špeciálnych poľnohospodárskych kultúr.

Antrozem (AN)

je človekom vytvorenou umelou pôdou na nepôvodných substrátoch. V posudzovanom území možno rozlíšiť *antrozeme typické*, medzi ktoré sú zaraďované pôdy na umelých substrátoch (prevažne navážky v sídlach a blízkosti technických objektov, resp. na rekultivovaných plochách) a *antrozeme degradačné* (zastavané plochy a plochy neumožňujúce rast rastlín).

2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC KOŠICKÉHO KRAJA

Vo vzťahu k územnému plánu obce je nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou ÚPN – VÚC Košického kraja. V súlade s § 27, odst.6 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov je potrebné záväznú časť tejto územnoplánovacej dokumentácie v riešení územného plánu obce rešpektovať. Územný plán veľkého územného celku Košický kraj schválený nariadením vlády SR č. 281 zo dňa 12.5.1998 a následné - Zmeny a doplnky 2004, schválené uznesením Zastupiteľstva KSK dňa 30.8.2004 a Zmeny a doplnky 2009, schválené uznesením Zastupiteľstva KSK č.712/2009 dňa 24.08.2009. Záväzná časť vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.10/2009, t.z. záväzná regulatíva, ktoré majú dopad na katastrálne územie obce - záväzná regulatíva platné pre kat. územie obce Jovsa (sprac. URBI Košice r.2009)

Záväzné časti ÚPN – VÚC Košického kraja a schválených Zmien a doplnkov, ktoré je potrebné zohľadniť v riešení Územného plánu obce Jovsa (znenie regulatívov prevzaté z VZN Košického samosprávneho kraja (*číslovanie je podľa textu záväzných regulatív ÚPN VUC KK*):

1. **Vytvárať podmienky pre rovnovážny rozvoj osídlenia, ekonomiky, sociálnej a technickej infraštruktúry a ochranu životného prostredia kraja.**
2. **V oblasti osídlenia, usporiadania územia a sídelnej štruktúry**
  - 2.6. formovať sídelnú štruktúru na regionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
  - 2.7. rešpektovať pri novej výstavbe objekty obrany štátu a ich ochranné a bezpečnostné pásma,
  - 2.15. vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry,
  - 2.17. vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
  - 2.18. podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
  - 2.19. zachovávať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie,
  - 2.20. vytvárať podmienky pre dobrú dostupnosť vidieckych priestorov k sídelným centram, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí,
3. **V oblasti sociálnej infraštruktúry**
  - 3.1. zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,
  - 3.2. vytvárať podmienky pre rozvoj bývania vo všetkých jeho formách s cieľom zvyšovať štandard bývania a dosiahnuť priemer v kraji 340 bytov na 1 000 obyvateľov,
  - 3.3. vytvárať podmienky pre výstavbu ubytovacích zariadení dôchodcov s preferovaním zariadení rodinného a penziónového typu,
  - 3.7. vytvárať podmienky pre rozširovanie siete zariadení sociálnej pomoci a sociálnych služieb pre občanov odkázaných na sociálnu pomoc a občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
  - 3.8. podporovať činnosť existujúcich a rozvoj nových zariadení v oblasti kultúry a umenia ako neoddeliteľnú súčasť kultúrnych tradícií a služieb obyvateľstvu

4. V oblasti rozvoja rekreácie, kúpeľníctva a turistiky

- 4.1. považovať priestory Zemplínskej šíravý, ... za významné priestory rekreácie a turistiky a vytvoriť územno-technické a dopravné podmienky na ich ďalší rozvoj,
- 4.8. viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok,
- 4.10. rozvíjať a zvyšovať komplexnosť, štandard a kvalitu ponuky rekreačných a športových aktivít, služieb cestovného ruchu a turizmu všetkých turisticky atraktívnych miest, obcí a stredísk cestovného ruchu,
- 4.11. podporovať výstavbu nových stredísk cestovného ruchu a rekreácie len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou, resp. územnoplánovacím podkladom príslušného stupňa,
- 4.12. vytvárať podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a medzinárodného významu prepájajúce významné turistické centrá kraja.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody, ochrany kultúrnych pamiatok a ochrany pôdneho fondu

- 5.1. rešpektovať ochranu poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu ako faktor usmerňujúci urbanistický rozvoj kraja,
- 5.2. zabezpečiť funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov pri ďalšom funkčnom využití a usporiadaní územia, uprednostniť realizáciu ekologických premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb; prispôsobiť vedenie trás dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov,
- 5.3. podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v nadregionálnych biocentrách a biokoridoroch,
- 5.4. rešpektovať kultúrne dedičstvo, predovšetkým chránením najcennejších objektov a súbory objektov s ich ochrannými pásmami:
  - známe lokality archeologických nálezísk,
  - národné kultúrne pamiatky, ich súbory a areály a ich ochranné pásma,
  - územia miest a obcí, kde je zachytený historický stavebný fond, ako aj časti rozptýleného osídlenia,
- 5.7. rezervovať vo výrobných zariadeniach plochy na uplatňovanie moderných ekologických technológií a prechod na spaľovanie zemného plynu, v prospech eliminovania príčin poškodenia životného prostredia,
- 5.8. v nadväznosti na systém náhrad pri vynútenom obmedzení hospodárenia rešpektovať pri hospodárskom využití prvky regionálneho územného systému ekologickej stability a požiadavky na ich ochranu a funkčnosť; z prvkov územného systému ekologickej stability vylúčiť hospodárske využitie týchto území, prípadne povoliť len extenzívne využívanie, zohľadňujúce existenciu cenných ekosystémov,
- 5.9. podmieniť usporiadanie územia z hľadiska aspektov ekologickej stability, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajiny štruktúry,
- 5.10. rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia jeho prírodné danosti najmä v osobitne chránených územiach, prvkoch územného systému ekologickej stability, v územiach patriacich do súvislej európskej sústavy chránených území a ich využívanie zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- 5.11. zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- 5.12. zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť a zvyšovať vododržnosť krajiny a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov,
- 5.13. zabezpečiť elimináciu stresových faktorov v chránených územiach prírody;
  - 5.13.1 vzdušné elektrické vedenia postupne ukladať do zeme,
  - 5.13.4 vytvárať podmienky pre prednostnú realizáciu verejného technického vybavenia v urbanizovaných priestoroch,
- 5.14. podporovať zmenu spôsobu využívania poľnohospodárskej pôdy zatrávením ornej pôdy ohrozovanej vodnou a veternou eróziou,
- 5.15. rešpektovať objekty, súbory alebo areály objektov, ktoré sú navrhované na vyhlásenie za národné kultúrne pamiatky, ako aj územia navrhované na vyhlásenie za pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny a ich ochranné pásma.

6. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

- 6.13. chrániť koridory pre cesty II. triedy, ich preložky, rekonštrukcie a úpravy, a to pre
  - 6.13.14. cestu II/582, úpravy v úseku Michalovce – Zemplínska Šírava – Jovsa – Sobrance, a preložky v obciach

Jovsa a Poruba pod Vihorlatom

7. V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry

- 7.1. zvyšovať podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom dosiahnuť do roku 2010 úroveň celoslovenského priemeru,
- 7.2. pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou využívať prednostne zdroje podzemných vôd,
- 7.9. znižovať rozdiel medzi podielom odkanalizovaných obyvateľov a podielom zásobovaných obyvateľov pitnou vodou,
- 7.10. zvyšovať úroveň v odkanalizovaní a čistení odpadových vôd miest a obcí s cieľom dosiahnuť do roku 2010 úroveň celoslovenského priemeru,
- 7.13. vytvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike a pre intenzívnejšie využívanie distribuovanej výroby elektriny v zmysle smerníc EU,

8. V oblasti hospodárstva

- 8.1 rozvíjať decentralizovanú štruktúru ekonomiky prostredníctvom vytvorenej polycentrickej sústavy osídlenia a tým zabezpečovať aj vyváženú socio-ekonomickú úroveň regiónov,
- 8.2 zabezpečiť dostupnosť trhov a vytvorenie rovnocenných podmienok pre podnikanie dobudovaním územia regiónov výkonnou verejnou dopravnou a technickou infraštruktúrou,
- 8.3 dosiahnuť trvalú udržateľnosť hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov v kraji,
- 8.4 stabilizovať a revitalizovať poľnohospodárstvo diferencovane podľa poľnohospodárskych produkčných oblastí s prihliadnutím na chránené územia prírody a na existujúci funkčný územný systém ekologickej stability,
- 8.5 podporovať alternatívne poľnohospodárstvo v chránených územiach prírody a v pásmach hygienickej ochrany vodných zdrojov,
- 8.6 na základe súhlasu príslušných orgánov ochrany prírody a krajiny zalesniť poľnohospodársky nevyužitelné pozemky a realizovať ich prevod do lesného pôdneho fondu,
- 8.7 zabezpečiť starostlivosť o zachovanie a stabilizáciu plošnej výmery lesných pozemkov,
- 8.8 zabezpečiť zachovanie genofondu lesných drevín a udržanie priaznivej druhovej a vekovej štruktúry,
- 8.9 využiť monitoring biodiverzity lesných ekosystémov a zdravotného stavu lesov a zvýšiť dôraz na zlepšenie zdravotného stavu lesa.
- 8.10 podporovať rozvoj tradičnej remeselnej výroby a nevýrobných činností súvisiacich s lesnou činnosťou ako integrovanú súčasť lesného hospodárstva, podporujúce rozvoj vidieka,
- 8.11 vychádzať v územnom rozvoji predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov,
- 8.17. a) minimalizovať používanie fosílnych palív v energetike,
b) podporovať efektívne zavádzanie výroby elektrickej energie a tepla z dostupných obnoviteľných zdrojov,
c) podporovať využívanie alternatívnych zdrojov energie.

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto :

1. Cestná doprava

1.6. cesty II. triedy, ich preložky, rekonštrukcie a úpravy

- 1.6.14. cestu II/582, úpravy v úseku Michalovce – Zemplínska Šírava – Jovsa – Sobrance, a preložky v obciach Jovsa a Poruba pod Vihorlatom

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

Rozbor demografických charakteristík je spracovaný na základe celoštátnych sčítaní ľudí, domov a bytov (r. 1970, 1980, 1991 a 2001, 2008). Údaje z posledného sčítania v roku 2001 sú podľa Štatistického úradu SR – Krajská správa Košice.

Podľa dynamiky vývoja pohybu obyvateľstva (prírastok, úbytok) sú obce zaradené do štyroch kategórií:

Kategória obce	Priemerný ročný prírastok obyvateľstva
rýchlo rastúca	nad + 5 %
pomaly rastúca	+2 – + 5 %
stagnujúca	- 2 – +2 %
regresívna	pod -2 %

Údaje o vekovej štruktúre obyvateľstva sú hodnotené v troch základných vekových skupinách:

- predproduktívny vek 0 – 14 rokov
- produktívny vek muží 15 – 59 rokov, ženy 15 - 54 rokov
- poproduktívny vek muží 60 a viac rokov, ženy 55 a viac rokov.

Zmenšovanie podielu mladšej populácie a zvyšovanie podielu starších vekových skupín obyvateľstva (zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva) môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie. Pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva, označený ako index vitality, môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhlade.

Podľa dosiahnutej hodnoty indexu vitality sa obyvateľstvo zaraďuje do 6-tich typov populácie:

Hodnota indexu vitality	Typ populácie
Nad 300	veľmi progresívna (rýchlo rastúca)
201 – 300	progresívna (rastúca)
151 – 200	stabilizovaná rastúca
121 – 150	stabilizovaná
101 – 120	stagnujúca
Menej ako 100	regresívna (ubúdajúca)

2.3.1 Demografia – stav a vývoj obyvateľov obce

K 31.12.2006 žilo v obci Jovsa 825 obyvateľov, čo predstavuje 0,75 % z celkového počtu obyvateľov okresu Michalovce. Celková rozloha katastrálneho územia obce je 1 844,3 ha, priemerná hustota osídlenia 45 obyvateľov na 1 km².

Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1980 – 2005

Rok sčítania	1961	1970	1980	1991	2001	2008 ¹⁾
Počet obyvateľov	881	942	945	822	836	819
Prírastok obyvateľov	+61	+3	-123	+16	-17	
Index rastu	106,9	100,3	87,0	101,9	98,0	
Ø ročný prírastok	+0,69%	+0,03%	- 1,3%	+ 0,19%	-0,2%	

¹⁾ stav k 31.12.2008

Podľa dynamiky pohybu obyvateľstva obec Jovsa zaznamenala v rokoch 1980 - 1991 výrazný pokles počtu obyvateľov, kde priemerný ročný prírastok dosiahol hodnotu -1,3 %. Po roku 1991 nastal populačný zvrät, kedy prírastok obyvateľov dosiahol kladnú hodnotu (+ 16 osôb) s priemerným ročným prírastkom +0,19%. Od roku 2001 dochádza opäť k demografickému poklesu. Obec zotráva v kategórii stagnujúceho sídla.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v období rokov 1991 – 2008

Rok	Počet obyvateľov				Index vitality
	Spolu	Vekové skupiny			
		predproduktívny	produktívny	poproduktívny	
1991 ¹⁾ abs.	822	173	460	189	91,53
%	100,00	21,05	55,96	22,99	
2001 ¹⁾ abs.	838	151	512	175	62,39
%	100,00	18,02	61,10	20,88	
2008 ²⁾	819	126	500	193	65,28
%	100,00	15,38	61,05	23,56	

1) údaj podľa SODB, 2) údaj podľa ŠÚSR

Z uvedeného prehľadu (predproduktívne, produktívne, poproduktívne obyvateľstvo) môžeme konštatovať, že v obci Jovsa dochádza k postupnému starnutiu obyvateľstva. V roku 2001 počet produktívnej zložky populácie výrazne stúpol oproti roku 1991 o 5,14 %, naopak počet staršieho obyvateľstva klesol.

Dosiahnuté hodnoty indexu vitality sú počas celého sledovaného obdobia pod hodnotou indexu 100, čo charakterizuje regresívny (ubúdajúci) typ populácie. Priemerný vek obyvateľstva v roku 1991 bol 36,7 rokov, v roku 2003 sa zvýšil na 38,57 rokov.

Podľa údajov Štatistického úradu SR v roku 2008 tvoria ženy 50,42 % z celkového počtu obyvateľov obce.

Podľa vzdelanostnej štruktúry základné vzdelanie má ukončených 26,6 % obyvateľov, učňovské bez maturity 22,6 %, úplné stredné 23,7 % a vysokoškolské 4,9 % obyvateľstva. Z náboženského vyznania prevláda gréckokatolícka cirkev (64,1 %). Údaje sú podľa SODB 2001.

V zmysle „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025“ (Výskumné demografické centrum INFOSTAT Bratislava 2004) a doterajšieho vývoja obyvateľstva možno očakávať nasledovný demografický vývoj obce:

Návrh pre obec Jovsa:

Počet obyvateľov v okrese Michalovce sa v súčasnosti nevyznačuje dynamickým rastom, ale skôr naopak, počet obyvateľov začína stagnovať. Vyplyva to hlavne z populačného vývoja, ktorý sa spomalil v dôsledku zníženia prirodzeného prírastku obyvateľstva a do značnej miery aj relatívne vysokým saldóm migrácie mimo okres. Podľa „Prognózy obyvateľstva SR do roku 2025“ počet obyvateľov v okrese bude naďalej rásť, ale jeho tempo sa postupne spomalí. K zmenám dôjde aj v rozložení vekových skupín, kedy začne klesať predproduktívna a narastať produktívna zložka obyvateľstva.

Okres Michalovce môžeme napriek tomu zaradiť medzi územia so stagnujúcou populáciou. Špecifikom, ktoré výraznejšie ovplyvňuje prírastky obyvateľstva je Rómske etnikum, tvorí v okrese 4,0 % populácie.

Pri prognóze obyvateľov do roku 2025 v obci Jovsa sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 10 ‰ za rok.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov do roku 2025

rok	2001	2005	2010	2015	2020	2025
Jovsa	838	824	865	908	954	1 002

Pre porovnanie uvádzame prognózu demografického vývoja za okres Michalovce a za Košický kraj:

Okres Michalovce :

2005 – 2010 prírastok	+ 810 obyvateľov
2010 – 2015 prírastok	+ 730 obyvateľov
2015 – 2020 prírastok	+ 349 obyvateľov
2020 – 2025 úbytok	– 139 obyvateľov
2005 – 2025 prírastok celkom (+ 0,80 ‰/rok)	+ 1 750 obyvateľov

Košický kraj (NUTS 2):

2005 - 2010 prírastok	+ 9 993 obyvateľov
2010 - 2015 prírastok	+ 8 375 obyvateľov
2015 – 2020 prírastok	+ 4 836 obyvateľov
2020 - 2025 prírastok	+ 551 obyvateľov
2005 - 2025 prírastok spolu (+ 1,53 ‰/rok).....	+ 23 755 obyvateľov

2.3.2 Zamestnanosť a pracovné príležitosti

Podľa SODB 2001 z celkového počtu 838 obyvateľov obce tvorilo 365 ekonomicky aktívnych osôb, čo predstavuje 43,56 % (okres Michalovce 51,00 %). Z toho ženy tvorili 48,76 %. Nezamestnaných ekonomicky aktívnych bolo 103 osôb, pracujúcich 249 obyvateľov obce.

Z hospodárskych odvetví najviac osôb pracovalo v priemysle (48), verejnej správe (43) a školstve (30). Za prácou mimo obce

odchádzalo 192 osôb.

Ekonomická aktivita a zamestnanosť v roku 2001 (SODB 2001)

Obec	Počet obyvateľov celkom	Počet ekonomicky aktívnych osôb		Počet nezamestnaných	
		celkom	z celkového počtu obyvateľov %	celkom	z ekonomicky aktívnych obyvateľov %
Jovsa	838	365	43,56	103	28,22

Podľa štatistických sledovaní ÚPSVaR okres Michalovce vykazoval v mesiaci apríl 13,93 %-nú mieru evidovanej nezamestnanosti, ktorá patrí k relatívne najvyšším na Slovensku. V samotnej obci Jovsa bolo v tomto období 40 evidovaných nezamestnaných. Ak použijeme údaj EAO zo SODB 2001, miera evidovanej nezamestnanosti pre obec(odhad) by sa mala pohybovať na hranici 11 %. Údaje sú za mesiac apríl 2008 uvedené podľa ÚPSVaR.

Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025“ môžeme očakávať pre navrhované obdobie územného plánu - rok 2025 nárast poproduktívnej zložky populácie. Podľa už spomenutej prognózy za okres Michalovce v roku 2005 bol index starnutia 61,11, v roku 2025 sa predpokladá jeho zvýšenie na 111,82. S týmto ukazovateľom súvisí aj vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva, kedy bude dochádzať k jeho postupnému znižovaniu.

Priaznivý vývoj zamestnanosti v obci nemožno predpokladať, ten bude závisieť od ponuky pracovných príležitostí v okresnom meste Michalovce, ako aj výraznejšími investičnými aktivitami v rámci okresu.

2.3.3 Bytový fond

Ku dňu Sčítania obyvateľov domov a bytov v roku 2001 bolo v obci spolu **263 bytov v 251 domoch**, z toho:

- trvale obývaných 227 bytov
- z toho v rodinných domoch 212 a 14 bytov v 2 bytových domoch a 1 byt v iných budovách
- v obci je 34 neobývaných bytov v rodinných domoch

Vývoj počtu trvale obývaných bytov v rokoch 1970 – 2001

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001
Počet trvale obývaných bytov	206	231	223	227
Prírastok bytov	+ 25	- 8	+ 4	
Počet bytov/1 000 obyv.	216,56	244,44	271,29	270,88
Okres Michalovce	236,4	257,9	282,0	278,2
Košický kraj	247,6	273,6	297,9	296,8
SR			370,0	353,5

Z rozboru základných charakteristík bytového fondu obce Jovsa, možno konštatovať, že počas obdobia rokov 1980 - 1991 dochádzalo k úbytku bytového fondu. Ukazovateľ počtu bytov /1 000 obyvateľov bol nepriaznivo pod okresným aj krajským priemerom. Obložnosť bytov má priaznivú klesajúcu tendenciu, ktorá sa pohybovala pod hranicou okresného priemeru.

Vývoj obložnosti v rokoch 1970 - 2001

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001
Obložnosť v obci Jovsa (obyv./ byt)	4,57	4,09	3,69	3,69
Okres Michalovce	4,23	3,88	3,55	3,60
Košický kraj	4,04	3,65	3,36	3,37
SR				2,83

Priemerný vek rodinných domov je 36 rokov. Ako materiál nosných múrov boli u rodinných domoch v prevažnej miere použité tehly a tvárnice. Priemerný počet obytných miestností na jeden byt je 3,67.

Trvale obývané byty podľa obdobia výstavby

Obec	1899 a nezistené	1900-1919	1920-1945	1946-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2001	spolu
Jovsa	1	7	26	81	48	45	19	227
%	0,44	3,08	11,45	35,68	21,16	19,82	8,37	100

Z uvedeného prehľadu o dobe výstavby možno konštatovať, že veková štruktúra trvale obývaných bytov je priaznivá, keď 85,03 % bytov bolo postavených po roku 1946. Obdobie výstavby bolo sústredené najmä na roky 1946 - 1990, kedy bolo postavených 76,66 % všetkých rodinných domov.

Výstavba bytov resp. rodinných domov sa v súčasnosti vo všeobecnosti nevyznačuje dynamickým rastom, ale skôr naopak, stagnuje. Obec Jovsa zaznamenáva v posledných rokoch opačnú tendenciu, keď po roku 1996 bolo postavených 7 rodinných domov.

Súčasný dopyt po bytoch

Vo vzťahu k prognóze vývoja obyvateľstva a potrebám rozvoja bytovej výstavby v obci je potrebné sa zamerať na obnovu jestvujúceho bytového fondu, zvýšenie jeho kvality a modernizáciu. Rozvoj bývania navrhnuť tak, aby v roku 2025 pri predpokladanom zvýšení počtu obyvateľov na 1 002 boli dosiahnuté tieto ukazovatele:

- počet obyvateľov na jeden byt **3,20**
- počet bytov na 1 000 obyvateľov 312,5,

čo sú odporúčané hodnoty pre okres Michalovce v roku 2025 (Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC KK 2004). To znamená pre predpokladaný nárast obyvateľov o 164 do roku 2025 (od roku 2001) je potrebný počet bytov cca 52. Ak by sme chceli dosiahnuť ukazovateľ obložnosti 3,20 pre celkový počet obyvateľov 1002 v roku 2025 je potrebné pripraviť územie pre 86 bytových jednotiek.

Neobývané domy odporúčame podľa kvality nosnej konštrukcie na asanačnú prestavbu a na rekonštrukciu – zvýšením jeho kvality a modernizáciu. Neobývané domy odporúčame na asanačnú prestavbu s navrátením do bytového fondu, resp. na podnikanie.

V obci je potrebné vytvoriť nové plochy pre bytovú výstavbu v časti:

- vytvoriť rezervu pozemkov pre bytovú výstavbu v podobe ponukových plôch pre príp. záujemcov z okolia,
- vymedziť plochy pre obytnú funkciu v rámci zastavaného územia na plochách nadmerných záhrad, jestvujúcich prieluk s možným obojstranným obstavaním uličného priestoru,
- vymedziť plochy pre obytnú funkciu na potenciálne vhodných plochách mimo zastavaného územia (východná časť – lokalita pri Na hlbokkej doline, južná časť – lokalita „Tabla“, juhovýchodná časť – lokalita „Záhumienny“),
- preveriť potrebu výstavby nájomných obecných bytov a v prípade aktuálnosti vymedziť územie pre ich výstavbu,
- navrhnuť funkčné a priestorové regulatívy pre existujúce a navrhované obytné plochy.

Požadovaná štruktúra bytovej výstavby je formou samostatne stojacích rodinných domov pre bývanie štvor. a viacčlennej domácnosti.

Návrh pre obec Jovsa

V obci sú navrhované nové plochy pre výstavbu bytov:

Bytová zástavba - na voľných prielukách a potenciálnych plochách v rámci zastavaného územia i mimo zastavané územie obce:

V obci sa navrhujú pre výstavbu rodinných domov tieto disponibilné lokality v zastavanom i mimo zastavaného územia do r. 2025:

Lokalita	Počet navrhovaných plôch pre rodinné domy		
	V zast. území	Mimo zast. územia	Spolu
1.etapa			
Lokalita – Tabla „1“ (juh)	0	22	22
Lokalita – Tabla „2“ (juh)	17	17	34
Lokalita – Záhumienny 1“ (juhozápad)	21	0	21
Lokalita – Prieluky / rozptyl	78	0	78
Spolu navrhované plochy – 1.etapa	116	39	155
2.etapa			
Lokalita – Na hlbokkej doline (západ)	27	30	57
Lokalita – Záhumienny 2“ (juhozápad)	60	0	60

Spolu navrhované plochy – 2.etapa	87	30	117
Rezervná plocha - Lokalita – Na hlbokkej doline	0	90	90
z toho sociálne bývanie:	0	0	0

Stav obyvateľov v roku 2005		Predpokladaný stav obyvateľov v r.2025 (medziročný prírastok obyvateľov 10 %)	Podľa disponibilných plôch v územnom pláne
1.etapa	824 obyv.	1 002 obyv.	1 222 obyv
2.etapa	824 obyv.	1 002 obyv.	1100 obyv

1.etapa - navrhovaný prírastok RD je 60 % z disponibilných lokalít t.j. 93 RD

2.etapa - navrhovaný prírastok RD je 80 % z disponibilných lokalít t.j. 94 RD

Navrhovaný počet bytových jednotiek (RD) a obyvateľov

Byty			Obyvatelia		
Stav bytov v roku 2005	Navrhovaný prírastok	Navrhovaný stav	Obložnosť	Počet obyvateľov podľa disponibilných plôch	
1.etapa	227	320	3.2	1024	
2.etapa	227	321	3.2	1027	

Rekapitulácia

Dôsledné využitie existujúcich prieluk na novú výstavbu je však podmienené obmedzeným trhom jednotlivých parciel vlastníckmi pôdy.

Intenzifikácia zastaveného územia má predpoklady vytvoriť spolu 117 až 155 nových bytových jednotiek – rodinných domov. Nároky nového demografického vývoja pri obložnosti bytovej jednotky – rodinného domu / 3,2 predstavujú navrhovanú potrebu bytových jednotiek.

Záver

Po zhodnotení trhovej situácie, vlastníckych vzťahov v obci Jovsa, v oblasti nehnuteľností nie je možné predpokladať dosažiteľnú ponuku stavebných pozemkov v prielukách.

Staré domy navrhujeme na rekonštrukciu, prípadne na asanáciu a výstavbu nových objektov. Tento fond nie je dostatočný pre možný rozvoj obce. V obci je nevyhnutné vytvoriť podmienky trhu so stavebnými pozemkami, čo znamená vytvorenie väčšej ponuky stavebných pozemkov, ako je predpokladaná potreba vyvodená z demografického rastu obyvateľov, vzhľadom na potenciálny rozvoj obce v oblasti turistiky a cestovného ruchu (blízkosť rekreačnej oblasti Zemplínska šírava, Morského Oka a vodnej nádrže Vyšná Rybnica).

V obci je nevyhnutné vytvoriť podmienky trhu so stavebnými pozemkami, čo znamená vytvorenie väčšej ponuky stavebných pozemkov ako je predpokladaná potreba vyvodená z demografického rastu obyvateľov.

Návrh ÚPN-O rozdeľuje návrh nových bytových jednotiek do dvoch etáp postupnosti využitia stavebných pozemkov.

	1. etapa	2. etapa	Rezervná plocha
Bytové jednotky	155	117	90

Ekonomické rozvojové predpoklady

Obec sa nachádza v dostupnej vzdialenosti k mestu Michalovce ako miestu pracovných príležitostí. Ekonomický stav obce je založený na dochádzke za prácou, domáce pracovné príležitosti zabezpečuje poľnohospodárstvo a drobné výrobné prevádzky. Návrhom je vytvoriť podmienky pre cestovný ruch, turistiky a agroturistiky.

2.4 RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE

2.4.1 Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia

Katastrálne územie obce Jovsa je situované východne od centrálnej časti Východoslovenskej nížiny na rozhraní s Podvihorlatskou pahorkatinou, v okrese Michalovce. Riešene územie je vymedzené katastrálnymi hranicami obce. Susedí na východe s k.ú. Úbrež, na severe s k.ú. Poruba pod Vihorlatom, západnú hranicu tvorí k.ú. Kusín, na juhu hraničí s k.ú. Hnojné. Vzhľadom na charakter územia s výškovými rozdielmi je celá oblasť teplotne diferencovaná. Pre širšie záujmové územie je charakteristický prechod z rovinatého charakteru územia na pahorkatinný charakter. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 109 m.n.m. (Starý Porubský potok) po 507 m.n.m. (Rakovský kameň). Katastrálne územie Jovsa má celkovú výmeru 1846,42 ha.

Obec má typické znaky vidieckeho sídla v nížinnej krajine s prechodom do podhorského pásma, s prevládajúcim podielom lesov v severnej časti k.ú. a intenzívne poľnohospodársky využívanou krajinou v juhovýchodnej a západnej časti k.ú.. Súčasná urbanistická štruktúra obce je dôsledkom historického formovania zástavby obce. Pôvodne vretenovité rozšírená zástavba s dominantou kostola sa vývojom vidlicovito rozrástla. Zástavba obce je rozvinutá okolo komunikačného koridoru cesty II/582. Pre priestorovú štruktúru zástavby je charakteristická jednopodlažná, miestami dvojpodlažná zástavba. Priestorovou dominantou obce je Gréckokatolícky chrám Panny Márie Ochrankyne, ktorý je v centre obce. V obci sú zachovalé domy predstavujúce ľudovú architektúru s typickými znakmi pre lokalitu „Dolného Zemplínu“.

2.4.2 Vázby obce na záujmové územie

Susedí na východe s k.ú. obce Poruba p. Vihorlatom, na severe s k.ú. voj. obvodu Valaškovce /okres Humenné/, západnú hranicu tvorí k.ú. obce Kusín, na juhu hraničí s k.ú. obce Hnojne a juhovýchodne susedí s obcou Úbrež. Dopravné a pracovné väzby sú prevažne na mesto Michalovce, ktoré sú vzdialené 19 km.

Stred intravilánu obce pretína cesta tr. II/582 – Michalovce – Jovsa - Sobrance. Na cestu tr. II/582 sa pripája pri obchodnom dome cesta tr. III/ 050 224 Jovsa – Hnojné – Závadka – Kristy.

Na železničnú sieť je skúmané územie napojené cez železničnú stanicu v meste Michalovce. Kat. územím neprechádza železničná trať.

2.4.3 Poloha obce v špecifickom prostredí

Špecifickosť prostredia skúmaného územia je v polohe:

- na cestnej dopravnej trase (cesta II/582, III/050224) miestneho významu,
- v suburbánnom pásme okresného mesta Michalovce a mesta Sobrance
- v turisticky zaujímavom prírodnom prostredí Vihorlatských vrchov a rekreačnej oblasti Zemplínska Šírava.

2.4.4 Technická infraštruktúra

Katastrom obce prechádza 22 kV VN el. vedenie č. 250. V zastavanom území obce sa nachádzajú 4 distribučné transformačné stanice, cez ktoré je obec zásobovaná elektrickou energiou.

Obec je plynofikovaná. Dodávka plynu je zabezpečená z jestvujúcej RS.

V obci nie je vybudovaný verejný vodovod. Výhľadovo sa uvažuje s napojením obce na jestvujúce zásobovacie potrubie DN 500 SKV Michalovce, z lokality Vihorlat – Popričný, trasa ktorého vedie po juhovýchodnej strane Zemplínskej šíravy.

Je vybudovaná celoobecná kanalizácia s ČOV, na ktorú sú napojené aj obce Kusín, Poruba pod Vihorlatom.

Obec Jovsa je súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Telefónni účastníci obce sú pripojení na telefónnu ústredňu Jovsa. V zastavanom území obce sa nachádzajú podzemné telekomunikačné vedenia a zariadenia.

V obci je pokrytý príjem siete mobilných operátorov - T Mobile Slovensko, a.s. a Orange Slovensko a.s.- najbližší vysielateľ je lokalizovaný v k.ú. obce Lúčka a Vyšná Rybnica. Cez územie obce vedie trasa diaľkového kábla.

Príjem programu je prenášané aj družicami cez individuálne parabolické antény.

2.5 URBANISTICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

Z hľadiska štruktúry osídlenia patrí do druhej veľkostnej skupiny obcí (obce nad 500 obyv.) v Košickom kraji. Celé záujmové územie obce sa nachádza v urbanizačnom priestore mesta Michalovce a Humenné, v Zemplínskom regióne.

Skúmané územie bolo v minulosti začlenené do Užskej župy, v súčasnosti administratívne patrí do okresu Michalovce. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1418 pod názvom Józa, kedy kráľ Žigmund potvrdil šľachticom z Michaloviec a Tibavy vlastníctvo ich majetkov, ku ktorým na panstve Jasenov patrila aj Jovsa.

Zemepisná poloha dediny a poznatky o nej z prvej tretiny 15. storočia vedú k predpokladu, že ju založili usadlíci so šoltýsom. Tento predpoklad posilňuje nielen rovnaký pôvod susediacich dedín pod úpäťm Vihorlatu, ale aj to, že v Jovse pôsobili šoltýsi ešte

v druhej polovici 16. storočia.

V 15. až 17. storočí patrila Jovsa nepretržite šľachticom z Michaloviec a Tibavy ako majetková súčasť panstva Jasenov.

Už v polovici 15. storočia patrila k dedine vodný mlyn, v ktorom boli aj stupy na mechanickú úpravu (ubítie) súkna. Úprava súkna nepriamo svedčí o tom, že tunajší obyvatelia chovali ovce a tkali súkno z vlny.

V 17. a začiatkom 18. storočia takmer všetci poddaní dedinu opustili alebo vymreli. V roku 1715 tu hospodárili iba 4 sedliacke domácnosti, v roku 1720 už 9 sedliackych a jedna želiarska domácnosť.

V polovici 18. storočia bola grécko-katolíckou farnosťou a v druhej polovici 18.- storočia považovali Jovsu za slovenskú dedinu*.

Majetky obce - rozsiahle lesy na okolí obce vlastnili až do 20. storočia príslušníci rodiny Sztárayových.

2.5.1 Stanovenie základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce

Územný rozvoj obce vychádza zo súčasného stavu, z predpokladaných rozvojových potrieb a z zhodnotenia jej sociálneho, ekonomického a územnotechnického potenciálu. Obec je typickým príkladom potočnej radovej zástavby okolo Jovsianskeho potoka. Urbanistická štruktúra postupne narástla do organického tvaru ale naďalej si udržiava hlavnú kompozičnú os bez výrazných vedľajších osí.

Rodinné domy sú prevažne dvojpodlažné, izolované. Nové rodinné domy postavené v posledných rokoch odzrkadľujú architektúru vidieckych ale aj mestských domov. V posledných rokoch obec poznamenala prestavbu, dostavbu a modernizácia existujúcej zástavby, s prvkami mestskej architektúry. Niektoré domy sú rekonštruované pre rekreačné účely (chalupy, víkendové domy). Rozvoj chalupárstva je podmienená aj blízkosťou vodnej nádrže Zemplínska šírava. Nástup nových materiálov, nové technológie vykurovania a dosiahnutý vyšší štandard v podmienkach bývania sa stal základnou podmienkou prestavby rodinných domov.

Cesta II/582 a III/050224 je základom jej urbanistickej štruktúry a na ňu nadväzujú všetky miestne prístupové a obslužné komunikácie. Ťažiskovým priestorom obce je centrálny priestor pred budovou komerčnej vybavenosti – pohostinstvo, rozličný tovar. Cez celú obec sa navrhujú prvky mestskeho bývania – upravená verejná zeleň (parkovo upravené plochy, športoviská a ihriská pre deti a mládež), ktorá prepája významné ťažiská obce – poštu + hasičskú zbrojnicu + obecný úrad + kultúrny dom, kostol s farou a cintorínom, futbalové ihrisko, základnú a materskú školu, objekt komerčnej vybavenosti. Väčšina novonavrhovanej zástavby prvoradovo dopĺňa terajšie zastavané územie.

Občianska vybavenosť je zabezpečená v meste Michalovce a v obci Vinné. Priamo v obci sú zariadenia pre obchod a služby obyvateľom. Typ zástavby v obci umožňuje fungovanie drobných remeselných prevádzok. Prevádzkovanie týchto zariadení nesie byť hygienicky závadná (hluk, prašnosť, zápach a i.).

Dominanty obce

K najviac vnímateľným dominantám priamo v obci patrí Kostol gréckokatolíckej cirkvi – chrám Panny Márie Ochrankyne bol postavený v roku 1837. Objekt je evidovaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu.

Najvýraznejšou dominantou katastra obce sú Vihorlatské vrchy .

Návrh

Návrh centrálnych priestranstiev obce modeluje budúcnosť spoločenského života obce a určuje umiestnenie nových funkcií na území obcí. Úprava centrálnych priestranstiev si bude vyžadovať zmeny v organizácii a usporiadaní územia. Úpravy nastolujú a zabezpečujú súlad medzi individuálnymi záujmami dotknutých majiteľov domov a pozemkami so záujmami celej obce.

K novodobým dominantám môžeme začleniť objekt obecného úradu s kultúrnym domom.

2.5.2 Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch

2.5.2.1 **Obytná zástavba**

Bývanie za posledných sto rokov sa menilo tak, ako je to charakteristické pre poľnohospodárske časti východného Slovenska. Poslednú tretinu 19. storočia charakterizujú trojprstorové domy-chyža, priklet a komora. V jednom dome žilo aj viacero rodín.

Koncom 19. storočia sa vracali prví vysťahovalci z Ameriky s peniazmi, čo umožnilo zlepšiť a zmeniť bývanie. V 20-tych a 30-tych rokoch aj vplyvom Američanov sa budujú tehlové domy, rozširovala sa ich dispozícia do hĺbky dvora. Po roku 1945 sa stavali domy s pôdorysom tvaru L a štvorca v intraviláne aj mimo neho. Hygienické vybavenie bolo ešte mimo objektu. Od 70-tych rokov sa začali stavať poschodové domy, zvýšil sa štandard bývania.

V obci sú typy domov, ktoré majú typické znaky charakteristické pre lokalitu „dolného Zemplínu,“ –domy s portikom, so

stípkovým podsténím, s čelnou galériou a s valbovou strechou. Domy sú trojpriestorové domy z pálenej a nepálenej tehly. Stavby postavené v predvojnovom a povojnovom období sú prevažne po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii.

Návrh

Z hľadiska urbanistickej kompozície sa navrhuje obec rozvíjať v súlade s jej terajšou kompozičnou štruktúrou formou ulicovej zástavby.

Pre rozvoj bytovej výstavby je navrhované prioritne zastavať voľné parcely v existujúcej zástavbe nachádzajúce sa v prielukách, ako nezastavané, prípadne ktoré vzniknú asanáciou pôvodnej zástavby. Nové plochy sú navrhované v častiach s existujúcou komunikáciou, prípadne inou technickou infraštruktúrou, alebo v miestach jej plánovaného umiestnenia.

V 1. etape navrhujeme pre zástavbu „Lokalitu „Tabla 1“ (juh), Lokalita „Tabla 2 (juhovýchod), Lokalita – „Záhumienky 1“ (juhovýchod), Lokalita – Prieluky / Rozptyl“.

V 2. etape navrhujeme pre zástavbu „Lokalitu Na Hlbokej doline (západ), Lokalita „Záhumienky 2“ (juhovýchod)“.

Pri všetkých novostavbách a rekonštrukciách rodinných domov navrhujeme vychádzať z princípov uplatňovania regionálnych prvkov so šikmými strechami, rešpektujúc merítka a výraz týchto stavieb a zladit' s ich funkčnou vybavenosťou. Pri samostatne stojacích domoch navrhujeme objekty orientovať na úzkych pozemkoch štítom do ulice. Tento princíp navrhujeme uplatňovať aj v samotnom materiálovom prevedení.

Navrhované obmedzenia pre existujúcu zástavbu, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti ochranného pásma VN elektrického vedenia 22 kV sa stanovujú podmienky v zmysle § 36 ods. 15 zákona č. 656/2004 Z.z. o energetike.

2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE

Navrhovaným urbanistickým riešením sa má dosiahnuť principiálne funkčné zónovanie obce a hierarchizované usporiadanie jeho vnútornej štruktúry a vonkajších väzieb. Vylúčenie prevádzkových konfliktov a vzájomných negatívnych vplyvov.

V obci prevláda funkčné územie - obytné územie. Doplnené je o plochy občianskej vybavenosti, verejného dopravného a technického vybavenia, zelene a športovísk. Okrem toho je v obci výrobné územie (drevozárstvo) v západnej časti zastavaného územia.

K dosiahnutiu zámerov urbanistickej koncepcie sa v územnoplánovacej dokumentácii stanovujú regulácie funkčného využitia územia. Určuje prípustnosť funkčného využitia jednotlivých konkrétnych plôch, ktorá je záväzným regulatívom pri plánovaní výstavby a pri rozhodovaní o prípustnosti jednotlivých stavieb. Reguláciou funkčného využitia sa definuje a špecifikuje funkcia každej konkrétnej plochy v obci, zároveň sa stanovuje lokálna prípustnosť druhu zástavby formou prípustných, obmedzujúcich alebo vylučujúcich podmienok pre objekty a funkcie.

2.6.1.1 Bytová zástavba

Lokality navrhované v súčasne zastavanom a mimo zastavané územie obcí do r. 2025

maximálna podlažnosť	1 podz. podlažie, 1 nadzem. podlažie a obytné podkrovie,
veľkosť pozemkov	1000 – 1500 m ²
šírka stavebného priestoru	15 m, 9 (10) m od osi prístupovej komunikácie
šírka uličného priestoru	10 m
doporučené využitie	polyfunkčné rodinné domy, bývanie, služby, komerčná vybavenosť
doplnková funkcia	drobné doplnkové objekty
nedoporučené funkcie a činnosti	v predzáhradkách výsadba hospodárskej zelene

Stavby pre chov drobného zvieratstva umiestňovať na pozemkoch rodinných domov, pokiaľ je prevádzka takých stavieb hygienicky nezávadná, alebo spĺňajú nasledovné požiadavky:

- objekty s hygienicky závadnou prevádzkou v obytnej zástavbe (stajne, nádrže na tuhé a tekuté exkrementy) situovať v nasledovnej vzdialenosti od objektov rodinných domov: Nevyhnutným je zabezpečenie vyprázdňovania žúmp a hnojísk, kapacita hnojísk musí byť vypočítaná na 6 mesiacov.

Maximálne kapacity živočíšnej výroby v obytnej zástavbe dediny, výbehy sa nepovoľujú:

- ošípané vo výkrme do 3 VDJ (10 ks)

- kravy do 3 VDJ (3 ks)
- hydina do 1 VDJ (30 ks)

Vzťah obytného domu a objektu živočíšnej výroby vychádza z mikrobiálnej ochrany proti šíreniu zápachov, zdrojom zápachov a šírenia baktérií sú ošipané a hnojiská.

Výstavba hospodárskeho stavu musí zodpovedať vo vzťahu k objektu suseda:

- zásadám požiarneho zabezpečenia v závislosti na požiarnej odolnosti stavebnej konštrukcie, murované hospodárske stavby (chov a skladovanie)

Zásady veterinárnej ochrany:

- v jednom ustajňovacom priestore je možné ustajniť všetky kategórie zvierat, ošipané so samostatným vchodom v samostatnej časti. Hydina sa musí chovať v samostatnom objekte. Veterinárne ochranné pásma sa v malo chovoch nestanovujú.

Vybudovanie nepriepustných hnojísk pre slamený hnoj s odtokom močovky do žumpy.

V ochrannom pásme studní nie je možné budovať poľnohospodárske prevádzky.

Dôležitým je zriaďovanie hygienického zariadenia (filtra) medzi časťou určenou na chov hospodárskych zvierat a čistým dvorom.

Prestavba a dostavba jestvujúcej urbanistickej štruktúry je definovaná sústavou regulatívov, uvedených vo výkrese č.3.

Regulácia štruktúry zástavby

V obci je navrhnutá otvorená zástavba - prerušovaná štruktúra zástavby (samostatne stojace domy, dvojdomy).

V územnom pláne je územie rozčlenené na lokality, v ktorých platí nasledovná funkčná regulácia zástavby s uvedením prípustného, obmedzeného a zakázaného využitia územia:

Funkčné územie rodinných domov (ÚRD)

Funkčné využitie: bývanie v rodinných domoch a vilách.

❖ *Prípustné sú:*

1. Rodinné domy, vily a bytové domy s maximálnym počtom 6 b.j.
2. Rodinné domy pre rekreačné účely.
3. Pre obsluhu územia slúžiace športové zariadenia (tenisový kurt, bazén).
4. Garáže pre osobné automobily na pozemkoch rodinných domov .

❖ *Výnimočne prípustné sú:*

1. Rodinné domy s drobnochovom hospodárskych zvierat.
2. Obchody, služby
3. Malé nerušivé remeselnícke prevádzky slúžiace potrebám miestneho obyvateľstva.
4. Malé stravovacie zariadenia.
5. Zariadenia pre výchovné, cirkevné, kultúrne, sociálne, zdravotné a športové účely.
6. Servisy pre osobné autá.

❖ *Podmienky prevádzkovania uvedených činností:*

1. Odstavné plochy musia byť riešené na pozemku prevádzkovateľa služieb,
2. Uvedené služby nesmú mať negatívny vplyv na životné prostredie (hluk, vibrácie, zápach, odpadové vody znečistené ropnými látkami a pod.,

❖ *Nepripustné sú:*

1. Skladové zariadenia, zariadenia na spracovanie a výkup poľnohospodárskej produkcie
2. Servisy, garáže mechanizmov
3. Hygienicky závadná výroba

2.6.1.2 Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

Objekty občianskej vybavenosti sú sústredené do centra obce. Z hľadiska kompozície je táto poloha optimálna. Nachádza sa tu obecny úrad s kultúrnym domom, pošta, hasičská zbrojnica, potravinový COP Jednota s pohostinstvom, gréckokatolícky chrám s farským úradom, základná a materská škola. Dve súkromné predajne rozličného tovaru. V severnej časti je Lesy š.p. Sobrance.

Športový areál (futbalové ihrisko) je situovaný vo východnej časti. Na obecnom cintoríne je postavený dom smútku. V obci sa nachádzajú dva cintoríny, starý cintorín v severnej časti a obecný cintorín v juhovýchodnej časti obce.

Zastúpenie občianskej vybavenosti je čo do štruktúry a veľkosti obce postačujúci. Vo výhľadovom období sa neuvažuje z rozšírením základnej občianskej vybavenosti. Zdravotné stredisko je v obci Vinné (7 km) a ostatná občianska vybavenosť v meste Michalovce. Stavebno - technický stav je v prevažnej miere vyhovujúci.

Menšie zariadenia komerčnej vybavenosti pre obchod a služby, pre verejné stravovanie je možné umiestňovať v obytnej zástavbe, resp. ako súčasť jednotlivých novonavrhovaných rodinných domov.

Kultúra a spoločenská činnosť v obci si vyžiadala potrebu výstavby trvalej veľkokapacitnej prevádzky – prírodného amfiteátra. Ten bude slúžiť na rôzne kultúrno-spoločenské akcie (folklórne slávnosti, letné kino). Umiestnený bude vo viacúčelovom športovo-rekreačnom areáli za obecným úradom.

Vzhľadom k blízkeму vyčerpaniu kapacít a rastu obyvateľstva sa navrhuje rozšírenie cintorína východne od jestvujúceho cintorína.

V zmysle zákona o odpadovom hospodárstve je v areáli ČOV navrhovaná plocha pre zberný dvor pre dočasné uloženie komodít.

Návrh

V územnom pláne obce navrhujeme:

- modernizáciu obecného úradu, kultúrneho domu, pošty, základnej a materskej školy a vytvoriť priestorové podmienky pre viacúčelové využitie priestorov pre klubovú činnosť : - klub mladých, klub dôchodcov, internetový klub
- v súvislosti s rozvojom bytovej výstavby a s potrebou zvýšenia kvality sociálneho prostredia, dobudovanie adekvátnych kapacít občianskeho vybavenia a verejných a komerčných služieb,
- pri obecnom úrade navrhujeme plochu pre malý amfiteáter,
- nové športové plochy - futbalové ihrisko, tenisové, volejbalové a viacúčelové ihriská, cyklotrasu, minigolf a iné,
- parkové úpravy od gréckokatolíckeho chrámu, pri starom mlyne, pošte, pred obecným úradom,
- sadové úpravy na obecnom jestvujúcom a navrhovanom cintoríne, pri navrhovanom športovom areáli,

Verejné, komunikačné, zhromažďovacie a parkové plochy

Návrh vytvára priestor pre plochy verejného spoločenského kontaktu pri objektoch občianskej vybavenosti a v priestoroch komunikačných uzlov so zreteľom na možnosti v území. Rozptyľové zhromažďovacie plochy, námestia a parkové plochy sa nachádzajú v strednej časti obce – územie pri gréckokatolíckom chráme, pre obecným úradom.

Funkčné využitie: občianske vybavenie miestneho významu

❖ **Prípustné sú:**

1. Obchody, služby, administratívne a správne zariadenia.
2. Zariadenia pre verejnú správu.
3. Služby v oblasti cestovného ruchu
4. Cirkevné, výchovné a kultúrne zariadenia.
5. Zdravotnícke zariadenia a zariadenia sociálnej starostlivosti.
6. Stravovacie a ubytovacie zariadenia, zábavné zariadenia.
7. Školské zariadenia
8. S hlavnou funkciou súvisiaca technická a obslužná vybavenosť.
9. Verejné a vyhradené parkoviská, pre osobné automobily.

❖ **Výnimočne prípustné sú:**

10. Byty v nebytových domoch, pohotovostné byty a ubytovne.
11. Nerušivé remeselnícke zariadenia.

❖ **Podmienky prevádzkovania uvedených činností:**

12. Odstavné plochy musia byť riešené na pozemku prevádzkovateľa služieb,
13. Uvedené služby nesmú mať negatívny vplyv na životné prostredie (hluk, vibrácie, zápach, odpadové vody znečistené ropnými látkami a pod.,

❖ **Nepripustné sú:**

14. Chov úžitkových zvierat

15. Výroba

2.6.1.3 Výrobné a hospodárske územia

Výrobná zóna je situovaná vo východnej časti obce, kde sa nachádza areál Drevovýroby – nachádza sa tu gáter, v areáli je výroba drevárenských výrobkov. v Južnej časti sa nachádza areál družstva, ktorá v súčasnosti je mimo prevádzku.

V rámci lesného hospodárstva sú lesy na území obce v správe LHC Jovsa (celková výmera lesných porastov je 1001,48 ha. Z celkovej výmery k.ú. 1844,32 ha predstavuje lesnatosť 54,30%.

V územnom pláne obce je navrhované :

- navrhujeme modernizáciu existujúcich stavieb a dobudovanie adekvátnych kapacít pre prvovýrobu a spracovanie poľ. produktov,
- riešiť rozvoj nových výrobných a nevýrobných aktivít a služieb vytvorením ponuky nevyužitých objektov a priestorov na území obce, vytvoriť podmienky pre umiestnenie malých remeselných prevádzok na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v obci.
- v západnej časti zastavaného územia sa nachádza areál Drevovýroby s gátrom.
- v severnej časti je areál Vojenských lesov a majetkov š.p. Pliešovce, odst. závod Kamenica nad Cirochou.
- do budúcnosti sa neuvažuje s rozširovaním týchto prevádzok.

Funkčné využitie: umiestnenie zariadení výroby a skladov, kompostárne a zberného dvora.❖ *Prípustné sú:*

1. Hygienicky nezávadná výroba.
2. Zberné dvory a kompostárne.
3. Skladové hospodárstvo.
4. Nákupné centrá, obchody.
5. Služby, malé nerušivé remeselnícke prevádzky slúžiace potrebám miestneho obyvateľstva.
6. Čerpace stanice.

❖ *Výnimočne prípustné sú:*

7. Pohotovostné (služobné) bývanie v nebytových domoch.
8. Malé stravovacie zariadenia a drobné zariadenia pre zdravotnícke a športové účely.

❖ *Nepripustné sú:*

9. Prvotné spracovanie surovín (huty, zlievárne, chemický priemysel, drevársky a papiernický priemysel, spracovanie ropy, hnojív a pod.).
10. Ťažká priemyselná výroba.

2.7 KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY**2.7.1 Kultúrno – historický potenciál**

Legislatívnu ochranu pamiatok s podmienkami ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade s medzinárodnými zmluvami v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva upravuje zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Pamiatkový fond tvorí súbor hnutelných a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa uvedeného zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Národné kultúrne pamiatky sú v § 2, ods. 3 zákona č. 49/2002 Z.z. uvedené ako kultúrne pamiatky .

Riešené územie je súčasťou Košického kraja, kde sa stretávajú a prelínajú kultúrne vplyvy viacerých historických regiónov – Zemplín, Abova, Spiša a vytvárajú bohatý a mimoriadne rozmanitý kultúrno-historický potenciál tohto územia. Východná časť Košického kraja tvorí južnú časť historického Zemplínu. Kultúra Zemplínu v kontexte východoslovenskej oblasti je charakterizovaná prvkami nižšej kultúry. Dôležitú úlohu v jej formovaní zohrali vplyvy Sedmohradska na juhu a pôsobenie gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi na severe a východe územia.

2.7.1.1 Národné kultúrne pamiatky, objekty pamiatkového záujmu

Legislatívnu ochranu pamiatok s podmienkami ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade

s medzinárodnými zmluvami v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva upravuje zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Pamiatkový fond tvorí súbor huteľných a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa uvedeného zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny.

V platnom Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR sú zapísané najvýznamnejšie zachované objekty, ktoré sa vzhľadom na svoju kultúrnu, umelecko-historickú a architektonickú hodnotu stali neoddeliteľnou súčasťou historického urbanisticko-architektonického prostredia mesta. Ide hlavne o objekty zo starších období dejín Michaloviec (kaštieľ, meštianske domy, spoločenské a sakrálne stavby a pod).

2.7.1.2 Národná kultúrna pamiatka

V katastrálnom území obce je v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) evidovaný soliterný objekt – nehnuteľná národná kultúrna pamiatka (ďalej „NKP“):

- Kostol gréckokatolíckej cirkvi – Panny Márie Ochrankyne, parc.č. 198, č. ÚZPF 10263: - jednolodová neskoroklasicistická stavba z roku 1837.

Návrh

Ochranu pamiatok na území obce zabezpečovať v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 49/2001 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

2.7.1.3 Archeologické hodnoty

V katastrálnom území obce Archeologický ústav SAV eviduje archeologické nálezisko:

- Pri studničkách – črepy sa našli pri prieskume problematických mohylových násypov.

Čo sa týka možných archeologických nálezov v katastrálnom území obce, je pravdepodobné, že výkopovými prácami pri stavebnej činnosti môže dôjsť k ich zachyteniu, teda k stretu s chráneným záujmom podľa § 40 pamiatkového zákona o nálezoch. Predmetom ochrany na archeologických náleziskách sú terénne nálezové situácie.

Návrh

Ochranu pamiatok na území obce zabezpečovať v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 49/2001 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

Popri bežných postupoch pamiatkovej starostlivosti a ochrany pamiatok treba pri príprave realizácie investičných zámerov najmä na území pamiatkovej ochranného pásma a v lokalitách, kde je pravdepodobný výskyt cennejších reliktov z predchádzajúcich období, zabezpečiť v dostatočnom rozsahu pamiatkový a archeologický výskum.

K zámeru akejkoľvek formy úpravy (nová výstavba, dostavba, nadstavba, adaptácia, rekonštrukcia, zemné práce a pod.) nehnuteľnosti situovaných na území pamiatkového ochranného a archeologických lokalít si investor vyžiada rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, ktorý rozhodne o prípustnosti prác a prípadnej nutnosti vykonania pamiatkového výskumu. Súhlasné stanovisko resp. rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, v ktorom budú presne stanovené podmienky realizácie záchranného/pamiatkového archeologického výskumu, je potrebné zabezpečiť v súvislosti s územným a stavebným konaním. Tým sa zamedzí opakovaniu situácií, keď pri stavebných prácach z neznalosti alebo z nedôslednosti boli vážne poškodené alebo celkom zničené významné archeologické artefakty a zvyšky po historickej zástavbe.

2.7.2 Prírodné hodnoty územia

Obec Jovsa leží v severnej časti Východoslovenskej nížiny pod južnými výbežkami pohoria Vihorlatu, v nadmorskej výške od 109 m nám., po 507 m.n.m., 19 km severovýchodne od mesta Michalovce.

Sopečné pohorie Vihorlatu, na ktorého južných vrchoch Jovsa leží, vzniklo na trhlinách zemskej kôry. V týchto trhlinách sa nachádzali horúcou vodou rozpustené hominy-hydrotermy a medzi nimi aj železo v rude limozit, alebo polysiderit.

2.7.2.1 Krajinná - estetické hodnoty územia

Dominantným prvkom súčasnej krajiny štruktúry katastrálneho územia obce sú lesné porasty, ktoré nadväzujú na zastavané územie obce, dopravné a poľnohospodárske plochy a nasledujú trvalé trávne porasty.

V k.ú. obce sa nachádzajú nasledovné chránené územia:

- Územia európskej siete chránených území Natura 2000: Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy - (SKCHVU035) – 1.stupeň
- Chránené územie národnej siete chránených území:

- Chránená krajinná oblasť (CHKO) Vihorlat – 2. stupeň
- Chránený areál (CHA) Zemplínska Šírava – 4. stupeň
- Národná prírodná rezervácia (NPR) Jovsianska hrabina – 5. stupeň
- významný krajinný prvok v predmetnom území tvoria regionálne biocentrum Karná a Zemplínska Šírava, nadregionálny biokoridor Čierna voda.

2.7.2 Prírodné zdroje územia

V podhorí Vihorlatu severne od riešeného územia sa nachádzajú predpokladané termálne vody. Teplota termálnych vôd v hĺbkach 800 - 1500 m sa pohybuje od 34 do 95 °C. Táto časť územia z tohto hľadiska ako i z pohľadu využitia suchých termálnych homín (v hĺbke 2000 m ich teplota dosahuje 150 - 200 °C) sa pokladá za perspektívnu oblasť netradičného zdroja energie. Pomerne veľké nálezisko lignitu - vyhlásené chránené ložiskové územie, sa nachádza juhozápadným smerom v okolí Zemplínskej šíravy

V katastrálnom území obce je evidované výhradné ložisko:

- Hnojné (CHLÚ (10))
- Ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) „Lom Jovsa“ (4568).

2.8 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKÉHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE

2.8.1 Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie

Zariadenia občianskeho vybavenia sú v skúmanom území členené do troch kategórií:

- sociálna infraštruktúra – školstvo a výchova, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť
- komerčná infraštruktúra – maloobchodná sieť, ubytovanie a stravovanie, služby nevýrobné, služby výrobné
- ostatná infraštruktúra – administratíva, verejná správa, kultúra a osвета, telovýchova a šport, a iné.

Prieskumy a rozboru zariadení občianskeho vybavenia sú vypracované na základe údajov poskytnutých pracovníkmi obecného úradu a priamym prieskumom v teréne. Jednotlivé kategórie občianskej vybavenosti zastúpené v obci, ich kapacity a kvalita, zodpovedajú významu obce v štruktúre osídlenia, počtu obyvateľov v jeho sídelných štruktúrach, polohe vo vzťahu k ostatným sídelným štruktúram, možnosti finančného zabezpečenia potrieb zariadení občianskej vybavenosti v minulosti a iniciatíve obyvateľov po roku 1989.

Zastúpenie kategórií občianskej vybavenosti v skúmanom území dokumentuje nasledujúci prehľad.

2.8.2 Občianska vybavenosť

2.8.2.1 Školstvo a výchova

Zo zariadení predškolskej výchovy a základného školstva sa v riešenom území nachádza objekt základnej a materskej školy.

Predškolská výchova

Materská škola - 1. triedy / cca 19 detí, počet pedagogických pracovníkov 2, nepedagogických pracovníkov 1. Škôlka má zabezpečené stravovanie v základnej škole. Plocha areálu MŠ 0,3 ha, zastavaná plocha budovy MŠ je 240 m². Objekt je v majetku cirkvi. Objekt je plynofikovaný, napojený na rozvod vody a odkanalizovaný do verejnej kanalizácie.

Návrh

K výhľadovému roku objekt materskej školy bude kapacitne vyhovovať. Navrhujeme objekt rekonštruovať. Navrhovaná kapacita je do 30 detí. Pri vizuálnom zhodnotení stavebno-technického stavu budovy materskej školy možno skonštatovať, že stavba si vyžaduje modernizáciu vnútorných priestorov, výmenu krytiny, okien a zateplenie.

Základné školstvo

Zo zariadení základného školstva sa v riešenom území nachádzala areál základnej školy s ročníkmi 1.- 9 s počtom žiakov

110, počet pedagogických pracovníkov 13, nepedagogických pracovníkov 5. Plocha areálu ZŠ 1,26 ha, zastavaná plocha budovy ZŠ je 327 m². Objekt je postavený cca 80 rokoch 20 stor. V škole je zabezpečené stravovanie. Objekt je plynofikovaný, napojený na rozvod vody z vlastnej studne a odkanalizovaný. Súčasťou školského areálu je tenisové, volejbalové a hádzanárske ihrisko, bežecká dráha, doskočisko. Pozemok školy je v majetku cirkvi, budova v majetku obce. Objekt je plynofikovaný, napojený na rozvod vody z vlastnej studne a odkanalizovaný do verejnej kanalizácie.

Návrh

K výhľadovému roku objekt školy bude kapacitne vyhovovať. Pri vizuálnom zhodnotení stavebno-technického stavu budovy základnej školy možno skonštatovať, že stavba si vyžaduje modernizáciu vnútorných priestorov, výmenu krytiny, okien a zateplenie.

2.8.2.2 Kultúra a osвета

Možnosti kultúrneho vyžitia občanov obce sú pomerne dobré. V strede obce sa nachádza objekt obecného úradu s kultúrny dom s kapacitou 200 stoličiek s kuchyňou a soc. zariadením. Kapacitne bude objekt postačovať aj vo výhľadovom období. Knižnica sa nachádza v budove základnej školy. Počet knižných jednotiek je 4 411.

2.8.2.3 Cirkevné zastúpenie

Gréckokatolícky chrám Panny Márie Ochrankyne. Objekt je oplotený. Nachádza v severnej časti obce. Je neskoroklasicistický, postavený v roku 1837. Je to jednoloďová stavba so segmentovým uzáverom presbytéria a do štítového priečelia vstavanou vežou. V presbytériu je jedno pole, v lodi tri polia pruskej klenby s klenbovými pásmi, ktoré dosadajú na pilastre. Opravovaný bol v 90-tych rokoch.

Chrám je evidovaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenska. Pri chráme sa nachádza farský úrad.

Návrh

Cirkevné objekty sú po stavebno technickom stave vyhovujúce.

2.8.2.4 Cintorín

V severnej časti sa nachádza starý cintorín. Rozloha cintorína je 9759 m².

V juhovýchodnej časti zast. územia je lokalizovaný verejný cintorín. Súčasná plocha cintorína je 10250m². Na obecnom cintoríne je postavený dom smútku.

Pásmo hygienickej ochrany je 50 m od oplotenia cintorína v zmysle zákona zákona 131/2010 Z.z..

Návrh

V územnom pláne navrhujeme rozšíriť plochu cintorína severovýchodným smerom. Navrhovaná plocha o rozlohe 5458 m². Pásmo hygienickej ochrany j50 m od oplotenia navrhovaného cintorína sa stanovuje v zmysle § 15 odst. 7 zákona 131/2010 Z.z.. V zmysle § 36 odst. (3) zákona č. 131/2010 Z.z. sa v ochrannom pásme môžu umiestňovať len tie budovy, ktoré boli schválené v územnom pláne pre 1.11.2005 alebo boli schválené v územnom konaní pre 1.11.2005. Budovy postavené v ochrannom pásme do 50 m od pohrebiska pre 1.11.2005 zostanú zachované.

2.8.2.5 Šport

Športové zariadenia

Ťažiskom športovej vybavenosti obce je futbalové ihrisko vo východnej časti zastavaného územia o celkovej ploche 8 365 m². Plocha objektov 622 m².

Súčasťou školského areálu je tenisové, volejbalové a hádzanárske ihrisko, bežecká dráha, doskočisko.

Návrh

Plocha areálu futbalového ihriska postačuje aj pre výhľadové obdobie. V rámci areálu je potrebné vytvoriť parkovacie plochy.

V územnom pláne navrhujeme nové plochy pre športovo-rekreačné účely v juhovýchodnej časti obce. Navrhovaná plocha pri obecnom úrade. Navrhujeme plochy ihrísk pre deti predškolského veku, tenisové a viacúčelové ihriská, oddychovú zónu a parkovú zeleň, amfiteáter.

Navrhovaná plocha o rozlohe 3135 m².

2.8.3 Zdravotníctvo

Zdravotnícke zariadenie sa v riešenom území nenachádza. Zdravotná starostlivosť je poskytovaná v meste Michalovce a v obci Vinné.

2.8.4 Sociálna starostlivosť

Opatrovateľská služba v rodinách sa v súčasnosti zabezpečuje prostredníctvom obce, ktorá poskytuje pomoc občanom.

2.8.5 Služby**2.8.5.1 Maloobchodné zariadenie**

V obci sa nachádzajú dve súkromné potraviny Mix. Objekt COOP Jednota.

Návrh

Maloobchodné zariadenia základného potravinárskeho sortimentu navrhujeme aj naďalej riešiť formou rozptýlených objektov po celej obci. Jestvujúce zariadenia si vyžadujú modernizáciu a úpravy spevnených plôch a okolia.

Nevýrobné služby (holičstvo, kaderníctvo, stravovacie zariadenia, zariadenia spotrebného tovaru a elektroniky) a hygienicky nezávadné výrobné služby (krajčírstvo) navrhujeme situovať do objektov rodinných domov s polyfunkčným využívaním, alebo účelovo rekonštruovaných na tieto aktivity. Ostatné výrobné služby a výkup druhotných surovín v obci nenavrhujeme.

Jestvujúce zariadenia si vyžadujú modernizáciu a terénne a sadové úpravy okolia.

2.8.6 Správa, verejná správa, inštitúcie**Samospráva**

Obecná samospráva obce sídli v účelovom objekte. Zastavaná plocha objektu je 535 m², plocha pozemku je 2088 m². Objekt je dvojpodlažný, vyžaduje si rekonštrukciu. Postavený je v 80 r. je napojený na prívod vody, plynu, elektriny. Odkanalizovanie je do verejnej kanalizácie. V pôsobnosti obce je starostlivosť o verejné priestranstvá, zeleň, čistotu, zber komunálneho odpadu, činnosť územného plánovania, miestneho rozvoja, bývania, zariadení služieb sociálnej starostlivosti, kultúry. Počet zamestnancov 5.

Návrh

Objekt obecného úradu si vyžaduje komplexnú rekonštrukciu formou prestavby.

2.8.7 Ostatné zariadenia**Pošta,**

Objekt pošty sa nachádza v strede obce pri ceste III/. V návrhovom období je potrebná rekonštrukcia objektu pošty.

Hasičská zbrojnica,

Objekt hasičskej zbrojnice sa nachádza v strede obce. Priamo v obci pôsobí „Dobrovoľný hasičský zbor Jovsa“. V návrhovom období je potrebná rekonštrukcia objektu hasičskej zbrojnice.

Dom smútku,

- na miestnom cintoríne sa nachádza domu smútku s kapacita 50 miest, zastavaná plocha 120 m².

Čistička odpadových vôd,

- v západnej časti zast. územia sa nachádza plocha ČOV (čističku odpadových vôd).

2.8.8 Štruktúra a kapacita občianskej vybavenosti

Nasledovnou štruktúrou a kapacitou občianskej vybavenosti:

<i>občianska vybavenosť</i>	<i>terajšia kapacita</i>	<i>poznámka</i>
Materská škola	30 detí	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje
Základná škola	150 detí	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje
Kultúrny dom	200 stoličiek	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje

Gréckokatolícky chrám	200 m ² podl. pl.	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje
Farský úrad	265 m ² podl. pl.	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje
Obecný úrad	535 m ² podl. pl.	Objekt kapacitne vyhovuje, vo výhľadovom období navrhujeme objekt na komplexnú rekonštrukciu
Zdravotníctvo	0	Neuvažuje sa
Pošta	0	Komplexná rekonštrukcia
Hasičská zbrojnica	0	Komplexná rekonštrukcia
Cintorín	1,0250 ha	Navrhujeme rozšíriť o plochu 0,5458 ha
Starý cintorín	0,1 ha	Plocha kapacitne vyhovuje
Dom smútku	120 m ² / 50 stoličiek	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje
Šport - šport. areál	1,0 ha futb. ihr.	Komerčná vybavenosť, nové plochy pre rekreačné a športové využívanie. Navrhovaná plocha je 0,3135 ha
Služby, komerčná vybavenosť	300 m ² podl. pl.	Komerčná vybavenosť má v obci dostatočné plochy, nové plochy je možné zriadiť v rodinných domoch

2.8.9 Hospodárska základňa

2.8.9.1 Výroba

Výrobná zóna je situovaná vo východnej časti obce, kde sa nachádza areál Drevovýroby – nachádza sa tu gáter, v areáli je výroba drevárenských výrobkov.

Návrh

V návrhu ÚPN-O sa neuvažuje s rozširovaním prevádzky.

2.8.9.2 Lesné hospodárstvo

V rámci lesného hospodárstva sú lesy na území obce v správe LHC Jovsa (celková výmera lesných porastov je 1001,48 ha. Z celkovej výmery k.ú. 1844,32 ha predstavuje lesnatosť 54,30%.

Návrh

V návrhu ÚPN-O sa neuvažuje so záberom lesných pozemkov na výstavbu. Navrhované turistické a cyklistické komunikácie sú po jestvujúcich lesných komunikáciách. Návrh rešpektuje požiadavky na ochranu LP v zmysle § 5 zákona NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch.

2.8.10 Poľnohospodárstvo

V južnej časti sa nachádza areál družstva, ktorý v súčasnosti je mimo prevádzku.

Riešené územie obce je z geomorfologického hľadiska súčasťou Vihorlatských vrchov, ktoré je v rámci širšieho okolia urbanizované a stredne intenzívne až intenzívne využívané poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom. Súčasná štruktúra krajiny je výsledkom dlhodobého antropického tlaku na krajinu, kde z pôvodne zalesneného územia bola krajina fragmentovaná na časti urbanizované (sídla a plochy dopravy), poľnohospodársky využívané plochy (orná pôda, lúky, pasienky, ovocné sady), plochy lesa, plochy nelesnej drevinovej vegetácie, ostatné plochy, vodné plochy. Sumárne možno konštatovať, že sa v širšom okolí striedajú prvky poľnohospodárskej, sídelnej a rekreačnej krajiny.

Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia

Kategória SKŠ	k.ú. Jovsa	
	ha	
orná pôda	164,81	
vinice	0,00	
záhrady	54,14	
ovocné sady	0,00	
trvalé trávne porasty	324,93	

lesné pozemky	1001,48	
vodné plochy a toky	231,31	
zastavané plochy a areály	34,72	
ostatné plochy a nelesná drevinná vegetácia	32,93	
Spolu	1844,32	

Návrh

Živočíšnu výrobu v prípade záujmu rozširovať na jestvujúcom hospodárskom dvore v smere od obce.

Rastlinnú výrobu uskutočňovať v súlade s požiadavkami na zvyšovanie ekologickej stability územia - viď návrh opatrení v kapitole Kostra ÚSES.

Navrhuje rozvoj, resp. stabilizáciu existujúcich hospodárskych subjektov, malých remeselných prevádzok na území obce.

2.8.11 Cestovný ruch, rekreácia, turistika a kúpeľníctvo

2.8.11.1 Rekreácia

Do katastra obce zasahuje oblasť cestovného ruchu medzinárodného významu Zemplínska Šírava.

V turistike sú široké možnosti realizácie vo všetkých vekových kategóriách v okolí Zemplínskej Šíravy i Vinianskeho jazera, Vihorlatu, Sninského kameňa, resp. Morského oka.

2.8.11.2 Zemplínska Šírava v rekreačnom zázemí

Na základe charakteristiky klimatických podmienok a dominantných prírodných prvkov je Zemplínska Šírava zaradená do typu „podhorské strediska rekreácie a vodných športov“. Dominantnou funkciou je letný pobyt pri vode, rovnocenné sú kúpanie, vodné športy, ale i letná turistika a v prípade podmienok i zimné športy.

Jednotlivé strediska na Zemplínskej šírave majú túto základnú funkčnú štruktúru:

- plochy pre zariadenia cestovného ruchu – ubytovanie vo všetkých kategóriách a formách, stravovacie, služby, športové a zábavné aktivity,
- plochy pre rodinné chaty
- plochy pre vínne domčeky (rodinné chaty na pozemkoch so zameraním na pestovanie viniča)
- špeciálne športové plochy
- ochranná zeleň.

2.8.11.3 Kúpeľné, alebo iné významné priestory

V kat. území obce nenachádzajú.

Návrh

Všeobecne potenciál cestovného ruchu (CR), resp. vidiecku turistiku v území predstavujú 3 druhy predpokladaných aktivít:

- viazaný na prevažne prírodné prostredie, pobyt v prírode, turistika, poznávací turizmus (klíma, morfológia terénu, podiel vodných plôch, podiel zalesnených plôch a pod.),
- viazaný na prevažne umelo vytvorené prostredie (objekty stavebnej činnosti, kultúrohistorické pamiatky, objekty a zariadenia poskytujúce služby CR a pod.),
- potenciál viazaný na organizáciu života a spoločenskú komunikáciu (hudobné a folklórne slávnosti, výstavy, športové podujatia, konferencie a pod.).

V riešenom území navrhujeme dobudovanie a zvýšenie štandardu športových plôch na území obce rozšíriť ponuku pre rôzne formy športových aktivít. Novonavrhovaný areál je pri obecnom úrade. Navrhuje sa s vybudovaním viacúčelové ihrisko a športové plochy pre mládež preškolského a školského veku.

Významný podiel v dopravnej obsluhu územia bude mať pešia, turistická a cyklistická trasa:

- Cyklotrasa Michalovce – obec Vinné – Vinné Jazero – smer obec Porúbka.

Navrhovanú cyklistickú trasu je možné napojiť na pripravované cyklistické trasy:

- Trasa okruh - Zemplínska Šírava (sever a juh). Cykloturistická trasa – Okolo Šíravy. Trasa je označená pod číslom 37 a vedie z Michaloviec po štátnej ceste č. 582 do obce Jovsa, v ktorej odbočuje vpravo smerom na Hnojné. Trasa pokračuje na hrádzu. Hrádza končí pri obci Lúčky kde sa napojí na štátnu cestu č. 50, ktorá vedie do Michaloviec. Dĺžka okruhu je 34 km, prevýšenie je iba 110 m a trasa je zaradená do kategórie „Rekrea“, čo je kategória pre menej náročných cykloturistov. Je to ideálna trasa pre oboznámenie sa s jazdou na bicykli. Vyžaduje si zvládnutie základných techník jazdy na bicykli a základný fyzický fond cykloturistu.
- Trasa Morské oko – Remetské Hámre – Vyšná Rybnica – Vyšné Remety – Porúbka pod Vihorlatom – Jovsa – Hnojné – Závadka – V. Revišťa – Blatné Remety.

Trasa je veľmi dôležitým obohatením v Karpatskej cyklistickej cesty s odľahlým, ale kultúrne a prírodne veľmi príťažlivým regiónom.

2.9 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Súčasné zastavané územie obce je vymedzené hranicou, ktorá je zdokumentovaná v grafickej časti územného plánu vo výkrese č. 3, na mapových podkladoch v mierke 1:2000. Navrhované úpravy zastavaného územia obce, je riešené ako obalová krivka existujúceho intravilánu a navrhovaných funkčných rozvojových plôch, ktoré sú situované mimo súčasného intravilánu.

Navrhované úprava hranice zastavaného územia

Navrhovaný územný rozvoj funkčných plôch si vyžaduje rozšírenie hranice zastavaného územia v lokalitách znázornených vo výkrese č.3:

- a. rozšírenie hraníc zast. územia vyplývajúce z ÚPN-O
  - 1.etapa
    - lokalita „Tabla 1“
    - lokalita „Tabla 2“
    - lokalita „Na hlbokkej doline“
  2. etapa
    - lokalita „Na hlbokkej doline“ – západ
    - lokalita „Záhumienky 2“ – juhozápad
- b. rozšírenie hraníc zast. územia o plochy existujúcej zástavby
  - parcela číslo 1080 (rodinný dom č.1)
  - parcela číslo 1102 (rodinný dom)
  - parcela číslo 1159/2 (bytový dom)

2.10 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

2.10.1 Ochranné pásma

- V riešenom území sa nachádzajú tieto ochranné pásma ktoré je potrebné pri ďalšom územnom rozvoji obcí rešpektovať:
- pásma hygienickej ochrany 50 m od oplatenia cintorína sa stanovuje v zmysle § 15 odst. 7 zákona 131/2010 Z.z.. V zmysle § 36 odst. (3) zákona č. 131/2010 Z.z. sa v ochrannom pásme môžu umiestňovať len tie budovy, ktoré boli schválené v územnom pláne pre 1.11.2005 alebo boli schválené v územnom konaní pre 1.11.2005. Budovy postavené v ochrannom pásme do 50 m od pohrebiska pre 1.11.2005 zostanú zachované.
  - ochranné pásma lesa 50 m od hranice lesného porastu v zmysle § 10 zákona NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch.
  - cesta II. triedy od osi vozovky na každú stranu v úseku mimo zastavané územie obce 25 m,
  - cesta III. triedy od osi vozovky na každú stranu v úseku mimo zastavané územie obce 20 m,
  - pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m (vzdušné VN elektrické vedenia 22 kV, na každú stranu od krajného vodiča),
  - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m (vzdušné VN elektrické vedenia 22 kV, na každú stranu od krajného vodiča),
  - pre zavesené káblové vedenie 1 m,

- pre transformačné stanice 10 m od transformovne VN/NN
- 20 m pri plynovodoch (VTL) s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm.
- 1 m ochranné pásmo pre NTL a STL plynovody a prípojky v zastavanom území obce
- 2,5 m pásmo ochrany verejného vodovodu a verejnej kanalizácie od vonkajšieho pôdorysného kraja potrubia na obidve strany,
- 1,5 m pásmo ochrany verejného vodovodu a verejnej kanalizácie do priemeru 500 mm od vonkajšieho pôdorysného kraja potrubia na obidve strany,
- 0,5 – 1,0 m od osi na každú stranu telekomunikačnej siete a diaľkového kábla,
- ochranné pásmo od hydromelioračných zariadení – 5 m od brehovej čiary
- 10,0 m od brehovej čiary vodných tokov a pozdĺž bezmenných prítokov min. 5,0 m,
- čistiareň odpadových vôd (ČOV) 100 m
- ochranné pásmo CHA Zemplínska Šírava – platí 3. stupeň ochrany

2.10.2 Chránené územia

Osobitne chránené časti prírody a krajiny

- Územia európskej siete chránených území Natura 2000:
  - Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy - (SKCHVU035) – 1.stupeň
- Chránené územie národnej siete chránených území:
  - Chránená krajinná oblasť (CHKO) Vihorlat – 2. stupeň
  - Chránený areál (CHA) Zemplínska Šírava – 4. stupeň
  - Národná prírodná rezervácia (NPR) Jovsianska hrabina – 5. stupeň
- Významný krajinný prvok v predmetnom území tvoria:
  - regionálne biocentrum Karná a Zemplínska Šírava,
  - nadregionálny biokoridor Čierna voda,
  - miestne biokoridory: popri potokoch – Jovsiansky potok, Potok Myslina, Stará rieka, Starý Porubský potok, Preložka Porubského potoka

Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory

- Chránené ložiskové územie (CHLÚ) „Hnojné“(10)
- Ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) „Lom Jovsa“ (4568).

2.11 RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

2.11.1 Riešenie záujmov obrany štátu

V k.ú. Jovsa sa nenachádzajú vojenské objekty. Pre záujmy obrany štátu nie sú limitované plochy pre rozvojové zámery rozvoja sídelnej štruktúry a priestorov v skúmanom území.

2.11.2 Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva

Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii sa pri územnom pláne obcí doložka civilnej ochrany nespracováva. Doložka je súčasťou územného plánu zóny.

2.11.3 Riešenie ochrany pred požiarmi

V obci je objekt hasičskej zbrojnice. Nároky na nové plochy a zariadenia neboli odborom hasičskej ochrany Okresného úradu v Michalovciach požadované.

Navrhovaná sieť zberných a obslužných komunikácií v zastavanom území obce umožní optimálny prístup požiarnej techniky do všetkých jej častí a k jednotlivým objektom.

V území obce je riešené zásobovanie vodou z jestvujúcej a navrhovanej vodovodnej siete.

Požiarna potreba vody Q pož.

Podľa **STN 920400**, tabuľka 2, položka 2 (Nevýrobné stavby s plochou 120-1000m², výrobné stavby jednopodlažné do plochy 500m²) je potreba požiarnej vody 12,0 l/s. Podľa článku **3.2.** citovanej normy, zdroje vody na hasenie požiaru musia byť schopné

trvalo zabezpečovať potrebu vody na hasenie požiarov najmenej počas 30 minút, t.j. celková zásoba požiarnej vody je 12,0 l/s . 30 minút = 21 600 l = 21,6 m³.

2.11.4 Riešenie ochrany pred povodňami

Základným právnym dokumentom ochrany podzemných a povrchových vôd je zákon č.364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).

Inundačným územím je územie priľahlé k vodnému toku, zaplavované vyliatím vody z koryta vodného toku, vymedzené záplavovou čiarou najväčšej známej alebo navrhovanej úrovne vodného stavu.

Rozsah inundačného územia určuje orgán štátnej vodnej správy na návrh správcu vodného toku. Ak inundačné územie nie je určené, vychádza sa z dostupných podkladov o pravdepodobnej hranici územia ohrozeného povodňami.

Z hydrologického hľadiska územie obce spadá do povodia Bodrogu. Katastrálne územie obce odvodňuje Jovsiansky potok je v rkm 0,000-0,5 upravený kamennou dlažbou. Kapacita toku nie je dostatočná na odvedenie Q100 ročnej veľkej vody. Porubský potok – je na tomto toku vybudovaná úprava v rkm 0,100-2,513 kamennou dlažbou (tzv. preložka Porubského potoka). V rkm 0,314-2,570 je vybudovaná ľavobrežná ochranná hrádza výšky 1,5 m. V rkm 0,296 je vybudovaný odberný objekt na zásobovanie rybníkov.

V k.ú. sa nachádza tok Myslina v rkm 0,0-2,6 bezmenný pravostranný prítok Mysliny (rkm zaústený cca 1,7).

Kapacita na odvedenie Q100 ročnej veľkej vody nie je dostatočná.

V zmysle povodňového plánu obce, záplavové územie v prípade vyliatia vodného diela Zemplínska šírava a Jovsianskeho, Porubského a Sokolského potoka sú ohrozené tieto plochy:

- a) v prípade vybreženia vody z vodného diela Zemplínska šírava zaplavené nepoľnohospodárske pozemky v južnej časti extravilánu obce na území pod areálom bývalého PD, záplavovou vlnou by bolo zasiahnuté aj územie pri ČOV – hrozí nebezpečenie znečistenia územia spláškovými vodami,
- b) v prípade vybreženia vody z toku Jovsiansky a Sokolský potok hrozí zaplavenie záhrad a stavieb s ich možným poškodením,
- c) v prípade dlhodobšieho trvania nepriaznivých podmienok, /intenzívne privalové dažde, prípadne kombinácia rýchleho topenia sa snehu a privalové dažde/ môže dôjsť ku kumulatívne účinku t.j. vzdutiu hladiny vodného diela Zemplínska šírava a k vybreženiu hladiny na Jovsianskom a Sokolskom potoku a na umelo vybudovanom a presmerovanom Porubskom potoku, ústiacom do Zemplínskej šíravy južne pod obcou Jovsa, čím by mohlo dôjsť k spojeniu negatívnych účinkov zátopových vln a k zväčšeniu zátopového územia na väčšiu časť južnej časti katastrálneho územia obce Jovsa.

V uvedených lokalitách v extraviláne a intraviláne obce, by v prípade povodne mohlo dôjsť k poškodeniu rodinných domov a ich prístavieb, telefónneho a elektrického vedenia ako aj miestnych komunikácií. Pri zvýšenej hladine zátopovej vlny by zároveň mohlo dôjsť k poškodeniu a znečisteniu individuálnych zdrojov pitnej vody občanov. Pri dlhodobo zvýšenej hladine na vodnom diele Zemplínska šírava, môže dôjsť vplyvom premočeniu hrádz a k ich oslabeniu a k zvýšeniu predpokladu ich pretrhnutia.

Návrh

Starostlivosť o korytá uvedených tokov a kanálov vyplýva z existujúcej legislatívy a spadá do činností Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Košice, OZ Povodie Bodrogu a Hornádu.

V zmysle povodňového plánu obce Jovsa sú navrhované opatrenia na prevenciu a ochranu pred povodňami na vodohospodárskom diele Zemplínska šírava a pri Jovsianskom, Porubskom a Sokolskom potoku a na iných objektoch na vodnom toku, ako aj na chránených a zátopových územiach vrátane zásahov na neškodný odchod ľadov v toku:

- a) odstraňovanie prekážok znemožňujúcich plynulý odtok vôd,
- b) ochranu hrádz proti vlnobitiu, priesakom, erozívnym vplyvom, výverom a o ochranu proti preliatiu koruny hrázde, ochrana koryta vodného toku a jeho brehov pred ich narúšaním, poškodzovaním pred zosuvmi,
- c) narúšanie ľadových celín a zátarás,
- d) mimoriadna manipulácia na vodných stavbách ,
- e) uzavieranie prietrzí,
- f) odvádzanie vôd zo zaplaveného územia,
- g) odvádzanie alebo odčerpávanie vnútorných vôd ,
- h) budovanie druhotných ochranných línii,
- i) provizóme sprietočnenie zanesených koryt vodných tokov,

- j) zriadenie provizórnych zanesených korýt vodných tokov,
- k) opatrenia proti spätnému vzdutiu vody na vyústených kanalizáciách a cestných priepustoch ,
- l) opatrenia na zamedzenie znečistenia vodného toku nebezpečnými látkami
- m) iné práce v zmysle § 17 zák. č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.
- n) revitalizácia zelene

Ochranné pásmo

Pre potreby údržby tokov ponechať pozdĺž oboch brehov resp. vzdušnej päty hrádze toku voľný nezastavaný priestor šírky 10m a pozdĺž bežného toku min. 5 m.

3. NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBA KRAJINY

3.1.1 Prírodné pomery - všeobecná charakteristika

Katastrálne územie obce Jovsa je situované východne od centrálnej časti Východoslovenskej nížiny na rozhraní s Podvihorlatskou pahorkatinou, v okrese Michalovce. Riešene územie je vymedzené katastrálnymi hranicami obce. Susedí na východe s k.ú. Úbrež, na severe s k.ú. Poruba pod Vihorlatom, západnú hranicu tvorí k.ú. Kusín, na juhu hraničí s k.ú. Hnojné. Vzhľadom na charakter územia s výškovými rozdielmi je celá oblasť teplotne diferencovaná. Pre širšie záujmové územie je charakteristický prechod z rovinatého charakteru územia na pahorkatinný charakter. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 109 m.n.m. (Starý Porubský potok) po 507 m.n.m. (Rakovský kameň). Katastrálne územie Jovsa má celkovú výmeru 1846,42 ha.

PRÍRODNÉ ZDROJE

V podhorí Vihorlatu severne od riešeného územia sa nachádzajú predpokladané termálne vody. Teplota termálnych vôd v hĺbkach 800 - 1500 m sa pohybuje od 34 do 95 °C. Táto časť územia z tohto hľadiska ako i z pohľadu využitia suchých termálnych hornín (v hĺbke 2000 m ich teplota dosahuje 150 - 200 °C) sa pokladá za perspektívnu oblasť netradičného zdroja energie. Pomerne veľké nálezisko lignitu - vyhlásené chránené ložiskové územie, sa nachádza juhozápadným smerom v okolí Zemplínskej šíravy

SEIZMICITA ÚZEMIA

Geologicko-tektonická stavba a prejavy neotektonických pohybov v území majú veľký vplyv na seizmicitu územia. Záujmové územie je porušené početnými zlomovými systémami. Za potenciálne seizmicky aktívne zlomy možno považovať Vihorlatský zlom. Na tento zlom je možné viazať aj ohnisko zemetrasení, ktoré boli lokalizované aj v nedávnej minulosti v tomto regióne. Hĺbka ohnisk zemetrasení je 3-13 km, magnitúda 5,01 – 5,7. Podľa pril. A/2 STN 73 0036 riešené územie, ktoré sa nachádza na línii Vranov – Michalovce – Vyšné Nemecké leží v oblasti s maximálnou seizmicitou do 6 st. stupnice MSK64.

BIOTICKÉ FAKTORY RIEŠENÉHO ÚZEMIA

FYTOGEOGRAFICKÉ ZAČLENENIE ÚZEMIA A CHARAKTERISTIKA FLÓRY

Podľa fyto geografického členenia (Futák, 1980) sa na riešenom území stretávajú dve oblasti slovenskej flóry - Panónska flóra a Západokarpatská. Panónska oblasť je reprezentovaná fyto geografickým okresom Východoslovenská nížina a západokarpatskú oblasť reprezentuje fyto geografický okres Vihorlatské vrchy.

Fyto geografický okres Východoslovenská nížina zaberá najjužnejšiu časť riešeného územia. V minulosti bolo celé toto územie pokryté lužnými, dubovohrabovými a teplomilnými dubovými lesmi. Do pôvodnej skladby vegetačného krytu riešeného územia v značnej miere zasiahol človek, ktorý systematickým rúbaním a klčovaním lesných porastov prevážnu časť územia premenil na ornú pôdu, lúky, pasienky. Do prirodzenej skladby takmer všetkých rastlinných spoločenstiev podstatne zasiahla intenzifikácia poľnohospodárstva, ale aj ďalšie antropogénne faktory. Z pôvodného vegetačného krytu sa na území pozdĺž potokov zachovali malé komplexy prirodzených vrbovo-topolových porastov. Lesnatý raz, ale miestami i prirodzený charakter si zachoval lesný komplex Karná nachádzajúci sa v susednom k.ú. Úbrež.

Jedným z významných prvkov v krajine sú rôzne typy vôd, močiarov a teda aj vodnej a močiarenej vegetácie. Intenzifikácia ľudskej činnosti viedla aj na tomto území k vzniku nových typov vodných plôch - Zemplínska šírava. Každý z vodných a močiarnych biotopov, či už pôvodný alebo novovzniknutý, má svoj vlastný hydrologický režim, určitý stupeň zazemnenia i určitý stupeň znečistenia, čo sa v konečnom dôsledku odráža i v druhej skladbe a štruktúre spoločenstiev. Zastúpená je aj celá škála spoločenstiev od najjednoduchších makrofytných spoločenstiev s vedúcimi druhmi rastlín, ktoré

zakoreňujú voľne vo vode až po pobrežné spoločenstvá.

Lúky a pasienky sú ďalším významným prvkom, ale v dôsledku rozsiahlych melioračných zásahov došlo k postupnému ubúdaniu prirodzených trávnych porastov, neudržiavaním a nespasaním lúk a pasienkov sa podstatne zmenila ich floristická skladba, pričom dochádza k ich postupnému zarastaniu náletovými drevinami.

Pozornosť si zaslúžia i rastlinné spoločenstvá medzí, úhorov a opustenísk ktorých v poslednom období v dôsledku úpadku družstiev pribúda, pretože umožňujú prežívanie ohrozených druhov burín, jednoročných rumoviskových rastlín a často poskytujú útočisko aj vzácnym druhom rastlín. V predmetnom území najmä v intenzívne pretvorených oblastiach (napr. polia) a lokalitách opustených plôch nachádzame segetálnu a ruderalnú vegetáciu. Segetálna vegetácia spôsobuje zaburiňovanie polí. Ruderalná vegetácia je v území pomerne rozšírená, najmä na plochách nevyužívaných, okolo okrajov obce, kde nitrofilná vegetácia signalizuje prebytok dusíka po nadmernom hnojení minerálnymi hnojivami.

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek. Predkladaná charakteristika rekonštruovanej prirodzenej vegetácie je spracovaná podľa práce Michalko a kol. (1986).

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia je veľmi jednoduchá – tvoria ju jednotky: (lužné lesy vrbovo-topoľové a lužné lesy nížinné), a dubovo-hrabové lesy. Lužné lesy vrbovo-topoľové (Sx) sú spoločenstvá mäkkých lužných lesov teplej panónskej oblasti, patriace do zväzov Salicion albae (vysokomenné vrbovo-topoľové lesy) a Salicion triandrae (krovinné vrby). Reálna vegetácia je na väčšine územia podstatne odlišná od pôvodnej vegetácie. Druhové zloženie medzí je značne ovplyvnené ich šírkou a zapojenosťou drevinného porastu. Prevažujúcim druhom v stromovom poschodí medzí záujmového územia je vrba krehká (*Salix fragilis*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), vyskytuje sa aj orech kráľovský (*Juglans regia*), hruška obyčajná (*Pyrus communis*), topoľ čierny (*Populus nigra*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). V krovinnom poschodí prevažuje baza čierna (*Sambucus nigra*), ďalej sú časté hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), slivka tmková (*Prunus spinosa*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), plamienok plotný (*Clematis vitalba*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*).

Brehové porasty potokov predstavujú ďalší významný typ vegetácie. Väčšinou sú obmedzené na relatívne úzke pásy drevín pozdĺž toku. V stromovom poschodí k najčastejšie sa vyskytujúcim drevinám patria vrba krehká (*Salix fragilis*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), agát biely (*Robinia pseudacacia*), ale aj ovocné stromy jablň domáca (*Malus domestica*) a slivka domáca (*Prunus domestica*). Z krovín sú časté baza čierna (*Sambucus nigra*), chmel obyčajný (*Humulus lupulus*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), povoja plotná (*Calystegia sepium*) hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*) svíb krvavý (*Swida sanguinea*) a plamienok plotný (*Clematis vitalba*). Z bylín sú najhojnejšie pŕhlava dvojdomá (*Urtica dioica*), chrastnica trsteníkovitá (*Phalaroides arundinacea*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), ďalšie druhy sú menej časté.

ZOOGEOGRAFICKÉ ZAČLENENIE ÚZEMIA A CHARAKTERISTIKA FAUNY

Z hľadiska zoogeografického členenia patrí posudzované územie do košického okrsku. Tento okrsk zaradujeme do provincie Vnútrokarpatské znížieniny, panónskej oblasti, juhoslovenského obvodu.

Súčasná štruktúra zoocenóz v posudzovanom území je výsledkom dlhodobého, evolučného vývoja a relatívne krátkodobého, ale veľmi intenzívneho pôsobenia činnosti človeka. Tento vplyv sa prejavuje najmä v kvalitatívnych zmenách pôvodných biotopov (habitatov), na ktoré sú jednotlivé zoocenózy viazané, vytváraní nových habitatov a vo výrazných zmenách plošného zastúpenia jednotlivých typov habitatov v krajine. Cez otvorenú krajinu prenikajú z juhu na dané územie teplomilné stepné živočíchy, ktoré sa tu stretávajú s horskými druhmi Karpát. Živočíchy patria medzi zástupcov spoločenstiev listnatého lesa, ako i polí, lúk, vodných tokov, vodných plôch a ich brehov.

Živočíchy tvoria nezastupiteľnú zložku všetkých typov spoločenstiev biosféry. V zložitých potravných reťazcoch prispievajú rozhodujúcou mierou k ekologickej rovnováhe v obehú látok a energie. Čím väčšia je druhová rozmanitosť, tým sa vytvárajú lepšie podmienky pre ďalší rozvoj územia aj v prípade, ak ich chápeme z hľadiska ekologickej stratégie ľudskej spoločnosti. Dnešné rozšírenie a zloženie fauny je výsledkom dlhodobého vývinu. Druhová ochrana je zabezpečovaná v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako aj v zmysle iných právnych noriem SR a EU dotýkajúcich sa ochrany prírodných zložiek a ratifikovaných medzinárodných dohovorov (CITES, Bonn, Bern, Ramsar).

Charakteristickým znakom posudzovaného priestoru je otvorenosť, každoročné i lokálne striedanie kultúr, ročné zmeny v kultúrach súvisiace s ich vývojom, určitá druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka do biocenóz. Väčšina suchozemských stavovcov, ktoré sú súčasťou tejto zoocenózy, pôvodne obývala stepi.

Živočíšne spoločenstvá bezstavovcov polí (kultúrnej stepi) v porovnaní s lesnými a lúčnymi spoločenstvami sú pomerne chudobné na druhy dôsledkom agrotechnických zásahov, ktoré rušivo pôsobia na štruktúru živočíšnych spoločenstiev. Významnú

zložku edafónu tvorí množstvo rozličného hmyzu.

Živočíšne spoločenstvá v riešenom území môžeme teda na základe pozorovania rozdeliť do 5 typov biotopov:

1. Biotopy krajinej zelene, nízkej drevinnej vegetácie lesov a lesných lemov – sú veľmi pozitívne pre toto územie s veľkým významom pre krajinu. Vyznačujú sa veľkou druhovou diverzitou, vyváženosťou druhov a skupín. Dominantné skupiny sú : spevavce, dravce, sovy, holuby, ďatle. Zabezpečujú stabilitu biocenóz.
2. Biotopy lúk a pasienkov – sú pozitívne s významom pre poľnohospodársku krajinu. Druhová diverzita je znížená, menšia vyváženosť druhov a skupín. Dominantné rady sú: spevavce .
3. Biotopy vodných plôch
4. Biotopy intenzívne využívaných lúk, pasienkov a polí
5. Biotopy ľudských sídel a prídomových záhrad –synantrópne druhy.

3.1.2 Pasport významných časti prírody a krajiny riešeného územia

Osobitne chránené časti prírody a krajiny

NATURA 2000

- časť Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy (SKCHVU 035)

CHVÚ Vihorlatské vrchy - chránené vtáčie územia (ďalej len „CHVÚ“) sú novou kategóriou chráneného územia v zmysle zákona č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len „zákon“). Vyhlásiť chránené vtáčie územia je povinnosťou Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) vyplývajúcou zo smernice Rady ES č. 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov (ďalej len „smernica o vtákoch“), ktorá bola transponovaná do zákona. V zmysle § 26 ods. 1 a 6 zákona Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“) všeobecne záväzným právnym predpisom vyhlasuje a ustanovuje biotopy druhov vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov za CHVÚ na účel zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania.

Cieľom ochrany v CHVÚ je zachovanie a obnova ekosystémov významných pre druhy vtákov, pre ktoré je oblasť vyhlásená v ich prirodzenom areáli rozšírenia, ako aj zaistenie podmienok pre zachovanie populácie týchto druhov v priaznivom stave z hľadiska ich ochrany. Stav druhu z hľadiska ochrany je považovaný za priaznivý, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržuje ako životaschopný prvok svojho biotopu, prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie. Rozhodujúce pre zachovanie populácie druhov vtákov je preto zachovanie, prípadne zlepšenie ekologického stavu biotopov, na ktoré sú tieto druhy viazané. Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Vihorlatské vrchy, bolo vyhlásené Vyhláškou MŽP SR č. 195/2010 zo dňa 16. apríla 2010 s účinnosťou od 15.mája 2010. Účelom vyhlásenia Chráneného vtáčieho územia Vihorlatské vrchy je zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu hadiara krátkoprstého (*Circaetus gallicus*), sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*), výrika lesného (*Otus scops*), orla krikľavého (*Aquila pomarina*), jariabka hôrneho (*Bonasa bonasia*), výra skalného (*Bubo bubo*), leleka lesného (*Caprimulgus europaeus*), bociana čierneho (*Ciconia nigra*), chriašteľa poľného (*Crex crex*), ďatľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*), ďatľa prostredného (*Dendrocopos medius*), ďatľa čierneho (*Dryocopus martius*), muchárika bielokrkeho (*Ficedula albicollis*), muchárika červenohrdlého (*Ficedula parva*), krutihlava hnedého (*Jynx torquilla*), strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*), škovránoka stromového (*Lullula arborea*), včelára lesného (*Pernis apivorus*), žlny sivej (*Picus canus*), penice jarabej (*Sylvia nisoria*), prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*), muchára sivého (*Muscicapa striata*), žltochvosta lesného (*Phoenicurus phoenicurus*), pŕhlaviara čiernohlavého (*Saxicola torquata*), hrdličky poľnej (*Streptopelia turtur*) a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania.

VEĽKOPLOŠNÉ CHRÁNENÉ ÚZEMIA:

- Chránená krajinná oblasť (CHKO) Vihorlat

Chránená krajinná oblasť Vihorlat zasahuje svojim juhozápadným okrajom do katastrálneho územia susedných obcí Jovsa a Poruba pod Vihorlatom. Územie je za chránené vyhlásené od roku 1973. Vyhláškou MŽP SR číslo 111 uverejnenej v Zb. zák. SR č.53 z 28. mája 1999, bolo územie v nových hraniciach ustanovené za Chránenú krajinnú oblasť Vihorlat aj na časti okresu Michalovce vo výmere 1945,739 ha t.j. 8,55 % z celkovej výmery CHKO Vihorlat.. Do riešeného územia zasahuje Chránená krajinná oblasť Vihorlat v k.ú. obce Jovsa, severne od štátnej cesty Jovsa - Poruba pod Vihorlatom s pokračovaním hranice proti toku Myslina a Jovsiansky potok. V tejto časti je vyhlásená Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina s piatym najvyšším stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. Na ostatnom území CHKO Vihorlat platí druhý stupeň ochrany.

MALOPLOŠNÉ CHRÁNENÉ ÚZEMIA:

- Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina

- Chránený areál (CHA) Zemplínska Šírava so svojim ochranným pásmom.

Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina

Katastrálne územie obce Jovsa. Lokalita o výmere 257,58 ha bola vyhlásená za chránené územie už v roku 1953 /novelizácia v r. 1986, upravená zákonom NR SR č.287/1994 Z.z./ za účelom ochrany chráneného a kritický ohrozeného druhu - bledule jarnej, ktorá sa na tejto lokalite vyskytuje masovo. Celá časť územia tvoriaca prírodnú rezerváciu má mierne podzolovanú pôdu na andezite s prímiesou spraše. Je hlinitého rázu so suchším vrškom a uľahlejšou spodinou, miestami oglejenou v dôsledku kolísania hladiny spodnej vody. Zo stromového spoločenstva hlavným druhom je dub, hrab s prímiesou jelše, buka. Najvýraznejšia je tu vegetácia skoro na jar, keď ma vlhkejších miestach masovo zakvitá bleduľa jará. Po jej odkvitnutí hromadne nastupuje cesnak medvedí. Sú to dva najhlavnejšie aspektotvorné jaré druhy vlhkejších stanovišť dubových hrabín. Pre južnú časť NPR je význačný hojný výskyt Waldštejnie kuklíkovej, ktorá sa viaže na suchšie a skalnatejšie stanovišťa. Prítomnosť aj tohto druhu, ktorý inde rastie prevážne na vápencových podkladoch, dodáva prírodnej rezervácii mimoriadne veľkú botanickú vážnosť. Okrem spomenutých druhov tu rastie ostrica rebienkatá, kosatec trávolistý, prilbica moldavská, svíb drieňový, klokoč peristý, a pod. Na území Národnej prírodnej rezervácie Jovsianska hrabina platí piaty najvyšší stupeň ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny

Chránený areál Zemplínska Šírava

Zasahuje katastrálne územie obcí Jovsa, Kusín a Hnojné. Chránené územie bolo vyhlásené v roku 1968 za chránené územie v kategórii - chránená študijná plocha. Po právnych úpravách a zmenách v roku 1983 a 1994 bolo chránené územie znova prehlásené za chránené v súčasnosti v kategórii - chránený areál na výmere 622,49 ha s ochranným pásmom o rozlohe 2 037,75 ha - ostatná vodná plocha. Je to významná ornitologická lokalita pre sťahovavé a pri vode žijúce vtáctvo. Na území Chráneného areálu Zemplínskej Šíravy platí štvrtý stupeň ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. Na území Jeho vyhláseného ochranného pásma platí tretí stupeň ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny

CHRÁNENÉ STROMY -: nie sú vyhlásené

ÚZEMIA MEDZINÁRODNÉHO VÝZNAMU - nenachádzajú sa v predmetnom k.ú.

3.1.3 Významné krajinné prvky

Tvoria sieť genofondovo významných ekostabilizačných plôch v k.ú. obce Jovsa, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druchovej rozmanitosti prirodzeného genofodu rastlín a živočíchov na riešenom území. Za miestne ekostabilizačné plochy – významné krajinné prvky boli vybrané tie územia v ktorých sa nachádzajú najzachovalejšie sukcesné štádiá, alebo tie plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. K ďalším kritériám pre výber ekologicky významných segmentov krajiny je stupeň zachovalosti, prirodzenosti a reprezentatívnosti bioty a v neposlednom rade aj územná rozloha.

Riešené územie patrí v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov k územiu s 1. stupňom ochrany t.j. k územiám, ktorým sa neposkytuje osobitná ochrana a časť územia do 2. stupňa ochrany (CHKO Vihorlat).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, pre udržanie a zvýšenie kvantitatívnej miery ekologickej stability a zabezpečenie rozmanitosti podmienok a foriem života v krajine, ako aj pre zachovanie, vytvorenie a udržanie optimálnej štruktúry v krajine a minimalizovanie negatívnych stretov medzi prvkami prírodného prostredia a antropogénnou činnosťou boli vymedzené genofondovo významné lokality, ktoré v danom širšie posudzovanom priestore predstavujú významné krajinné prvky:

- Jovsiansky rybník - katastrálne územie Jovsa. Nachádza sa v tesnej blízkosti Chráneného areálu Zemplínska šírava v jeho ochrannom pásme pričom s vodným dielom a Kusínskym rybníkom majú spoločné hrádze. Hniezdisko vodného a pri vode žijúceho vtáctva. Chránené a ohrozené druhy živočíchov podobne ako CHA Zemplínska šírava a Kusínsky rybník : potápka červenokrú, chavkoš nočný, trasochvost žltohlavý, trsteniarik veľký, trsteniarik bahenný, ropucha obyčajná, mlok veľký, užovka hladká. Významná lokalita jarného ťahu žiab zo zimoviska z lokality s názvom Blatco.
- Agrocenózy pri obci Jovsa - územie sa nachádza západne od biocentra regionálneho významu Karná v smere k Chránenému areálu Zemplínska šírava. Je tvorené poľnohospodárskou krajinou s ojedinelým výskytom samostatnej alebo skupinovej krovitej a stromovej vegetácie. Hniezdisko škovránka krátkoprstého. Chránené a ohrozené druhy živočíchov: škovránok krátkoprstý, drozd čvikotavý.
- Pasienky medzi št. cestou a potokom Myslina - katastrálne územie Jovsa. Pasienky sa nachádzajú po pravej strane št. cesty v smere Jovsa - Poruba pod Vihorlatom pod NPR Jovsianska hrabina. Komplex pasienkov sprevádza roztrúsená vzrástla zeleň - solitéry, skupiny stromov, kroviny a je charakteristický výskytom viacerých zástupcov z čeľade vstavačovitých /najohrozenejšej rastlinnej čeľade/ - vstavač obyčajný, vstavačovec májový, vemenník dvojlistý a iné. Vzhľadom na to, že sa

pasienky už dlhšiu dobu nevyužívajú, dochádza k postupnému rozširovaniu krovín, čo môže viesť k ubúdaniu vzácnych druhov rastlín. Je preto potrebné uvažovať s prerieďovaním krovín a regulovanou pastvou. Vlastný tok Myslina je sprevádzaný vrbovo-topoľovo-jelšovými porastami, zamokrenými depresiami s močiarnou vegetáciou a s bohatým výskytom chránenej a kriticky ohrozenej bledule jarnej. Z dôvodu výskytu vzácnych druhov rastlín by bolo vhodné uvažovať s vyhlásením časti predmetnej lokality za chránené územie.

- Lúky pri Porube pod Vihorlatom – zasahuje susedné k.ú. Poruba pod Vihorlatom. Komplex mokrých a mezofilných lúk s roztrúsenou vzrastlou zeleňou /pozdiž potoka Myslina/. Druhovo pestré rastlinné spoločenstvá sú charakteristické masovým výskytom chránenej a kriticky ohrozenej bledule jarnej.
- Chránený areál Zemplínska Šírava - vodná nádrž Zemplínska Šírava sa vybudovala v rámci vodohospodárskych úprav na Východoslovenskej nížine, ktorých cieľom bolo ochrániť rozsiahle poľnohospodárske územia pred povodňami. Výstavba sa realizovala v rokoch 1961 - 1966. Je vybudovaná v povodí Bodrogu na toku Čierna voda ako bočná nádrž Laborca. Nádrž sa rozprestiera na ploche 32,9 km² s celkovým objemom $V_c = 334,0$ mil. m³. Vodná plocha sa rozprestiera na kat. územiach obcí Jovsa, Kusín, Hnojné, Klokočov, Kaluža, Vinné, Michalovce, Zálužice a Lúčky. V pobrežnom pásme Zempl. Šíravy pozdĺž južných a západných brehov prevládajú poľnohospodárske kultúry. Lúky a pasienky s krovinami a ostrovčekmi lesných porastov vytvárajú viac-menej súvislý pás pozdĺž severných brehov a sú miestom, kde sa ešte zachovali aj ohrozené druhy rastlín, napr. na mokrých lúčkach - kriticky ohrozený vstavač riedkokvetý úhľadný. Vzhľadom na pôvodný prírodný charakter územia, ako aj na atraktivnosť veľkého vodného diela, postupne sa vytvárali podmienky, ktoré priamo predurčovali, aby sa časť tohoto územia vyhradila ako refúgium vtáctva a zabezpečila sa mu aj primeraná ochrana. Vyhláseniu predchádzal podrobný zoologický no najmä ornitologický výskum. Po právnych úpravách a zmenách v roku 1983 a 1994 bolo chránené územie účinnosťou zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, znova prehlásené za chránené, v súčasnosti v kategórii - chránený areál. Chránený areál Zemplínska šírava sa nachádza v k.ú. obcí Jovsa, Kusín a Hnojné na ploche 622,49 ha, pričom rozloha ochranného pásma je 2037,75 ha. V chránenom území platí štvrtý stupeň ochrany, v jeho vyhlásenom ochrannom pásme platí tretí stupeň ochrany Chránený areál Zemplínska Šírava predstavuje v sieti chránených ornitologických lokalít spolu s NPR Senné rybníky predovšetkým významnú oddychovú lokalitu v rámci starého ľahového koridoru vtáctva cez Východoslovenskú nížinu a hrebene Karpát. Funkciu oddychovej lokality plní CHA Zemplínska Šírava v hlavných obdobiach jarného a jesenného ľahu, teda mimo rekreačnú sezónu, čím je pre vtáctvo k dispozícii prakticky celé vodné dielo. Masový výskyt je príznačný hlavne pre kačicovité. Systematickým ornitologickým výskumom bolo tu zistených už vyše 150 druhov vtákov. V prevážnej miere sú to vodné a pri vode žijúce druhy vtáctva, ktoré sa tu zastavujú na oddych pred preletom Karpát pri jarom ľahu a po prelete Karpát pri jesennom ľahu. Ako najpočetnejšie preťahujú cez lokalitu mnohé druhy kačíc, divých husí, čajkovitých vtákov, brodivcov, bahniakov a pod. Príznačný je tiež ľah žeriavov popolavých, čegrav veľkozobých, ktoré patria ku charakteristickým vtákom Východoslovenského ľahového koridoru. Boli tu zastihnuté i mnohé vzácne druhy ako napr. orol stepný, orol jastrabovitý, orliak morský, labuť malá, turpan čierny, chochlačka morská, húska pestrá, pomorník malý, lastúmičiar strakatý, cíbik stepný, kulík morský, brodik sivý, brehárik ploskozobý, pieskárík belavý, beluša veľká, beluša malá a mnohé iné.

Lúky a pasienky sa v riešenom území vyskytujú v týchto typoch:

1. Svieže lúky a pasienky – sú len krátkodobo ovplyvňované podzemnou alebo povrchovou vodou, ich výnosy závisia od dobrého ošetrovania a pri zlepšení výživy hnojením prípadne aj závlahami je možné dosiahnuť kvalitu intenzívnych trávnatých porastov.
2. Polosuché trávnaté porasty – sú na stanovištiach, ktoré sú na jar ovplyvňované. zamokrením povrchovou vodou, v lete extrémne vysychajú. Z tohto dôvodu sa tu nedarí dobrým trávny druhom.

V riešenom katastrálnom území sa hlavných potokoch nachádzajú súvislé brehovú porasty. Sú v celku málo narušené a plnia protieróznou funkciu ako aj funkciu miestnych biokoridorov.

Významné migračné koridory živočíchov

Cez celé územie sa viaže východoslovenská, obojstranná, severojužná migračná trasa hlavne avifauny európskeho významu. Významnými centrami migrujúcich druhov sú vodné biotopy so stálou vodnou plochou Zemplínska Šírava a Senné rybníky. Migrácia územím má celoročný charakter. Okrem jarného a jesenného ľahu územím migrujú severské druhy aj v zimnom období. Charakter ľahu spočíva v dennom aj nočnom zosadení početných krdľov na plochy blízke vodným biotopom, ornú pôdu a trávne porasty. Podľa druhu migranta prelety sú nízko nad terénom – využívajú menší odpor vzduchu pre zemi. Podľa poveternostných pomerov sa tieto tiahnuce spoločenstvá zdržiavajú na území rôzne dlho.

Iným typom migrácie územím je premiestňovanie druhov avifauny i vyšších stavovcov líniovými koridorami so vzrastlým porastom stromovej a krovitej etáže. Migrácia prebieha spojitě. Na miestach prerušenia línie kopírujú druhy morfológické línie

v teréne. Takými to sú hrádze, kanálové i cestné priekopy a existujúce komunikácie. Na základe podkladov a terénnych pozorovaní boli jednotlivé lokality zhodnotené z biologického hľadiska a z hľadiska stavu vegetácie a vybraných skupín živočíchov.

Hodnotenie biotickej kvality vegetácie

Pri hodnotení biotickej kvality vegetácie sme vychádzali z druhového zloženia a štruktúrnych vlastností porastov vegetácie. Biotický najvyššiu kvalitu dosahujú lesné ekosystémy, brehové porasty pozdĺž potokov a ich podmáčané alúviá. Nižšiu úroveň majú lokality existujúcich miestnych biocentier. Bioticky najnižšie hodnotenie pripisujeme aglomeráciám a agrokultúram. Postupne od biotopov s najnižšou ekologickou kvalitou vzrastá stupeň degradácie plôch zárasťou sukulentnými, málo hodnotnými spoločenstvami, podmienený vypaľovaním suchej trávy.

Hodnotenie biologickej kvality krajiny z pohľadu potrieb živočíšstva

K najhodnotnejším biotopom územia z hľadiska kvalitatívnej a kvantitatívnej druhovej skladby patria biotopy málo sa líšiace od biotopov pôvodnej krajiny. Sú nimi ekosystémy s vodným prostredím. Pre svoju obmedzenú dostupnosť vytvárajú relatívne stabilné biotopy s dôležitým genofondovým, reprodukčným, potravným a úkrytovým poslaním v krajine. S rozľahlosťou plochy narastá stupeň ich kvalitatívneho významu. Majú relatívne vysokú regeneračnú schopnosť s prvkami prirodzenej regulácie. Ostatné biotopy tvoria prechodné formy s dočasným faunistickým poslaním. Majú význam ako pufrovacie zóny. Využívané sú k oddychu, lovu a reprodukcii vymedzeného typu živočíšnych druhov. Ich hodnotový význam ako ekosystému je podriadený poslaniu, funkcii a antropickému vplyvu. Najhodnotnejšie biotopy v riešenom území sú brehové porasty pri potokoch vo voľnej krajine.

3.1.4 Územný priemet ekologickej stability krajiny, zásady ochrany a využívania osobitne chránených častí prírody a krajiny

Pasport vybraných bariérových prvkov

V riešenom území sme zistili nasledovné negatívne javy a stresové faktory:

Primárne stresové faktory

- cestná doprava - líniová bariéra
- zastavané územie a obytné areály
- konštrukcia elektrických stĺpov VN (vzdušné elektrické vedenia 22 kV s lineárne aj nelineárne usporiadanými konzolami)

3.1.5 Súčasná krajinná štruktúra

Súčasná krajinná štruktúra, predstavuje celoplošné definovanie územia s aktualizovaným stavom reálnej štruktúry krajiny. Na základe hodnotenia typu súčasnej krajinej štruktúry riešené územie patrí do oráčinovo – lúčnej, predpahorkatinnej krajiny. Riešená obec má vidiecky charakter, čo znamená, že staršie stavby sú riešené formou hospodárskych usadlostí - s kôľňou, dreváňou, záhradou. Pri novej zástavbe sú objekty bez hospodárskych priestorov.

Na základe hodnotenia typu reliéfu hospodárskeho využitia, riešené územie patrí do predpahorkatinnej krajiny s vhodnosťou na poľnohospodárske využitie.

V riešenom území boli za účelom spracovania krajinoekologického plánu obce Jovsa pre definovanie vzájomných väzieb v krajine vyčlenené 3 základné krajinné typy krajinej štruktúry:

A. Agroekosystémy:

- orná pôda
- trvalé trávne porasty
- nelesná drevinná vegetácia /NDV/
- vodné toky
- mozaikové štruktúry

Orná pôda

Orná pôda je intenzívne zmenený a pravidelne obhospodarovaný prvok s neustálym prísunom energie a vysokým stupňom starostlivosti zo strany človeka. V riešenom území predstavuje orná pôda iba 164,81 ha. Typický spôsob obrábania pôdy pre túto oblasť je terasovité obhospodarovanie. Vďaka konfigurácii terénu sú oráčky menšie a často kombinované s medzami a krovinovou vegetáciou. Uzkopásové polia sú stabilnejším prvkom vzhľadom na časté striedanie plodín v rámci malej plochy.

Trvalé trávne porasty

Sú plochy fyziognomicky vzdialené od pôvodného vegetačného krytu, vyžadujú neustálu starostlivosť, od ktorej je závislý ich

charakter. V dôsledku rozsiahlych zásahov do krajiny došlo k ubúdaniu prirodzených trávnatých porastov resp. sa rozšírili plochy kultúrnych siatych lúk a trvalých trávnych porastov so zmenenou floristickou skladbou. Tieto v extenzívnom spôsobe hospodárenia majú tendenciu navracat' sa do pôvodného štádiá – zarastať burinami a krovinnami čo je výrazne aj v riešenom území. V kombinácii s krajinou zeleňou plnia významnú stabilizačnú funkciu, ktorá sa mení so stupňom intenzity využitia územia. V riešenom katastrálnom území sa ako TTP využíva 324,93 ha.

Nelesná stromová a krovinná vegetácia

K charakteristickým dominantám územia patrí vzrástla, stromová zeleň plošná alebo bodová vytvárajúca ostrovčekovitú mozaiku vegetácie. Krovinné formácie sa nachádzajú v otvorenej kultúrnej krajine, na poľných medziach, pozdĺž poľných ciest na opustených neobrábaných miestach, na hraniciach lúk a pasienkov. Porasty tvoria prevažne trnité a širokolisté druhy kríkov (trnka, hloh, ruža, ostružina), po okrajoch sa pripájajú početné ďalšie teplomilné kry. Od ostatných typov krovinnej vegetácie sa odlišujú hlavne floristickým zložením – rastú na suchých a teplých stanovištiach. Vlhké terénne depresie, aluviálne lúky, okraje a brehy vodných plôch tvoria košato rozložené vrbové kroviny s dominanciou vrby popolavej. Všetky tieto typy vegetácie hodnotíme ako významné biotopy. Maloplošné porasty drevín mimo súvislého lesa – remízky, skupiny drevín, ktoré sú refúgiom lesných drevín v nelesnej krajine tvoria bodové krajinné – štruktúrne prvky s ekostabilizačnou funkciou.

Vody

Výmera 231,31 ha. Na území západne od posudzovaného územia sa nachádza vodohospodárska nádrž Zemplínska Šírava s kumulovanou funkciou zdroja úžitkovej vody pre priemysel, tepelnú energetiku a závlahy, ochranu územia pred povodňami a funkciou rekreačnou. S realizáciou ďalších nádrží sa v širšom okolí neuvažuje.

Riešeným územím preteká Jovsiansky potok, Myslina (okrajovo vo východnej časti katastrálneho územia), Preložka Porubského potoka ústiaca do Zemplínskej šíravy, Stará rieka, Sokolský potok a Starý Porubský potok. Potoky patria medzi vodné toky s dažďovo-snehovým typom odtoku s akumuláciou vôd v decembri až januári, vysokou vodnosťou v marci až apríli, s najnižšími prietokmi v septembri, s podružným maximom v druhej polovici novembra až začiatkom decembra a s nízkymi stavmi od polovice júla do konca septembra.

Hydrológia vodných tokov riešeného územia Jovsa je ovplyvňovaná procesmi priľahlých masívov Podvihorlatskej pahorkatiny a samotnej Zemplínskej šíravy. V tejto časti ústia do vodnej nádrže Jovsiansky potok a Preložka Porubského potoka. Posudzované územie Jovsa je súčasťou čiastkového povodia Uhu a jeho prítoku Čierna voda resp. Okna. Zrážky sa na tvorbe zásob podzemných vôd uplatňujú od novembra do apríla. Maximálne stavy hladiny podzemných vôd sa vyskytujú od marca do mája. Na základe doterajších výsledkov hydrogeologického prieskumu možno konštatovať, že v katastri obce Jovsa smerom na sever sú priaznivejšie podmienky na získanie zdrojov podzemných vôd.

Mozaikové štruktúry

Mozaikové štruktúry sa v rámci katastra vyskytujú pomerne málo. Viazané sú na niektoré časti katastra Jovsa, kde sa vyskytuje mozaika medzí, lúk a pasienkov, ale aj medzí a oráčín. Miestami dochádza vplyvom absencie obhospodarovania k stieraniu týchto štruktúr zarastaním náletovými drevinami.

B. Lesné spoločenstvá:

V riešenom katastrálnom území sa lesné spoločenstvá vyskytujú na výmere 1001,48 ha, čo predstavuje viac ako polovicu výmery k.ú. Základnou zložkou stromového poschodia sú dubovo- hrabové porasty v podrade sa vyskytuje lieska ob., vtáčí zob, hloh a i. Hrab ob. Miestami vytvára aj čisté hrabiny. Lesný komplex je charakteristický masovým výskytom chránenej a ohrozenej bledule jamej. Z pôvodných súvislých drevinných porastov a krovinných formácií zasahujúcich pôvodne celé riešené územie, zachovala sa dnes okrem tejto súvislej lesnej vegetácie aj rozptýlená i skupinová stromová a krovinná zeleň. Porasty spadajú do LHC Sobrance. Ide prevažne o druhovú skladbu v zastúpení buk, dub, hrab, miestami javor, borovica, v brehových porastoch potokov najmä jelša, vrby a miestami lieska. Plnia najmä pôdoochrannú funkciu. Prechod medzi lesom a PPF nie je všade jednoznačný a presne ohraničený. Terasy, kde pastviny neboli dlhšiu dobu ošetrované, začínajú postupne zarastať drevinami a krovinnami. Prechod medzi ostatnými zložkami krajiny a lesom je pozvoľný.

V období pred pár storočiami pohorie Vihorlat pokrývali prírodné lesy (pralesy), v nich spoločenstvá rastlín a živočíchov boli dlhým vývojom prispôbené spoločnému životu v určitých podmienkach prostredia, ktoré sa navzájom ovplyvňovali a tvorili s prostredím neoddeliteľný celok. Takyto les mal stále drevinové zloženie, bol odolný proti nepriaznivým biotickým a abiotickým vplyvom prostredia, mal priaznivé vodohospodárske i klimatické účinky, bol zdravý, krásny a vôbec nepotreboval ľudskú starostlivosť. Kým bola spoločenská výroba na nízkom stupni vývoja, poskytoval prírodný les pôvodným obyvateľom všetko, čo z neho pre svoju hospodársku činnosť potrebovala spoločenská výroba sa však stále zvyšovala. Popri dreve na stavebné účely a palivo sa zvyšovali potreby dreva pre baníctvo, hutníctvo, sklárstvo, a tak nápor na prírodné lesy Vihorlatu narastal. Výrazne sa

prejavil v ľahko prístupných nižšie položených porastoch, kde prírodné lesy vystriedali lesy hospodárske s pôvodným drevinovým zložením alebo s vysadenými nepôvodnými drevinami Vihorlatu, napr. smrekom. Pomerne dlho zostali nedotknuté prírodné lesy v ťažko prístupných vrcholových častiach pohoria. Ojedinelá túlava ťažba na stavebné účely a palivo, pálenie dreveného uhlia, hlavne z bukového dreva, výroba potaše a podobne neboli ešte významným zásahom do prirodzenej štruktúry lesných porastov.

C. Vidiecka krajina:

- sídelný útvar
- transportné línie a vedenia

Obytné a administratívne plochy

Obytné plochy a plochy občianskeho vybavenia sú koncentrované v zastavanom území obce.

Sídelná vegetácia

Vegetácia v zastavaných územiach má tradičný charakter, je kultúrneho charakteru, značné plochy však zaberá aj synantropná vegetácia. Tvorená je predovšetkým vegetáciou úžitkových záhrad a okrasných plôch pri rodinných domoch a drevinovou vegetáciou na verejných priestranstvách, v okolí kostola a cintorína. Sídelnú vegetáciu reprezentujú aj planejúce liečivé a okrasné druhy, taktiež spoločenstvá trávnaté a krovinaté porasty lúk, medzí a výmoľov.

Prvky bez vegetácie

Bez vegetácie sú asfaltové, sčasti aj nespevnené a spevnené poľné a lesné komunikácie, spevnené plochy v obci, časti dvorov pri rodinných domoch a pod. Prírodné plochy bez vegetácie sa v území vyskytujú len veľmi obmedzene a majú tendenciu zarastať vegetáciou.

Tieto prvky sídelnej krajiny sú charakterizované antropogénnym pôvodom a ľudskou činnosťou. Zastavané a antropogénnou činnosťou pozmenené plochy tvoria biotopy zastavanej obytnej zóny. Jedná sa o málo významné biotopy. V tomto prostredí sa nachádzajú aj opustené a nevyužívané plochy, ktoré postupnou sukcesiou zarastajú. Biotopy záhrad a ovocných sádov v sídelnej krajine hodnotíme ako významné biotopy.

Zastavané a antropogénnou činnosťou pozmenené plochy

- hospodársky dvor PD,
- intravilán obce,
- dopravná sieť – cestné komunikácie

Súčasná krajinná štruktúra katastrálneho územia Jovsa bola hodnotená na základe aktuálnych podkladov (ortofotomapa, účelové polohopisné zameranie územia) a terénneho prieskumu katastrálneho územia v mesiacoch august 2008.

Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia

Kategória SKŠ	k.ú. Jovsa	
	ha	
orná pôda	164,81	
vinice	0,00	
záhrady	54,14	
ovocné sady	0,00	
trvalé trávne porasty	324,93	
lesná pôda	1001,48	
vodné plochy a toky	231,31	
zastavané plochy a areály	34,72	
ostatné plochy a nelesná drevinná vegetácia	32,93	
Spolu	1844,32	

3.1.6 Územný systém ekologickej stability (ÚSES)

Územný systém ekologickej stability je zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definovaný, ako taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky, ktoré môžu mať nadregionálny, regionálny alebo miestny význam.

Regionálny ÚSES tvorí sieť ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov regiónu.

Regionálny ÚSES dotvárajú biokoridory spájajúce medzi sebou biocentrá spôsobom umožňujúcim migráciu organizmov, aj keď jeho časť nemusí poskytovať trvalé existenčné podmienky. Pod pojem migrácia zahrňujeme nielen pohyb živočíšnych jedincov, pohyb rastlinných orgánov schopných vyrásť do novej rastliny, ale aj výmenu genetických informácií v rámci populácií a pod. Týmto všetkým sa biokoridor stáva dynamickým prvkom, ktorý zo siete izolovaných biocentier vytvára vzájomne sa ovplyvňujúci územný systém.

Z prvkov R - ÚSES-u sa do riešeného územia premietli:

- nadregionálny biokoridor Vihorlat,
- regionálne biocentrum Karná,
- regionálne biocentrum Zemplínska šírava.

Pre okres Michalovce bol spracovaný R ÚSES Michalovce v roku 1994.

PRVKY ÚSES

- *biocentrum* - územie v ktorom sa nachádzajú zachovalé sukcesné štádia, prípadne plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. Územia s vysokým stupňom zachovalosti, prirodzenosti a reprezentatívnosti zoo - zložky s dostatočnou územnou rozlohou,
- *biokoridor* - spája medzi sebou biocentrá spôsobom umožňujúcim migráciu organizmov, aj keď jeho časť nemusí poskytovať trvalé existenčné podmienky,
- *interakčný prvok* - určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom,
- *významný krajinný prvok* - taká časť územia, ktorá utvára charakteristický vzhľad krajiny alebo prispieva k jej ekologickej stabilite, najmä les, brehový porast, jazero, rieka, park, aleja, remíza.

➤ *Nadregionálne biocentrá*

V riešenom území sa nenachádzajú.

➤ *Nadregionálne biokoridory*

Čierna voda

Zahrňuje v sebe nadregionálne biocentrum Senné rybníky /s chráneným jadrom NPR Senianske rybníky/ a regionálne biocentra Karná /s chráneným jadrom NPR Jovsianska hrabina/ Zemplínska šírava /s chráneným jadrom CHA Zemplínska šírava/, Oľšiny, Sekera a Lúky pri Blatnej Polianke.

➤ *Regionálne biocentrá*

Karná

Zasahuje k.ú. Jovsa, jadro biocentra tvorí NPR Jovsianska hrabina. Je to rozsiahly komplex biotopov tvorený jednak dubovo-hrabovými porastami, brehovými porastami lužného lesa s príslušnými mezofilnými a mokkými lúkami, pasienkami s roztrúsenou krovitou vegetáciou. Charakteristický výskyt vzácných druhov vtákov, cicavcov, obojživelníkov a plazov.

Fyto-charakteristika: výskyt vzácných rastlinných spoločenstiev lužného, dubovo-hrabového lesa, spoločenstiev mokkých a mezofilných lúk a pasienkov. V lesných porastoch je dôležité hospodáriť podľa predpisov LHP zohľadňujúcim požiadavky štátnej ochrany prírody, požadovaná výsadba pôvodných druhov drevín, zachovať brehovú porasty, lúky a pasienky, vylúčiť reguláciu potokov, rozorávanie lúk a pasienkov, odvodnenie územia, akúkoľvek výstavbu, lúky a pasienky možno extenzívne využívať - kosenie a regulovaná pastva.

Zemplínska šírava

Lokalita sa rozprestiera v k.ú. Jovsa, Kusín, Hnojné a Lúčky. Jadro biocentra tvorí CHA Zemplínska šírava. Charakteristika lokality: umelo vytvorená vodná nádrž s príslušnými svahovými porastami lužného lesa, so zvyškami dubovo-hrabového a dubovo-cerového lesa a príslušnými mokkými a mezofilnými lúkami. Výskyt vzácných druhov vtákov, cicavcov a obojživelníkov. Fyto-charakteristika: výskyt rastlinných spoločenstiev močiarov, mokkých a mezofilných lúk, brehovú porasty a lesné spoločenstvá.

➤ *Regionálne biokoridory*

V riešenom území sa nenachádzajú.

- *Interakčné prvky N a R – ÚSES*
V riešenom území sa nenachádzajú.

3.1.7 Miestny ÚSES

Návrh M-ÚSES pre k.ú. obce Jovsa, tvorí sieť ekologický významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov na riešenom území.

Za miestne biokoridory boli vybrané tie územia v ktorých sa nachádzajú najzachovalejšie sukcesné štádiá, alebo tie plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. K ďalším kritériám pre výber územia za biokoridor je stupeň zachovalosti, prirodzenosti a reprezentatívnosti bioty a v neposlednom rade aj územná rozloha.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, pre udržanie a zvýšenie kvantitatívnej miery ekologickej stability a zabezpečenie rozmanitosti podmienok a foriem života v krajine, ako aj pre zachovanie, vytvorenie a udržanie optimálnej štruktúry v krajine a minimalizovanie negatívnych stretov medzi prvkami prírodného prostredia a antropogénnou činnosťou sa v riešenom území vymedzili nasledovné prvky M - ÚSES:

Na riešenom území prevažuje III. stupeň, ktorý je miestami kombinovaný s II. stupňom. Územie je charakteristické nížinným terénom s poľnohospodársky obrábanymi pôdami, na druhej strane s lesnatou krajinou v severnej časti k.ú.. Priestor si vyžaduje mimoriadnu starostlivosť pri udržiavaní existujúcich a zvyšovaní počtu nových ekostabilizačných prvkov, najmä doplnenie nelesnej vegetácie v rámci prepojenia miestnych biokoridorov. V riešenom území sa nachádzajú aj územia s I. stupňom s veľmi vysokou ekologickou stabilitou, reprezentovanou predovšetkým prvkami miestneho MÚSES.

Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavujú diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií, vyjadrujúcich kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom území. Pre praktickú využiteľnosť je stanovená základná jednotka územného celku – katastrálne územie, v ktorom je hodnotený stupeň ekologickej stability (SES) podľa miery ekologickej kvality vegetácie a jej zastúpení v katastrálnom území.

Výpočet stupňa ekologickej stability (SES) bol získaný váhovým koeficientom podľa vzťahu:

$$SES = \frac{P_{op} \cdot ES_{op} + P_{ZA} \cdot ES_{ZA} + P_{TT} \cdot ES_{TT} + P_{LE} \cdot ES_{LE} + P_{VO} \cdot ES_{VO} + P_{ZP} \cdot ES_{ZP} + P_{OSP} \cdot ES_{OSP}}{CP_{KÚ}}$$

kde P_{OP} - plocha ornej pôdy v katastrálnom území = 164,81 ha
 ES_{OP} - ekologický stupeň ornej pôdy (priemerná hodnota je 0,77)
 P_{Vop} - plocha viníc = 0,00 ha
 ES_{vi} - ekologický stupeň záhrad (0,1)
 P_{ZA} - plocha záhrad = 54,14 ha
 ES_{ZA} - ekologický stupeň záhrad (3,0)
 P_{OS} - plocha ovocných sádov = 0,00 ha
 ES_{OS} - ekologický stupeň ovocných sádov (2,0)
 P_{TT} - plocha trvalých trávnatých porastov 324,93 ha
 ES_{TT} - ekologický stupeň trvalých trávnatých porastov (4,0)
 P_{LE} - plocha lesov = 1001,48 ha
 ES_{LE} - ekologická stabilita lesných porastov (5,0)
 P_{VO} - plocha vodných plôch 231,31 ha
 ES_{VO} - ekologický stupeň vodných plôch (4,0)
 P_{ZP} - plocha zastavaného územia = 34,72 ha
 ES_{ZP} - ekologický stupeň zastavaného územia (1,0)
 P_{OSP} - ostatná plocha = 32,93 ha
 ES_{OSP} - ekologický stupeň ostatných plôch (0,50)
 $CP_{KÚ}$ - celková plocha katastrálneho územia = 1844,32 ha
 SES - stupeň ekologickej stability

SES = 4,09

Na základe tejto klasifikácie sme získali priemernú hodnotu stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie obce Jovsa. Táto hodnota vyjadruje kvalitatívnu mieru ekologickej stability. Hodnota stupňa ekologickej stability 4,09 nám vyjadruje, že riešené územie patrí do krajiny s vysokým stupňom ekologickej stability, čo znamená z celkového pohľadu, že v riešenom území

prevládajú plochy ekologicky veľmi stabilné.

Pre porovnanie – priemerná hodnota SES v okrese Michalovce dosahuje 2,51. V porovnaní s okresom Humenné je táto hodnota nižšia o 1,5. Katastrálne územie obce Remetské Hámre dosahuje 4,67. Pavlovce nad Uhom – 2,15. Vysoká nad Uhom – 1,64 a Veľké Kapušany – 1,85.

SES vyjadruje sprostredkovanú stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (hodnota krajinnokoekologickej významnosti) a kvantitativity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajiny v konkrétnom katastrálnom území.

Miestne biocentrá

Návrh M-ÚSES tvorí sieť ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov na riešenom území.

Návrh M-ÚSES pre k.ú. obce Jovsa - biocentrá, nie je vytvorený vzhľadom na skutočnosť, že predmetné územie je výrazne lesnaté a nepotrebuje zvýšenie kvantitatívnej miery ekologickej stability. Pre udržanie a zabezpečenie rozmanitosti podmienok a foriem života v krajine, ako aj pre zachovanie, vytvorenie a udržanie optimálnej štruktúry v krajine a minimalizovanie negatívnych stretov medzi prvkami prírodného prostredia a antropogénnou činnosťou stačí zachovať súčasnú krajinnú štruktúru.

Miestne biokoridory

- nachádzajú sa popri potoch v k.ú. Jovsa, podrobne sú zaznačené v mapovom podklade
- Jovsianský potok
- Potok Myslina
- Stará rieka
- Preložka Porubského potoka
- Starý Porubský potok

Celé riešené územie je prepojené sieťou miestnych biokoridorov. Jedná sa o lesné spoločenstvá a spoločenstvá brehových porastov v okolí meandrujúcich miestnych potokov.

Prírodné a miestami čiastočne upravené potoky sprevádzajú pomerne zachovalé brehové porasty, nadväzujúce na malé torza zvyškov aluviálnych lúk. V brehových porastoch na celom úseku mimo zastavaného územia dominuje prirodzená skladba drevín. Druhá skladba: vrba krehká (*Salix fragilis*), vrba biela (*Salix alba*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), topol biely (*Populus alba*), topol čierny (*Populus nigra*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), z krov vrba trojtyčinková (*Salix triandra*), vrba purpurová (*Salix purpurea*), krušina jelšová (*Frangula alnus*) pomiestne dub letný (*Quercus robur*), javor poľný (*Acer campestre*), javor mliečny (*Acer platanoides*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), Agát biely (*Robinia pseudoacacia*). Podrast: slivka trnková (*Prunus spinosa*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), kalina obyčajná (*Viburnum*), chmeľ ob., ruža šípová, baza čierna a.i.

3.1.8 Návrh opatrení

Doplnenie ÚSES v riešenom území nie je potrebné, vzhľadom na vysokú hodnotu stupňa ekologickej stability, ktorá je pre toto územie 4,09. Hodnota stupňa ekologickej stability nám vyjadruje, že riešené územie patrí do krajiny s vysokým stupňom ekologickej stability, čo znamená z celkového pohľadu, že v riešenom území ekologické väzby nie sú silne narušené.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajiny štruktúry:

- zabezpečovať nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na lokálnej úrovni,
- pri organizácii, využívaní a rozvoji územia rešpektovať význam a hodnoty prírodných daností územia a najmä v osobitne chránených územiach, prvkoch územného systému ekologickej stability, NECONET a biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty využívanie územia zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- identifikovať stresové faktory v území a zabezpečovať ich elimináciu,
- rešpektovať ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd a zabezpečovať ochranu pôdných zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny.

V oblasti rozvoja rekreácie a turizmu

- podporovať tie druhy a formy turizmu, ktoré sú predmetom národného ale aj medzinárodného záujmu,
- nadviazať na medzinárodný turizmus, a to najmä sledovaním turistických tokov a dopravných trás prechádzajúcich, resp.

končiacich na Slovensku.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody a krajiny, ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu:

- rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu obce,
- realizovať systémy správneho využívania poľnohospodárskych pôd a ich ochranu pred eróziou, zaburinením, nadmernou urbanizáciou, necitlivým riešením dopravnej siete a pred všetkými druhmi odpadov.

Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny vrátane zabezpečenia ekologickej stability územia

1. Rešpektovať všetky vyhlásené a navrhované chránené územia prírody, ako aj iné biologicky a esteticky významné územia a bioticky významné územia vymedzené v dokumente krajinnokoekologického plánu. Tieto považovať za potenciálne plochy na budúcu legislatívnu ochranu, nakoľko mnohé z nich tvoria aj v súčasnosti významnú súčasť ÚSES (súčasť biocentier a biokoridorov) alebo sú významnými genofondovými plochami.
2. Takisto je nutné rešpektovať prvky miestneho územného systému ekologickej stability definované v tomto dokumente. Napriek tomu, že ich hodnota je nižšia ako v prípade prvkov s nadregionálnym a regionálnym významom, je potrebné rešpektovať odporúčania pre konkrétne lokality a realizovať revitalizačné zásahy smerujúce k dobudovaniu kostry ekologickej stability územia. Nepripustiť devastáčne zásahy spôsobené zástavbou a ekologicky neúnosným využívaním.
3. V lokalitách s výskytom významných druhov fauny a flóry a v biocentrách a biokoridoroch regulovať intenzitu ich využitia s cieľom rešpektovať únosnú mieru vyrušovania bioty.
4. Všetky genofondovo významné lokality a ekologicky významné segmenty krajiny /regionálne a miestne biocentrá a biokoridory/ obhospodarovať v súlade s podmienkami trvalo udržateľného rozvoja tak, aby bola zachovaná a postupne zvyšovaná ekologická stabilita územia a aby sa zachovali a vytvárali podmienky pre zvyšovanie biologickej diverzity.
5. Trvalé trávne porasty (TTP) obhospodarovať ekologicky únosným spôsobom, vylúčiť podľa možnosti terénne úpravy kosných lúk a pasienkov, narušenie pôdneho krytu, vylúčiť rekultivácie lúk s použitím osív cudzieho pôvodu, nenarušovať vodný režim územia (nerealizovať meliorácie na plochách TTP), obmedziť aplikáciu agrochemikálií. TTP, pasienky, lúky predstavujú hodnotné plochy aj z pohľadu biodiverzity. Na nestabilných podložkách, ale aj v prípade ich nevyužívania kosením je vhodné ich premenenie na plochy NDV. Nutná je ochrana pred kontaminovaním inváznymi rastlinami.
6. Elektrické vedenia inštalovať s prvkami chrániacimi vtáky pred usmrtením.
7. Zamedziť rozširovaniu invázných druhov rastlín (napr. zlatobyľ obrovská a pohánkovec japonský) a pravidelne odstraňovať tieto rastliny mechanicky a chemicky. Invázne rastliny predstavujú nebezpečenstvo pre rozmanitosť rastlinstva, ale v niektorých prípadoch sú nebezpečné pre človeka, vyčerpávajú pôdu a pôsobia neesteticky.
8. Obnoviť izolačnú zeleň pri HD a v okolí hydinárskej farmy, použiť pritom dreviny stanovištne vhodné - jaseň, jelša, vrbá, topoľ, dub.
9. Vylúčiť znečisťovanie najmä k obci priľahlého územia domovými a stavebnými odpadmi.
10. Zákaz porušovať hydrologický režim.
11. Vylúčiť zhoršovanie kvality povrchových a podzemných vôd.
12. Zamedziť výrubu rozptýlenej zelene a stromov rastúcich mimo lesa. Pri údržbe melioračných kanálov, ktoré v súčasnosti plnia funkciu miestnych biokoridorov, postupovať tak, aby nedochádzalo k výrubu brehových porastov. Výrub náletových drevín umožniť iba v ich prietochnom profile.
13. Doplňiť prvky miestneho ÚSES o novonavrhované miestne biocentra a miestne biokoridory, pritom použiť stanovištne a druhovo vhodnú drevinnú vegetáciu.

4. NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

4.1 DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA

4.1.1 Širšie dopravné vzťahy

Obec je napojená na dopravný systém cestou II/582 (smer Michalovce – Kaluža – Jovsa – Sobrance) s napojením na cestu I/50 (smer Košice - Michalovce – Sobrance - št. hr. Ukrajina). V južnej časti obce sa na cestu tr. II/582 pripája cesta tr. III/050224 (smer Jovsa – Hnojné – Závadka – Kristy).

Miestnymi obslužnými komunikáciami je zabezpečená dopravná obsluha v obci. Verejná autobusová doprava je

zabezpečovaná SAD Michalovce. Územím obce neprechádza železničná trať.

Cesta II / 582 je vybudovaná v zastavanom území v kategórii MZ 12,0 (11,5)/50, vo funkčnej triede B2 a mimo zastavané územie v kategórii C 9,5/70. Polomer smerového oblúka a rozhládové pomery v úseku križovania cesty tr. II a miestnej komunikácii (pri dome č. 43, 95, 105) je v nevyhovujúcom stave.

Cesta III/050 224 je vybudovaná v zastavanom území v kategórii MZ 8,5 (8,0)/50, vo funkčnej triede B3 a mimo zastavané územie v kategórii C 7,5/60. Polomer smerového oblúka a rozhládové pomery v úseku križovania cesty tr. III a miestnej komunikácii (pri dome č. 23) je v nevyhovujúcom stave.

V zastavanom území je zrealizovaná povrchová úprava cesty tr. II a tr. III.

Na cestách II. a III. tried sú známe údaje o intenzite dopravy z Celoštátneho profilového sčítania z roku 2005 a 2010.

sčítací úsek cesty	rok	skutočné vozidlá / 24 hod				%nákl. aut
		nákl. aut.	osobné aut.	motocykle	vozidlá spolu	
II/582, (03306), smer Jovsa - Michalovce	2005	225	1338	8	1571	14,32 %
	2010	145	1656	9	1808	8,02 %
II/582, (03307), smer Jovsa - Sobrance	2005	127	828	13	968	13,12 %
	2010	101	801	8	910	11,10 %
III/050 224, (04800), smer Jovsa – Hnojné - Závadka	2005	59	362	5	426	13,85 %
	2010	35	524	6	565	6,20 %

Návrh

Cesta II/582 - navrhovaná preložka cesty II/582 je južne až juhovýchodne od zastavaného územia obce v smere na obec Poruba p/Vihorlatom - Sobrance.

V územnom pláne je v k.ú. obce navrhovaná kategória cesty II/ 582:

- mimo zastavané územie obce v kategórii C 11,5/80
- v zastavanom území obce v kategórii B1 MZ 14/60

Cesta III/050 224 - si vyžaduje úpravu v zmysle STN 73 61 01 v úsekoch pri dome č. 23.

V územnom pláne v k.ú. je navrhovaná kategória jestvujúcej cesty III/ 050 224:

- v zastavanom území obce v kategórii B3 MZ 8,0/50
- mimo zastavané územie obce v kategórii C 7,5/60

4.1.2 Obslužné a prístupové komunikácie

Ostatné obecné komunikácie majú charakter obslužných komunikácií funkčných tried C2 a C3, v zmysle STN 73 6110 ich radíme do kategórií MOK 7,0/30, MOU 7,5/30, MOU 6,5/30.

Povrchové vody z komunikácii sú prevažne odvedené priečnym a pozdĺžnym sklonom konštrukcie do existujúcich otvorených rigolov. Časť povrchových vôd je z komunikácii odvedená priečnym a pozdĺžnym sklonom konštrukcie do nespvnenej krajnice a okolitého terénu, vzhľadom na to, že daná lokalita nemá dažďovú kanalizáciu.

Na jestvujúcich komunikáciách je nutné previesť povrchovú úpravu vozoviek rozprestretím nového živičného krytu, kde bude možné upraviť oblúky (body dopravnej kolízie). Smerové pomery týchto komunikácií sú nevyhovujúce. Vyskytuje sa niekoľko bodových závad spočívajúcich v malých polomeroch oblúkov.

Návrh

Dopravný systém sídla vzhľadom na jeho líniovú formu je zložený zo siete prístupových ciest kategórie C2 MOK 7,5/40, C2 MOK 7,0/30, C3 MOU 8,0/40, C3 MOU 7,5/30, C3 MOU 6,5/30.

V územnom pláne je navrhovaná kategória obslužných a prístupových komunikácií nasledovne:

- o jestvujúce komunikácie upraviť na požadovanú kategóriu C2 MOK 7,5/40, C2 MOK 7,0/30, C3 MOU 6,5/30
- o ostatné komunikácie upraviť na požadovanú kategóriu C3 MOU 6,5/30 a v stiesnených podmienkach na kategóriu C2 MOU 5,5/30
- o novonavrhovaná komunikácia na požadovaná kategória C3 MOU 8,0/40, C3 MOU 7,5/30.

Komunikácie sú navrhnuté v priamke s polomerom $R = 130$ m. Na jestvujúcu komunikáciu sa napoja vetvy komunikácií s polomeri oblúkov $R = 12$ m, vnútorný polomer.

Povrchové vody z komunikácií navrhujeme do existujúcich otvorených rigolov. V nových lokalitách sú navrhované do nespevnenej krajnice a okolitého terénu.

4.1.3 Hromadná doprava

Obec je obsluhovaná 4 linkami. Za priemerný pracovný deň je obec obsluhovaná 8 párami spojov. Autobusové zastávky sú zriadené na ceste II/582 v oboch smeroch pri objekte pošty, pri hasičskej zbrojnici a pred lesnou škôlkou vo východnej časti. Umiestnenie zastávok je v zmysle STN 73 61 01. Izochrona pešej dostupnosti presahuje vzdialenosť 400m. Dve zastávky sú vybavené jednostrannými samostatnými zastavovacími pruhmi. Zastávky sú vybavená prístreškom pre cestujúcich.

Návrh

V územnom pláne navrhujeme:

- Na ceste II/582 navrhujeme zrealizovať obojstranné samostatné zastavovacie pruhy pre linky aj s prístreškom v súlade s STN 73 6110.
- Zastávkový pruh navrhujeme v šírke: 3,25 m na ostatných komunikáciách v intraviláne, v stiesnených podmienkach môže byť 2,75 m.

4.1.4 Statická doprava

Garážové státa v rodinnej zástavbe sa budujú individuálne podľa potreby na vlastných pozemkoch. Parkovacie plochy nie sú vybudované pred obecný úrad. Parkovanie je pozdĺž miestnej komunikácii. Pred maloobchodnými zariadeniami je rozšírená komunikácia pre odstavenie automobilov. Pri policajnom úrade je vytvorená odstavná plocha v počte cca 15 áut. Pri hospodárskom dvore sa nachádza odstavná plocha v počte cca 10 áut. Pri cirkevných objektoch sa využíva pre odstavenie áut rozptýlná plocha pred samotnými objektmi.

Návrh

Počet požadovaných parkovacích miest pre výhľad je podľa STN 736110 pri stupni motorizácie 1:3,5 zabezpečiť pre bytové domy na 1 b.j. jedno parkovacie alebo garážové státie.

	Potreba státí
Obecný úrad a kultúrny dom	10 státí
Pošta	5 státí
Predajňa potravín	5 státí
Cintorín – dom smútku	5 státí
Športový areál pri futbalovom ihrisku	10 státí
Kostol	5 státí
Základná a materská škola	10 státí
Výrobný areál, Drevovýroba	10 státí
Spolu	60 státí

4.1.5 Pešie a cyklistické komunikácie

V zastavanom území nie je vybudovaná pešia komunikácia.

Návrh

Významný podiel v dopravnej obsluhu územia bude mať pešia, turistická a cyklistická trasa:

- Cyklotrasa Michalovce – obec Vinné – Vinné Jazero – smer obec Porúbka.

Navrhovanú cyklistickú trasu je možné napojiť na pripravované cyklistické trasy:

- Trasa okruh - Zemplínska Šírava (sever a juh). Cykloturistická trasa – Okolo Šíravy. Trasa je označená pod číslom 37 a vedie z Michaloviec po ceste č. II/582 od obce Jovsa, v ktorej odbočuje vpravo smerom na Hnojné. Trasa pokračuje na hrádzu. Hrádza končí pri obci Lúčky kde sa napojí na štátnu cestu č. 50, ktorá vedie do Michaloviec. Dĺžka okruhu je 34 km, prevýšenie je iba 110 m a trasa je zaradená do kategórie „Rekrea“, čo je kategória pre menej náročných cykloturistov. Je to ideálna trasa pre oboznámenie sa s jazdou na bicykli. Vyžaduje si zvládnutie základných techník jazdy na bicykli a základný fyzický fond cykloturistu.
- Trasa Morské oko – Remetské Hámre – Vyšná Rybnica – Vyšné Remety – Porúbka pod Vihorlatom – Jovsa – Hnojné – Závadka – V. Revišťa – Blatné Remety.

V územnom pláne sú navrhované jednostranné pešie komunikácie pozdĺž cesty II/ 582. Navrhovaná šírka chodníkov je v rozmedzí od 1,25 m do 1,5 m. Pozdĺž cesty II/582 (mimo zastavané územie obce) je navrhovaná jednostranná cyklistická komunikácia v š=1,5m.

4.1.6 Návrh eliminácie nadmerného hluku vyplývajúceho z riešenia dopravy

Vyhodnotenie očakávanej hlukovej situácie na návrhové obdobie na ceste II/582 a III/050 224 bol prevedený podľa „Metodických pokynov pre znižovanie účinkov hluku v osídlení /SK - VTIR BA - 1984/ pre úroveň ÚPD obce s porovnaním k limitom podľa Vyhlášky MZ-SR č.14/1977 Zb.

Podkladom pre výpočet hlukovej záťaže boli výhľadové dopravno-technické údaje z Celoštátneho profilového sčítania z roku 2005.

Podľa uvedenej vyhlášky je najvyššia hodnota dennej ekvivalentnej hladiny hluku vo vonkajšom priestore 60 dB (A) vrátane prídavnej korekcie pre bytovú zástavbu podľa základnej dopravnej siete. Vypočítané vzdialenosti izofón jednotlivých hlukových hladín (po 5dB(A)) určujú hygienické ochranné pásma pre chránenú zástavbu rodinných domov, pre obzvlášť chránené objekty zdravotníckych zariadení, škôl, MŠ je najvyššia prípustná hodnota hluku 55dB(A).

VÝPOČET VZDIALENOSTI IZOFONY NA DOPRAVNOM ÚSEKU č. MI II / 582						
od účinkov cestnej dopravy podľa metod. pokynov min. dopravy sčítací úsek 03306						
hladina hluku	$L_A =$	50,0	55,0	60,0	65,0	dB(A)
intenzita dopravy	$M =$	1808	1808	1808	1808	voz./24h
podiel voz. > 5t	$N =$	14,32	14,32	14,32	14,32	%
maximálna návrhová rýchlosť	$v_{max} =$	50	50	50	50	km/h
sklon nivelety	$s =$	2	2	2	2	%
Faktor povrchu vozovky	$F3 =$	1	1	1	1	živičný
výpočtová rýchlosť	$v =$	45	45	45	45	km/h
priemer. hodinová intenzita	$n =$	107,35	107,35	107,35	107,35	voz./h
Faktor sklonu	$F2 =$	1,15	1,15	1,15	1,15	
Faktor rýchlosti	$F1 =$	1,52	1,52	1,52	1,52	
	$F1 \cdot F2 \cdot F3 \cdot n$	X	X	X	X	
	$X =$	187,17	187,17	187,17	187,17	
Základná ekvivalentná hladina hluku	$L_{aeq} =$	50,1	55,1	60,1	65,1	dB(A)
Vzdialenosť izofony	$d =$	188	71	24	7	m

VÝPOČET VZDIALENOSTI IZOFONY NA DOPRAVNOM ÚSEKU č. MI II / 582						
od účinkov cestnej dopravy podľa metod. pokynov min. dopravy sčítací úsek 03307						
hladina hluku	$L_A =$	50,0	55,0	60,0	65,0	dB(A)
intenzita dopravy	$M =$	910	910	910	910	voz./24h
podiel voz. > 5t	$N =$	13,12	13,12	13,12	13,12	%
maximálna návrhová rýchlosť	$v_{max} =$	50	50	50	50	km/h
sklon nivelety	$s =$	2	2	2	2	%
Faktor povrchu vozovky	$F3 =$	1	1	1	1	živičný
výpočtová rýchlosť	$v =$	45	45	45	45	km/h
priemer. hodinová intenzita	$n =$	54,03	54,03	54,03	54,03	voz./h
Faktor sklonu	$F2 =$	1,15	1,15	1,15	1,15	
Faktor rýchlosti	$F1 =$	1,45	1,45	1,45	1,45	
	$F1 \cdot F2 \cdot F3 \cdot n$	X = 89,46	89,46	89,46	89,46	
Základná ekvivalentná hladina hluku	$L_{aeq} =$	50,1	55,1	60,1	65,1	dB(A)
Vzdialenosť izofony	$d =$	112	40	12	3	m

VÝPOČET VZDIALENOSTI IZOFONY NA DOPRAVNOM ÚSEKU č. MI III / 050 224						
od účinkov cestnej dopravy podľa metod. pokynov min. dopravy sčítací úsek 04800						
hladina hluku	$L_A =$	50,0	55,0	60,0	65,0	dB(A)
intenzita dopravy	$M =$	565	565	565	565	voz./24h
podiel voz. > 5t	$N =$	13,85	13,85	13,85	13,85	%
maximálna návrhová rýchlosť	$v_{max} =$	50	50	50	50	km/h
sklon nivelety	$s =$	2	2	2	2	%
Faktor povrchu vozovky	$F3 =$	1	1	1	1	živičný
výpočtová rýchlosť	$v =$	45	45	45	45	km/h
priemer. hodinová intenzita	$n =$	33,55	33,55	33,55	33,55	voz./h
Faktor sklonu	$F2 =$	1,15	1,15	1,15	1,15	
Faktor rýchlosti	$F1 =$	1,49	1,49	1,49	1,49	
	$F1 \cdot F2 \cdot F3 \cdot n$	X = 57,34	57,34	57,34	57,34	
Základná ekvivalentná hladina hluku	$L_{aeq} =$	50,1	55,1	60,1	65,1	dB(A)
Vzdialenosť izofony	$d =$	81	27	8	2	m

4.1.6.1 Ochranné pásma

Cestné ochranné pásmo pozdĺž ciest II triedy je 25 m a cesty tr. III je 20 m od osi cesty na obe strany mimo zastavané územie obce.

4.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO

4.2.1 Zásobovanie pitnou vodou

V obci Jovsa nie je vybudovaný verejný vodovod.

Návrh

Zásobovanie pitnou vodou je navrhované zo Skupinového vodovodu Michalovce z vodných zdrojov s bilančnou výdatnosťou cca 346,21 s⁻¹ (191,01. s⁻¹.s⁻¹ z lokalít Lastomír, Poruba p. Vihorlatom, Oreské, Remetské Hámre, Klokočov, Kaluža, Baškovce). Okrem samotnej obce Jovsa je z tohto vodovodu zásobovaných 17 obcí a mesto Michalovce. Rozhodujúcimi zdrojmi pitnej vody sú podzemné zdroje v lokalitách Lastomír a Topoľany a vodné zdroje v lokalite Vihorlat – Popričný (Remetské Hámre, Vyšná Rybnica, Poruba pod Vihorlatom a Baškovce). Vodovodný rad DN 500, prírodné potrubie do novonavrhovaného vodojemu 2 x 100 m³ a následný rozvod pitnej vody v obci. Vodovodná sieť je navrhovaná z DN 100.

Výhľad potreby vody :

Základné údaje:

Prognóza vývoja počtu obyvateľov do roku 2025

rok	2001	2005	2010	2015	2020	2025
Jovsa	838	824	865	908	954	1 002

Výpočet potreby vody je prevedený podľa Úpravy vyhlášky č.684/2006 MŽP SR z r. 2006.

Denná potreba vody.

- pre byty s lokálnym ohrevom vody s vaňovým kúpeľom 145 l/os/deň
  - pre byty ostatné, pripojené na vodovod 100 l/os/deň
  - pre základnú občiansku vybavenosť obce do 1000obyv. 20 l/os/deň
- Obyvateľstvo: 1002 ob x 145 l/os/deň = 145 290 l/deň
- Občianska vybavenosť: 1002 ob x 20 l/os/deň = 20 040 l/deň
- Podnikateľské aktivity 30 os x 50 l/os/deň = 1 500 l/deň

Priemerná denná potreba vody: $Q_p = 166\,830$ l/deň

Maximálna denná potreba vody: $Q_{max} = Q_p \cdot k_d = 166,830 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 333,66 \text{ m}^3/\text{deň} = 3.86$ l/s

Maximálna hodinová potreba : $Q_{mh} = Q_{max} \cdot k_h = 3,86 \times 1,8 = 6.95$ l/s

Celoročná spotreba: $Q_r = Q_p \cdot 365 = 166,83 \text{ m}^3/\text{rok} \times 365 = 60\,893 \text{ m}^3/\text{rok}$

Vodojem

Akumulácia:

Využitelný objem vodojemu A_c sa podľa STN 75 53 02 Vodojemy stanovuje ako súčet objemov potrebných na:

- vyrovnanie rozdielu medzi prítokom do vodojemu a odberom vody z vodojemu A_{pr}
- zaistenie zásoby vody na hasenie požiaru A_{poz}
- zaistenie zásoby vody pre prípad porúch A_r tak, aby min. 60 % max. dennej potreby bolo pre návrhové obdobie
- $A_c = A_{pr} + A_{poz} + A_r = 0 + 72,4 + 0,6 \cdot 224,38 = 207,03 \text{ m}^3$
- A_{pr} – prítok vody do vodojemu bude zabezpečený po dobu 24 hod. a množstvo vody natečené do vodojemu bude väčšie ako je Q_m

- $A_{\text{pož}} = 3,6 \times O_{\text{pož}} \times h \times t = 3,6 \times 6,7 \times 1 \times 3 = 72,36 \text{ m}^3$
 $O_{\text{pož}}$ – podľa STN 73 01 22 uvažujeme s hodnotou 6,7 l/s
 h - uvažovaný počet odberov 1
 t – predpokladané trvanie požiaru 3 hod
 A_r – doplnok k súčtu prevádzkovej a požiarnej zásobe, aby celkový objem bol min. 60,0 % O_m .

Navrhovaný vodojem 2 x 100 m³

Vodovodné potrubia

Dimenzovanie vodovodných potrubí je v zmysle STN 755401 na Q_m a $Q_{\text{pož}}$.

Požiarne potreba vody $Q_{\text{pož}}$

Podľa **STN 920400**, tabuľka 2, položka 2 (Nevýrobné stavby s plochou 120-1000m², výrobné stavby jednopodlažné do plochy 500m²) je potreba požiarnej vody 12,0 l/s. Podľa článku 3.2. citovanej normy, zdroje vody na hasenie požiaru musia byť schopné trvalo zabezpečiť potrebu vody na hasenie požiarov najmenej počas 30 minút, t.j. celková zásoba požiarnej vody je 12,0 l/s . 30 minút = 21 600 l = 21,6 m³.

4.2.2 Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci je vybudovaná celoobecná kanalizácia s ČOV, na ktorú sú napojené aj obce Kusín, Poruba pod Vihorlatom. Z celkového počtu obyvateľov v obci Jovsa 825 je napojených na kanalizáciu 584, čo je cca 70 %. ČOV je umiestnená pod obcou Jovsa, v juhozápadnej časti. Jedná sa o mechanicko – biologickú ČOV, ktorej projektovaná kapacita je $Q_{24} = 3,5 \text{ l/s}$ (skutočnosť za rok 2007 je $Q_{24} = 6,0 \text{ l/s}$).

Z celkového počtu obyvateľov horeuvedených obcí Jovsa, Kusín, Poruba pod Vihorlatom 1804 bolo v roku 2007 napojených na ČOV 1132 obyvateľov, t. j. cca 62,7 %.

Návrh

Tento návrh nie je v súlade s výhľadovým počtom obyvateľov v Jovsa, ktorý v r. 2025 dosiahne 1002 osôb. Týmto sa zmenia návrhové parametre ČOV :

Priemerná potreba vody:

Priemerná denná potreba vody:

$$Q_p = 166\,830 \text{ l/deň}$$

Maximálna denná potreba vody:

$$Q_{\text{max}} = Q_p \cdot k_d = 166,830 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 333,66 \text{ m}^3/\text{deň} = 3,86 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba :

$$Q_{m_h} = Q_{\text{max}} \cdot k_h = 3,86 \times 1,8 = 6,95 \text{ l/s}$$

Celoročná spotreba:

$$Q_r = Q_p \cdot 365 = 166,83 \text{ m}^3/\text{rok} \times 365 = 60\,893 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Znečistenie od obyvateľov:

$$\text{BSK5} = 1002 \times 60 \text{ g/s/deň} = 51000 \text{ g} > 51 \text{ kg BSK5 /deň}$$

$$\text{Koncentrácia na vtoku} = 51\,000\,000 / 200\,000 = 255 \text{ mg/l}$$

ČOV pri 90 % účinnosti

$$[(1956 \text{ (Jovsa, Kusín, Poruba p/v)} \times 60)] : (0,9 \times 60) = 2173 \text{ E.O.}$$

ČOV pre 2000 E.O. (ekvivalentných obyvateľov) bude zanedbateľný pri porovnaní prietoku $Q_{356} 2,14 \text{ m}^3/\text{s} = 2140 \text{ l/s}$ a odtoku z ČOV 1,1 l/s

4.2.3 Vodné toky a nádrže, čistota vody

4.2.3.1 Vodné toky a nádrže

Z hydrologického hľadiska územie obce spadá do povodia Bodrogu. Katastrálne územie obce odvodňuje Jovsiansky potok je v rkm 0,000-0,5 upravený kamennou dlažbou. Kapacita toku nie je dostatočná na odvedenie Q_{100} ročnej veľkej vody. Porubský

potok – je na tomto toku vybudovaná úprava v rkm 0,100-2,513 kamennou dlažbou (tzv. preložka Porubského potoka). V rkm 0,314-2,570 je vybudovaná ľavobrežná ochranná hrádza výšky 1,5 m. V rkm 0,296 je vybudovaný odberný objekt na zásobovanie rybníkov.

V k.ú. sa nachádza tok Myslina v rkm 0,0-2,6 bezmenný pravostranný prítok Mysliny (rkm zaústený cca 1,7)

Kapacita na odvedenie Q100 ročnej veľkej vody nie je dostatočná.

Na k.ú. obce sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia.

Návrh

V ÚPN navrhované opatrenia súvisia s ochranou vôd a užívaním vôd v zmysle zákona č.364/2004 Z.z. (vodný zákon). Eliminácia plošných zdrojov znečistenia si vyžaduje právne a ekologické myslenie ľudí pri nakladaní s vodami.

Ochranné pásmo

Pre potreby údržby tokov ponechať pozdĺž oboch brehov resp. vzdušnej päty hrádze toku voľný nezastavaný priestor šírky 10,0 m a pozdĺž bezmenného toku min. 5 m.

4.2.4 Hydromelioračné zariadenia

V katastrálnom území obce sa nachádzajú hydromelioračné stavby v správe Hydromeliorácie š.p.Bratislava (podľa údajov zo dňa 03.11.2008, č.j. 5124-2/110/2008, zo dňa 6440-3/110/2008 zo dňa 29.01.2008):

- a) Závlaha pozemkov Úbrež – Hnojné I., II., III.“ (ev.č. 5405200) o celkovej dĺžke 3578 ha, vybudovaný v roku 1997 .
- b) Kanál 081 (ev.č. 5405003 077) o celkovej dĺžke 1,333 km, kanál 082 (ev.č. 5405003 078) o celkovej dĺžke 1,742 km, kanál 083 (ev.č. 5405003 079) o celkovej dĺžke 1,270 km, kanál 084 (ev.č. 5405003 080) o celkovej dĺžke 1,288 km, vybudované v rámci stavby „OP a ÚT VSN 201“ v roku 1970.
- c) Kanál krytý V (ev.č. 540512 001) o celkovej dĺžke 0,714 km, vybudovaný v roku 1975 v rámci stavby „OP VSN II/10“.

Závlahová stavba pozostáva z podzemných rozvodov závlahovej vody z ocele, PVC a AZC, z ktorých sú na povrch vyvedené hydranty chránené betónovými skružkami.

Návrh

Pri výstavbe rodinných a bytových domov, občianskej vybavenosti a pri výrobných areáloch, na ktorých sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia navrhujeme:

- rešpektovať hydromelioračné zariadenia (závlahové zariadenie a odvodňovacie kanály) a nezasahovať do nich stavebnou činnosťou.

Ochranné pásmo

Pre potreby údržby tokov ponechať pozdĺž oboch brehov resp. vzdušnej päty hrádze tokov min. 10 m a pozdĺž kanálov a melioračných kanálov voľný nezastavaný priestor šírky 5,0 m ochranné pásmo od brehovej čiary kanála v zmysle §49 ods. 2. zák. č. 364/2004 Z.z v znení neskorších predpisov.

4.3 ENERGETIKA

4.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Jovsa je zásobovaná elektrickou energiou z elektrickej stanice 35/22 kV Sobrance s inštalovaným transformátorom o výkone 10 MVA. Alternatívne je možné obec Jovsa zásobovať aj z elektrickej stanice 110/22 kV Michalovce s inštalovanými transformátormi 2 x 40 MVA a 1x 25 MVA

Katastrom obce prechádza 22 kV VN el. vedenie č. 250, z ktorého sú transformačné stanice primárne napájané. V zastavanom území obce sa nachádzajú 4 distribučné transformačné stanice, cez ktoré je obec zásobovaná elektrickou energiou. Mimo zastavané územie obce sa nachádza cudzia transformačná stanica.

Tabuľka distribučných trafostaníc:

Obec	Označenie TS	Umiestnenie TS	Výkon trafa	Vlastník
------	--------------	----------------	-------------	----------

Jovsa	TS 1/431	PTS pri jednote	160 kVA	VSD a.s. Košice
	TS 2/432 stožiarová	stred obce (pri dome č. 43)	160 kVA	VSD a.s. Košice
	TS 3/403 bet. stĺpová C/2	pri ZŠ	250 kVA	VSD a.s. Košice
	TS 5/714 bet. stĺpová C/2	Pila Lýdia	250 kVA	VSD a.s. Košice
	TS 4/713 bet. 2-stĺpová	Rybníky	50 kVA	Cudzia

(podľa podkladu: VSD a.s. MI, zo dňa 13.10.2008, č.j. 747/Hjo/2008).

Rozbor súčasných odberov - spotreba el. energie v obci:

Typ. tar.	Odber OP 2005			
	tis. kWh	z toho VT	z toho NT	počet OM
MOO	786 298,00	533 968,00	252 330,00	250
MOP	219 71,00	159 964,00	59 755,00	29
VO Rybárstvo Zemplín s.r.o.	9 195,50	1 208,40	7 987,10	1
VO Iveta Halapyová	11 598,52	11 505,24	93,28	1
Celkový odber	1 026 811,02	706 645,64	320 165,38	281

Typ. tar.	Odber OP 2006			
	tis. kWh	z toho VT	z toho NT	počet OM
MOO	754 029,00	526 048,00	218 981,00	248
MOP	308 544,00	251 257,00	57 287,00	30
VO Rybárstvo Zemplín s.r.o.	8 615,68	1 313,34	7 302,34	1
VO Iveta Halapyová	45 139,04	44 303,76	835,28	1
Celkový odber	1 107 327,72	822 922,10	284 405,62	280

Typ. tar.	Odber OP 2007			
	tis. kWh	z toho VT	z toho NT	počet OM
MOO	690 438,00	500 814,00	189 624,00	252
MOP	208 047,00	158 860,00	49 187,00	27
VO Rybárstvo Zemplín s.r.o.	4 178,52	785,46	3 393,06	1
VO Iveta Halapyová	46 298,68	44 125,68	2 173,00	1
Celkový odber	948 962,20	706 645,64	320 165,38	281

(podľa podkladu: VSD a.s. MI, zo dňa 14.1.2009, č.j. 23/Hjo/2009).

Prehľad ukazuje za rok 2005 až 2007, že najväčším odberateľom el. energie je obyvateľstvo.

Odber na jednu domácnosť vychádza (r.2007): $690\,438,00 : 252 = 2739,83$ kWh /rok

Odber el. energie napriek plynofikácii domácnosti je vysoký. Vysoká spotreba el. energie ukazuje na využívanie elektrických bojlerov, elektrického náradia a el. spotrebičov. Vysoké odbery vyplývajú z prikurovaním cez elektr. spotrebiče, používaním elektr. bojlerov a rôzne elektr. náradie.

Sekundárne rozvody NN sú realizované vzdušným rozvodmi na betónových stĺpoch s vodičmi AlFe a AES..

Na území obce sa nenachádzajú VVN 110 kV vzdušné ani káblové vedenia.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie (VO) je umiestnené ako súčasť nn siete. Rozvod VO je realizovaný vodičom AlFe, upevneným na spodnej strane konzol NN siete. V rámci cca 50 % sú svietidlá reparované a nahradené novými svietidlami s použitím šetriacich žiaroviek 35 W. Poškodené svietidlá je potrebné nahradiť.

Návrh

Výpočet potreby transformačného výkonu a počtu transformátorov sa navrhuje podľa zásad pre navrhovanie distribučných sietí NN a VN podaných v smerniciach č.2/1982 SEP.

Posúdenie trafostanice :

Využitie trafostaníc: 945 : 5 = 189 ti.kWh/rok .....nízke....

Inštalovaný výkon: DTS 870 : 252 = 3,45 kVA (byt. dom)

Podľa pravidiel SEP zaraďujeme domácnosti v obci vzhľadom na efektívne využívanie elektrických spotrebičov do elektrického stupňa B2.

Hodnota výkonového podkladu B2 pre terajšie zaťaženie siete podľa tab.1 kategória „B2“ - v tejto kategórii uvažujeme v domácnostiach:

Jovsa:

- Súčasný stav - spolu 263 bytov v 252 domoch z toho:
- trvale obývaných 227 bytov
- z toho v rodinných domoch 212 a 14 bytov v 2 bytových domoch a 1 byt v iných budovách
- v obci je 34 neobývaných bytov v rodinných domoch

Návrh bytov do r. 2025:

	Súčasný stav	Návrh r. 2025		Rezervná plocha
		1. variant	2. variant	
Bytové jednotky	252	+155	+117	90
počet bj. spolu (stav+návrh)		252+155=407	252+117 = 369	

$B2 = 1,6 + 6,4/\sqrt{252} = 2,0 \text{ kVA/ dom (byt)}$

Terajšie zaťaženie DTS v Jovse od 252 domov a občianskej vybavenosti:

$S = S_b + S_{ov} = (252 \times 2,0) + 46,8 = 550,8 \text{ kVA} \approx 550 \text{ kVA}$

Terajší spoločný výkon DTS = 5 x 870 kVA vyhovuje s rezervou 320 kVA

Hodnota výkonového podkladu B2 pre výhľadové zaťaženie podľa tab. 2

$B2 = 2 + 8/\sqrt{407} = 2,4 \text{ kVA/ dom}$

Výhľadové zaťaženie DTS v Jovse od domov

$S_b = 407 \times 2,4 = 977 \text{ kVA}$

Podielové zaťaženie pre občiansku a technickú vybavenosť :

Jestvujúce zariadenie - Jovsa		výkon v kVA
Obecný úrad a kult. dom + kuch.	180 m ² . 0,05 . 0,6	5,4
Základná škola + kuchyňa	110 m ² . 0,05 . 0,2	1,1
Materská škola, bez kuchyne	90 m ² . 0,05 . 0,2	0,9
Pošta	50 m ² . 0,05 . 0,6	1,3
Gréckokatolícky chrám	80 m ² . 0,05 . 0,2	0,8
Gréckokatolícky farský úrad	100 m ² . 0,05 . 0,6	3,0
COOP Jednota, potraviny, pohostinstvo	100 m ² . 0,05 . 0,6	3,0
Potraviny Mix	20 m ² . 0,05 . 0,6	1,2
Potraviny Mix Dana	90 m ² . 0,05 . 0,6	2,7
Hasičská zbrojnica	80 m ² . 0,05 . 0,6	2,4
Dom smútku	100 m ² . 0,05 . 0,2	1,0
Areál Lesy š.p. stredisko Sobrance	300 m ² . 0,05 . 0,6	9,0
Lesná škôlka	200 m ² . 0,05 . 0,2	2,0
Objekt TJ, šatne, tribúna	80 m ² . 0,05 . 0,6	2,4
ČOV	100 m ² . 0,05 . 0,2	1,0
Drevovýroba / gáter	250 m ² . 0,05 . 0,2	12,0
Drevovýroba – sušiareň dreva	250 m ² . 0,05 . 0,2	12,0
Stožiar Orange	20 m ² . 0,05 . 0,6	1,2
verejné osvetlenie	100 m ² . 0,05 . 0,2	1,0
spolu Sov/suč		63,4 kVA

Navrhované zariadenie - Jovsa		výkon v kVA
Športový areál za obecným úradom	80 m ² . 0,05 . 0,6	2,4
Zberný dvor na dočasné uloženie komodit	20 m ² . 0,05 . 0,6	1,2
spolu Sov/vyhl		3,6 kVA

Celkové výhľadové zaťaženie DTS v Jovse:

$$S = S_b + S_{ov/suč} + S_{ov/vyh} = 977 + 63,4 + 3,6 = 1044 \text{ kVA}$$

Bilancia potrebného výkonu ukazuje, že terajší inštal. výkon piatich transformačných staníc TS (870kVA) v obci nepokryje budúce zaťaženie od výhľadového počtu rodinných domov a občianskej vybavenosti.

Vo výhľadovom období (r.2025) je potrebné navýšiť terajší inštalovaný výkon týchto transformačných staníc:

- TS 1 / 430 zo 160 kVA na 250 kVA
- TS 2 / 432 zo 160 kVA na 400 kVA

Tabuľka navrhovaných distribučných trafostaníc v obci Jovsa:

Označenie TS	Umiestnenie TS	Výkon trafa	Navrhovaný Výkon trafa	Vlastník
TS 1/431 stožiarová typ PTS	PTS pri jednote	160 kVA	250 kVA	VSD a.s. Košice
TS 2/432 stožiarová	stred obce (pri dome č. 43)	160 kVA	400 kVA	VSD a.s. Košice
TS 3/403 bet. stĺpová C/2	pri ZŠ	250 kVA	250 kVA	VSD a.s. Košice
TS 5/714 bet. stĺpová C/2	Píla Lýdia	250 kVA	250 kVA	VSD a.s. Košice
TS 4/713 bet. 2-stĺpová	Rybničky	50 kVA	50 kVA	Cudzia

22 kV VN vedenie

Katastrom obce prechádza 22 kV VN el. vedenie č. 250, z ktorého sú transformačné stanice primárne napájané. Z tohto vedenia sú napájané 4 distribučné transformačné stanice, cez ktoré je obec zásobovaná elektrickou energiou.

V západnej časti obce je lokalizovaná trasa 22 kV VN el. vedenia, ktorá napája distribučnú transformačnú stanicu TS č.3 / 403 s inštalovaným výkonom TR 250 kVA (pri ZŠ). Táto trasa VN vedenie je o dĺžke 10886 (820m). V súčasnosti toto vedenie obmedzuje vlastníkov pozemkov k zástavbe.

Návrh

V západnej časti obce je lokalizovaná trasa 22 kV VN el. vedenia, ktorá napája distribučnú transformačnú stanicu TS č.3 / 403 s inštalovaným výkonom TR 250 kVA (pri ZŠ).

Trasa VN vedenia v západnej časti zast. územia obce k TS č.3/403 je navrhovaná preložka VN vedenia pozdĺž parcely č. 1088 s pokračovaním k miestnej komunikácii pri dome č. 278. Dĺžka navrhovaného VN v tejto časti je 600m. Od domu č. 278 s pokračovaním pozdĺž miestnej komunikácii k TS č. 3/278. V tejto časti je navrhovaná vzdušná kabelizácia VN vedenia v dĺžke 400m.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie (VO) je navrhované ako súčasť NN siete. Rozvod VO sa navrhuje realizovať vodičom AlFe 25/4 mm², upevneným na spodnej strane konzol NN siete. Navrhujú sa svietidlá ramienkové (sodíkové výbojky) o výkone 70 W resp. použitie šetriacich žiaroviek 35 W na menej frekventovaných miestach. Poškodené svietidlá nahradiť. Ovládanie VO je navrhované z rozvádzačov RVO, rovnomerne rozmiestnených po obecnom sídle, časovými spínačmi resp. fotobunkou.

V novonavrhovaných lokalitách výstavby rodinných domov budú napájacie rozvody NN pre osvetľovacie stožiare VO vedené v zemi v súbehu s rozvodmi NN v spoločnej ryhe.

Osvetlenie komunikácií v navrhovaných lokalitách bude prevedené sadovými stožiarimi.

V nových navrhovaných lokalitách pre výstavbu budú rozvody NN prevedené zemnými káblami a rozpojovacími a istiacimi skriňami inštalovanými v spoločných pilieroch s elektromerovými rozvádzačmi jednotlivých odberateľov. Pilieri situovať na hranice pozemkov v oplotení systémom takým, že pre dvoch odberateľov bude v spoločnom pilieri jedna rozpojovacia a istiacia skriňa a dva elektromerové rozvádzače. Káble budú dimenzované s ohľadom na maximálne prúdové zaťaženie a dovolený úbytok napätia, budú

uložené v zemi v predpísanej hĺbke v pieskovom lôžku. Výkop bude opatrený výstražnou fóliou z PVC. Pri križovaní podzemného vedenia s komunikáciami alebo s inými inžinierskymi sieťami uložiť káble do chráničiek.

Všetky objekty budú chránené pred atmosférickými vplyvmi bleskozvodovou sústavou, ktorá bude navrhnutá v zmysle platných STN.

Ochranné pásma

Pre elektrické vedenie je stanovené podľa zákona o energetike č.251/2012 Z.z.:

- pre vedenie VN 22 kV v zmysle STN 33 3300 a energetického zákona je ochranné pásmo 10 m od krajného vodiča na každú stranu.
- vonkajšie vedenie NN sa v zmysle STN 33 3300 nechráni ochrannými pásmami. Ochranné pásmo pre káblové vedenie uložen. v zemi (NN resp. VN) je 1 m na každú stranu od krajného kábla.

4.3.2 Energetické zariadenia

Cez katastrálne územie obce neprechádza žiadne vedenie elektrickej prenosovej sústavy 400 kV a 220 kV .

4.4 ZÁSOBOVANIE TEPLOM, PLYNOM

4.4.1 Zásobovanie plynom

Obec Jovsa je plynofikovaná. Obec má vybudované plynárenské zariadenia pre dodávku a prepravu zemného plynu, ktoré zabezpečujú jeho využitie pre vykurovanie, ohrev teplej vody a varenie v objektoch rodinných domov a v objektoch občianskej vybavenosti.

Prieskumy a rozboru pre jestvujúci stav plynofikácie obce boli spracované na základe poskytnutých údajov SPP – distribúcia a.s. Bratislava RC Košice , Prevádzka a údržba LC Michalovce, ktoré poskytli aj vlastnú mapovú dokumentáciu.

Obec je napojená na zokruhované regulačné stanice plynu, ktoré sa nachádzajú na Zemplínskej Šírave RS 3 000 - 2/1 – 440, v obci Úbrež RS 5 000 - 2/2/1 – 440 , v meste Sobrance RS 3 000 - 2/2/ - 440 a RS 1 200 - 2/1 - 440 , v obci Fekíšovce 1 200 - 2/1 – 440 a v obci Vysoká nad Uhom RS 3 000- 2/2 - 440 . Z týchto RS sú napojené aj ďalšie obce okr. Michalovce a Sobrance. Regulačná stanica plynu sú napojené na VTL distribučné plynovody o prevádzkovom tlaku , PN 4 MPa .

Z regulačných staníc plynu sú STL rozvodmi plynu o prevádzkovom tlaku 300 kPa a v samotných obciach aj NTL rozvodmi o prevádzkovom tlaku 2,1 kPa zásobovaní odberatelia zemného plynu v obciach Úbrež, Jasenov a Ruskovce.

Zásobovanie plynom pre odbery vykurovania, prípravu teplej úžitkovej vody a varenie je zabezpečené na 80 %.

Správu plynových rozvodov a zariadení na území jednotlivých obci zabezpečuje: Slovenský plynárenský priemysel - distribúcia a.s. Bratislava RC Východ Košice, LC Michalovce.

Správu plynových rozvodov a zariadení na území jednotlivých obci zabezpečuje: Slovenský plynárenský priemysel - distribúcia a.s. Bratislava RC Východ Košice, LC Michalovce.

Návrh

Pri návrhu a projektovej príprave investičných zámerov vybudovanie distribučnej siete pre dodávku zemného plynu z jestvujúcich plynárenských zariadení je potrebné rešpektovať možnosti a podmienky určené SPP – distribúcia a.s. Bratislava ,RC Košice, LC Michalovce po posúdení prepravnej kapacity a hydraulických tlakových pomerov v sieti v zmysle platnej metodiky, ktoré preukážu technické možnosti a požiadavky na riešenie, predpokladané investičné náklady a ekonomickú efektívnosť uvažovanej výstavby plynárenských zariadení.

Návrh na zásobovanie zemným plynom musí zohľadňovať ustanovenia určené platnou legislatívou STN, vrátane ostatných záväzných predpisov a vyhlášok.

Musia byť tiež rešpektované dané skutočnosti , ako sú komunikácie ,zástavba, terénne úpravy ,spády terénu a podobne, pri dodržaní bezpečnostných predpisov a ochranných a bezpečnostných pásiem uvedených v Zákone o energetike č. 656/ 2 004 Z. z .

Konceptné musí nadväzovať na doposiaľ splynofikovanú časť v obci Jovsa.

Zásady z ktorých vychádzame pri návrhu technického riešenia plynofikácie nových lokalít v obci môžeme formulovať nasledovne:

Pri výpočte odberných množstiev zemného plynu vychádzame z priemerných hodinových a ročných odberov v danom teplotnom pásme - 15 C ,stanovujú smerné odbery pre domácnosť (IBV).

Max. hod. odber ..... Q_{hmax} ..... 1,5 m³/hod
 Max. ročný odber ..... Q_r .....4 400 m³/rok

Požiadavky na zásobovanie zemným plynom v obci sú vypracované ako informatívny podklad pre uvažovanú novú výstavbu:

Pre jestvujúcu zástavbu použijeme dlhodobu vykazovaný a rozborom preukázateľný priemer 3000 m³/rok zvýšený o 20% = 3600 m³/rok pre 85 % všetkých z 252 terajších domácností v obci.

Počet nových rodinných domov do roku 2025 je:

Počet jestvujúcich byt. jednotiek	Max. hodinový odber	Q_{max} m ³ /hod
252 byt : 85% =95 m ³ /hod	1,5 m ³ /hod	252 x 1,5 = 378 m ³ /hod
Počet byt. jednotiek do r. 2025	Max. hodinový odber	Q_{max} m ³ /hod
155 byt.	1,5 m ³ /hod	155 x 1,5 = 232,5 m ³ /hod
Počet maloodberateľov do r. 2025	Max. hodinový odber	Q_{max} m ³ /hod
3 byt.	1,5 m ³ /hod	3 x 1,5 = 4,5 m ³ /hod
spolu		615 m ³ /rok

Počet jestvujúcich byt. jednotiek	Max. ročný odber	Q_{max} m ³ /rok
252 byt : 85% =95 m ³ /hod	3600 m ³ /rok	252 x 3600 = 907200 m ³ /rok
Počet byt. jednotiek do r. 2025	Max. ročný odber	Q_{max} m ³ /rok
155 byt.	4400 m ³ /rok	155 x 4400 = 682000 m ³ /rok
Počet maloodberateľov do r.2025	Max. ročný odber	Q_{max} m ³ /rok
3	5870 m ³ /rok	3 x 5870 = 17 610 m ³ /rok
spolu		1606810,00 m ³ /rok

Miestne plynovody

Bytovú výstavbu v uvedených lokalitách navrhujeme riešiť výstavbou nových stredotlakových plynovodov D 63(50) z materiálu PE (návrh svetlosti potrubia po preverení hydraulického prepočtu miestnych plynovodných sietí). Napojenie jednotlivých rodinných domov riešiť samostatnými STL plynovými prípojkami so samostatnou reguláciou plynu , osadením vhodných typov domových regulátorov tlaku zemného plynu.

Rodinné domy realizované v prielukách obce ako aj objekty občianskej vybavenosti riešiť samostatnými STL plynovými prípojkami so samostatnou reguláciou plynu, osadením vhodných typov domových regulátorov tlaku zemného plynu.

4.4.2 Zásobovanie teplom

Teplu vykurovanie, na varenie a prípravu teplej úžitkovej vody sa získava niekoľkými spôsobmi:

- individuálne v rodinných domoch z kotlov na plynne a tuhé palivo a v niektorých starých domoch ešte z pecí a šporákov na drevo a uhlie
- objekty občianskeho vybavenia z kotlov ústredného vykurovania na plyn.

Z celkovej spotreby pripadá na obyvateľstvom obci 7640 GJ, čo v priemere na 1 domácnosť činí 40 GJ. Je to veľmi nízky podiel v porovnaní s urbanistickým ukazovateľom 100 - 120 GJ na rodinný dom, ak má byť dosiahnutá optimálna pohoda v bývaní. Nízka spotreba tepla svedčí o úspornom vykurovaní.

Návrh

Zásobovanie teplom v obci navrhujeme do roku 2025 zabezpečiť na báze ekologických zdrojov (elektrika, tepelné čerpadlá, kolektory a pod.).

Predpokladaná ročná spotreba tepla

Rodinné domy – súčasný stav

Počet RD: 252

Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV) na 1 RD: 100 GJ/rok

Ročná spotreba tepla pre všetky RD: 252 x 100 GJ/rok = 25200 GJ/rok

Rodinné domy – navrhovaná výstavba do roku 2025

počet RD: 155

Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV) na 1 RD: 40 GJ/rok

Ročná spotreba tepla pre všetky RD: 155 x 40 GJ/rok = 6200 GJ/rok

Rodinné domy: súčasný stav + navrhovaná výstavba do roku 2025

Predpokladaná výstavba do r. 2025: 25200 + 6200 = 31400 GJ/rok

Občianska vybavenosť– navrhovaná výstavba

Pre objekty občianskej vybavenosti možno zobrať priemernú hodnotu **100 kWh / m²** a rok podlahovej vykurovanej plochy objektu. V tejto hodnote je zahrnutá potreba tepla na ÚK aj TÚV.

Pozn.: 100 kWh / m² a rok = 0,36 GJ / m² a rok

Ochranné pásma

Pre plynovody je stanovené podľa zákona o energetike č.251/2012 Z.z.:

- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm.
- 8 m pre technologické objekty (regulačné stanice)
- 1m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavané územie obce s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4 MPa.

4.5 TELEKOMUNIKÁCIE

4.5.1 Telekomunikačné zariadenia

Obec Jovsa je súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Telefónni účastníci obce sú pripojení na telefónnu ústredňu Jovsa. V zastavanom území obce sa nachádzajú podzemné telekomunikačné vedenia a zariadenia.

V navrhovanom období (do r. 2008, resp. 2020) bude podľa potreby - v závislosti na záujme zákazníkov dobudovávaná hlavne miestna telefónna sieť v obci tak, aby spĺňala kvalitatívne parametre pre poskytovanie už spomínaných širokopásmových služieb.

Závesné káble rozvodov majú značné previsy, pôsobia rušivo a neesteticky na celkový vzhľad obce, preto bude miestna telefónna sieť k jednotlivým účastníkom telekomunikačnej siete riešená zemnými úložnými káblami.

Potrebné telefónne prípojky pre navrhovanú bytovú výstavbu budú zabezpečené podľa jednotlivých požiadaviek užívateľov na telefónne prípojky a požadované telekomunikačné služby v rámci inštalovaných rezerv jednotlivých RSU.

Rozvoj služieb bude zabezpečovaný prostredníctvom organizácie Slovak Telecom a.s. v súlade so zámermi telekomunikačného projektu.

Návrh

V navrhovanom období bude podľa potreby - v závislosti na záujme zákazníkov dobudovávaná hlavne miestna telefónna sieť v obci tak, aby spĺňala kvalitatívne parametre pre poskytovanie už spomínaných širokopásmových služieb.

Závesné káble rozvodov majú značné previsy, pôsobia rušivo a neesteticky na celkový vzhľad obce, preto navrhujeme miestnu telefónnu sieť k jednotlivým účastníkom telekomunikačnej siete riešená zemnými úložnými káblami.

Potrebné telefónne prípojky pre navrhovanú bytovú výstavbu budú zabezpečené podľa jednotlivých požiadaviek užívateľov na telefónne prípojky a požadované telekomunikačné služby v rámci inštalovaných rezerv jednotlivých RSU.

Napájacie body pre telefónne stanice nových b.j. a občianskej vybavenosti bude určený v podmienkach pre začatí územno – právneho konania výstavby konkrétnej lokality.

Rozvoj služieb bude zabezpečovaný prostredníctvom organizácie Slovak Telecom a.s. v súlade so zámermi telekomunikačného projektu.

4.5.2 Diaľkové káble

V riešenom území za nachádza diaľkový kábel, ktorý prichádza od obce Kusín zo západnej strany. Pokračuje po pravej strane cesty II/582 v smere k Porube p/V.

4.5.3 Mobilní operátori

V obci je pokrytý príjem siete mobilných operátorov - T Mobile Slovensko, a.s. a Orange Slovensko a.s.- najbližší vysielateľ je lokalizovaný v k.ú. obce Lúčka a Vyšná Rybnica. Cez územie obce vedie trasa diaľkového kábla.

4.5.4 Televízne a rozhlasové vysielanie

V súčasnej dobe je príjem rozhlasového a televízneho signálu zabezpečený prostredníctvom individuálnych antén cez televízny vykrývač lokalizovaný v obci Vyšné Remety. V obci Vyšné Remety je televízny prevádzač osadený vo východnej časti k.ú. obce. Príjem programu je prenášané družicami cez individuálne parabolické antény.

Návrh

Perspektívne navrhujeme vybudovať kábelovú televíziu výstavbou spoločnej antény na objekte obecného úradu so spoločným kábelovým rozvodom pre príjem dostupných TV signálov prenášaných družicami a programu CABLE PLUS. Uvedené rozvody je možné, pri dodržaní platných noriem viesť v spoločných kábelových trasách s rozvodom telefónu.

5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

5.1.1 Základné zložky životného prostredia

Najvýznamnejšími faktormi negatívne ovplyvňujúcimi životné prostredie riešeného územia je aj hluk z dopravy, z cesty tr. II/582 Michalovce - Sobrance, cesty tr. III/050224, ktoré vedú cez obec.

5.1.2 Ovzdušie – ochrana čistoty ovzdušia

Kvalita ovzdušia v okrese Michalovce a Sobrance nie je ovplyvňovaná z hľadiska širších vzťahov činnosťou veľkých priemyselných zdrojov.

Stredné zdroje znečisťovania ovzdušia

Stav ovzdušia v obci Jovsa je ovplyvnený strednými a malými zdrojmi emisií umiestnenými na území obce, automobilovou dopravou ale aj prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov, predovšetkým vplyvom prevládajúcich severovýchodných vetrov. K stredným zdrojom emisií môžeme zaradiť PD Poruba pod Vihorlatom a drevovýroba v západnej časti k.ú..

Najbližšia oblasť, kde sa monitoruje znečistenie ovzdušia je mimo okresu Sobrance, v meste Strážske. Stanica sa nachádza na voľnom priestranstve na západnom okraji mesta na sídlisku s lokálnou kotoľňou, asi 1 km juhovýchodne od závodu Chemko Strážske.

V súčasnosti sú na Slovensku rozhodujúcimi lokálnymi zdrojmi prašného znečistenia ovzdušia tieto faktory, ktoré platia aj pre obec:

1. Výfuky z automobilov (vysoký podiel dieselových motorov, nevyhovujúci technický stav vozidiel).
2. Resuspensia tuhých častíc z povrchov ciest (nedostatočné čistenie ulíc, nedostatočné čistenie vozidiel). Do tejto skupiny patrí aj zimné zaprášenie ciest.
3. Suspenzia tuhých častíc z dopravy (napr. oder pneumatík a povrchov ciest, doprava a manipulácia so sypkými materiálmi
4. Minerálny prach zo stavenísk.
5. Veterná erózia z neupravených obecných priestorov a skládok sypkých materiálov.
6. Vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív u lokálneho vykurovania. Očakáva sa, že tento zdroj bude v najbližších rokoch významne narastať.
7. Malé a stredné lokálne priemyselné zdroje

5.1.3 Verejná, izolačná a ostatná zeleň

Verejná zeleň sa nachádza na verejných priestranstvách, ako sú priestory okolia gréckokatolíckeho chrámu, obecného úradu, v strede obce (miestny park), cintorín. Do tejto skupiny patria aleje, trávnaté plochy, zeleň na cintoríne, zeleň na športoviskách. Hmota tejto zelene sa prelína s už spomínanou zeleňou, čím tvoria jednotný celok zelene riešeného územia. Táto zeleň je pomerne k celkovej ploche dostatočne zastúpená. Niektoré úseky si vyžadujú doplnenie zelene a zdravotný rez drevín.

V obci je udržiavaná verejná zeleň pri gréckokatolíckom chráme a v parčíku v strede obce. Pozdĺž miestnych komunikácií sa vo verejnom priestore nachádzajú pásy využívané na uloženie technickej infraštruktúry. Zeleň pri komunikáciách je v sídle na

priemernej úrovni. Tvoria ju trávnaté pásy s výsadbou vzrastlej zelene.

Zeleň základnej a materskej školy - jedná sa o zeleň, ktorá sa nachádza v areáli školy. Jej hlavnou funkciou je vytvoriť izolačnú vrstvu, hlavne zo strany ciest, ktorá by mala vytvoriť bariéru medzi cestou a objektom školy. Zachytáva prašnosť, hlučnosť a daný priestor z útulňuje. Zeleň pri školách je dostatočne zastúpená a je v dobrom stave.

Návrh

Verejná zeleň

Navrhujeme verejnú zeleň doplniť o vzrastlé a podrastové dreviny v centrálnej časti obce (úsek od gréckokatolíckeho chrámu po obecny úrad). Zrealizovať park pri starom mlyne a pri objekte pošty. Jestvujúcim drevinám navrhujeme previesť zdravotný rez drevín.

Priestor novo navrhovaného ihriska a priestor cintorína navrhujeme upraviť a doplniť vzrastlou zeleňou.

Izolačná zeleň

Izolačnú zeleň pri škole, športovej ploche, cintoríne, poľnohospodárskom družstve navrhujeme doplniť o podrastové dreviny. Zeleň pri drevovýrobe navrhujeme previesť v šírke 25 m v smere k zastavanej ploche obce.

5.1.3.1 Zeleň k náhradnej výsadbe

K náhradnej výsadbe navrhujeme plochu:

- pozdĺž cesty II/582 a cesty III/050224,
- po obvode cintorína dosadiť ochrannú – vizuálnu zeleň,
- sadovnícky upraviť strednú časť územia obce,
- po obvode jestvujúceho športového areálu dosadiť vizuálnu zeleň,
- po obvode jestvujúceho areálu družstva a drevovýroby dosadiť vizuálnu zeleň,

5.1.4 Odpadové hospodárstvo

5.1.4.1 Iné odpadové vody

Odpadové vody z hnojísk a maštali sú samostatne zvádzané do žump. Ich likvidáciu zabezpečí majiteľ do jestvujúcej ČOV v obci Jovsa.

Dažďové vody zachytávajú prícestné priekopy a odtekajú terénymi priehlbínami do rigolov. Priamym recipientom povrchových vôd v riešenom území sú potoky, do ktorých ústia cestné rigoly a jarky z územia obce.

Návrh

Ako urbanizačný prvok v úvahu prichádza meander potoka Jovsiansky potok prechádzajúci cez zastavané územie obce. Pre zabezpečenie ochrany zastavaného územia proti Q 100 ročným vodám navrhujeme neupravené časti toku Jovsiansky potok regulovať resp. revitalizovať. Dno je navrhované na prehĺbenie. Vyťažená hlina bude použitá na vytváranie okraja vodnej plochy, vysvahovaním so sklonom 2% smerom k vodnej hladine. Na spevnenie brehov bude použitý prírodný materiál s vegetačným krytom. Táto úprava bude pozitívne vylepšovať životné prostredie v zastavanom území obce.

5.1.4.2 Nakladanie s odpadmi na území obce

Zber komunálneho odpadu v obci sa realizuje do 110 l zberných nádob (KUKA). Zber odpadu realizuje na skládku nie nebezpečného odpadu zmluvný partner.

V k.ú. obce sa nachádza rekultivovaná skládka odpadov. Lokalizácia skládky je v starom kameňolome č. p. 1165/1, 1156/2. Rekultivácia riešila likvidáciu skládky. Rekultivácia skládky bola realizovaná v roku 2008.

5.1.4.3 Separovaný zber odpadov

Zhodnocovanie odpadov je podmienené účinným separovaným zberom, systémom zberu a zberných miest so zabezpečením dotriedovania odpadov a zložiek komunálnych odpadov. Umiestnenie nových zariadení sa bude riadiť princípom blízkosti a sebestačnosti vo väzbe na ekonomickú efektívnosť.

V obci nie je vyriešené spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu (ide o odpad zo záhrad, parkov, cintorínov a z ďalšej zelene nachádzajúcej sa na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu).

5.1.4.3.1 Zariadenia na zhodnocovanie odpadov

Umiestňovanie nových zariadení na zhodnocovanie odpadov sa bude riadiť princípom blízkosti a sebestačnosti vo väzbe na ekonomickú efektívnosť. Počet zariadení bude závisieť na ich kapacite tak, aby spolu mali dostatočnú kapacitu na zhodnocovanie všetkých uvedených odpadov na území obce.

5.1.4.3.2 Zloženie a produkcia odpadov

Produkcia komunálneho odpadu v meste Michalovce v roku 2005 - 2007

Kód odpadu	Názov odpadu	Kategória odpadu N/O	Množstvo v t / rok 2005	Množstvo v t / rok 2006	Množstvo v t / rok 2007
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	0	85,630	82,94	91,18
20 03 07	Veľkoobjemný odpad	0	-	4,10	6,37
16 02 14	Vyradené zariad. iné ako uvedené v 16 02 09 až 16 02 13	0	0,082	-	-
20 01 01	Papier a lepenka	0	1,573	1,106	2,64
20 01 02	Sklo	0	0,627	2,573	2,91
20 01 39	Plasty	0	0,240	0,378	1,369
15 01 05	Kompozitné obaly	0	0,009	0,014	0,013
16 01 03	Opotrebované pneumatiky	0	0,108	0,078	-
20 01 36	Vyradené elektr. a elektron. zariadenia	0	-	1,021	1,32
Celkom			88,069	92,21	105,78

Návrh

Jedným zo strategických cieľov rozvoja je komplexné riešenie problematiky ochrany a tvorby životného prostredia, vrátane zberu a triedenia domového odpadu a jeho likvidácia resp. zhodnocovania.

Komplexne riešenie tejto oblasti obci chýba. Stúpa produkcia odpadov a narastá ekonomická náročnosť ich likvidácie aj napriek zvýšeným aktivitám samosprávy, pretrvávajú problémy s „divokými“ skládkami. V súlade s výstupmi stratégie, obec potrebuje komplexné koncepčné a realizačné riešenie zberu a triedenia odpadov, jeho likvidáciu resp. zhodnotenie jeho zložiek – keďže ide o vidiecke prostredie prioritne likvidáciu a zhodnotenie jeho biologickej zložky.

Efektívne a ekologické nakladanie s odpadom v podmienkach obce znamená riešiť nielen jeho zneškodňovanie, ale aj účinnejšiu organizáciu zvozu, riadenie efektívnejšieho separovaného zberu, estetizáciu a umiestnenie zberných miest, skvalitňovanie podmienok a dodržiavanie bezpečnosti pri nakladaní s odpadom pre občanov a organizáciu zabezpečujúcu separovaný zber. V snahe racionalizácie nakladania s odpadom územný plán navrhuje lokalizovanie zberných miest na pozemkoch obce a zberný dvor na vyseparované komodity a kompostovisko v severnej časti zastavaného územia obce.

V súčasnosti v obci nie sú zberné miesta na separovaný zber. V obci je kontajner (VOK), ktorý je súčasťou cintorína na zber zelene (biologicky rozložiteľného odpadu a KUKA nádoby (110 l) na zber komunálnych odpadov. Separovaný zber sa realizuje predovšetkým do zberových vriec.

Odpad zo žump sa bude postupne minimalizovať a predpokladá sa, že na konci návrhového obdobia budú všetky domácnosti napojené na verejnú kanalizáciu.

V rámci obce je navrhované:

- v ÚPN-O navrhujeme zabezpečenie ochrany vodných zdrojov dobudovaním kanalizácie s prípojkami v celej obci,
- zrealizovať v súlade s legislatívou zberné miesta a úložný priestor na vyseparované komodity – hospodársky dvor v severovýchodnej časti zastavaného územia. Zberné miesto bude slúžiť na zhromažďovanie kompozitných obalov, skla, na zhromažďovanie papiera a plastov umiestnených vo vreciach. V areáli cintorína bude umiestnený VOK, ktorý bude slúžiť na dočasné zhromažďovanie BRO.
- v rámci IBV (rodinné domy) sa navrhuje systém zberu lokálny (každý držiteľ má vlastné zberové vrecia a zberné nádoby.
- realizovať nakladanie s drobným stavebným odpadom a s oddelene vytriedeným odpadom s obsahom škodlivín.
- navrhujeme sanáciu a rekultiváciu všetkých environmentálnych záťaží (divokých skládok) v k.ú. obce – viacvrstvovým

- zásypom s vhodnou zeminou, príp. štrkom a následnou úpravou plôch výsevom trávnatého semena.
- odstránenie existujúcich a prevencia voči novo vznikajúcim čiernym skládkam (lokality vyznačené v mape). Permanentný monitoring a sanácia neriadených skládok.

5.1.5 Biota

Ochrana bioty ako zložky životného prostredia je riešená vo vzťahu k charakteru a jej významu. V riešenom území sa vyskytuje lesná stromová a bylinná vegetácia, nelesná stromová a krovinná vegetácie, trávo-bylinná vegetácia, vegetácia záhrad tvoriaca súčasť stavebných pozemkov a vegetácia mestského prostredia. Odporúčané opatrenia na ochranu sú zamerané na :

- dôsledné dodržiavanie podmienok ochrany lesnej vegetácie v zmysle zákona č. 326/2005 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- ochranu stromovej a krovinnej vegetácie brehových porastov vodných tokov,
- výber druhov tráv pri zmene kultúry z ornej pôdy na trvalý trávny porast zodpovedajúci daným pôdnym podmienkam a klimaxovej jednotke,
- postupnú premenu produkčných záhrad na záhrady oddychu a relaxu, pri sadovníckych úpravách verejných priestranstiev, obytných území a území vybavenosti maximálne využívať miestne druhy a obmedziť introdukované druhy,
- pre náhradnú výsadbu zelene sú určené jestvujúce plochy verejnej zeleň a navrhovaná plocha pri rímskokatolíckom kostole,
- výber druhov drevín pri výsadbe verejnej a krajinnej vegetácie zodpovedajúci pôdnym a klimatickým podmienkam,
- ochranu vodných tokov v zmysle vodného zákona č. 134/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách ako prirodzeného ekosystému v krajine,
- pravidelné a mechanické odstraňovanie buriny a ničenie invázijských druhov drevín,
- odstránenie nežiadúcich skládok rôzneho odpadu z území špecifikovaných ako ekologicky významný krajinný prvok a zabránenie vytvárania nelegálnych skládok odpadu na celom riešenom
- v území realizovať rekultiváciu všetkých neriadených skládok v k.ú. obce – viacvrstvovým zásypom s vhodnou zeminou, príp. štrkom a následnou úpravou plôch výsevom trávnatého semena.

6. VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

6.1.1 Ťažba nerastných surovín

Prieskumné územie

Riešené územie nespadá do prieskumného územia „P14/03 Východoslovenská Nížina, výhradný nerast ropa a horľavý zemný plyn“.

6.1.2 Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory

Ložiská nerastov môžeme vo väčšine prípadov označiť ako geopotenciály (využitie v rôznych odvetviach hospodárstva). Z hľadiska územných nárokov na výstavbu však nadobúdajú (zvlášť plošne rozsiahlejšie výskyty) charakter aj geobariér.

- Chránené ložiskové územie (CHLÚ) „Hnojné“(10))
- Ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) „Lom Jovsa“ (4568).

7. VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V riešenom území sa nachádzajú plochy, ktoré si vyžadujú zvýšenú ochranu:

- Územie európskeho významu Natura 2000:
  - severná časť k.ú - Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy - (SK CHVU035) – 1.stupeň ochrany,
- Chránené územia:
  - Chránená krajinná oblasť Vihorlat – 2.stupeň,
  - Chránený areál Zemplínska Šírava – 4.stupeň,
  - Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina – 5.stupeň.
- Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory
  - Chránené ložiskové územie (CHLÚ) „Hnojné“(10))

- Ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) „Lom Jovsa“ (4568).

8. NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASTI RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Pre stanovenie podrobnejších zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania pozemkov, umiestnenia stavieb na pozemkoch a zastavovacích podmienok jednotlivých stavebných pozemkov navrhuje sa zabezpečiť vypracovanie územného plánu zóny, resp. územnoplánovacieho podkladu a inej dokumentácie pre tieto časti riešeného územia:

- Všetky navrhované obytné súbory.
- Priestor – pri gréckokatolíckom chráme, pri starom mlyne a pri obecnom úrade.
- Športovo oddychová zóna – južná časť zastavaného územia.
- Pešie, turistické a cyklistické trasy.

Navrhnutá podrobnejšia dokumentácia bude vypracovaná v poradí podľa lokalizácie rozvojových zámerov obcí. Pre dosiahnutie požadovanej presnosti výstupov z vyššie uvedenej dokumentácie je potrebné zabezpečiť aktuálny geometrický plán, zameranie inžinierskych sietí a výškopis územia obytných súborov v príslušnej mierke.

9. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA

Návrh územného plánu obsahuje urbanistickú koncepciu, ktorá označuje spoločnú myšlienku a zámer ako usporiadať dedinu a stavať v nej tak, aby to nebolo len účelné ale aj pekné. Urbanistická koncepcia určila jednotný zámer zástavby, vymedzila ťažiská či centrum obce. Urbanistická koncepcia nemá na mysli len individuálne záujmy stavebníkov domov, ale sa zamerala na spoločné vybavenie obce.

Územný plán má pripravenú koncepciu spoločensko-kultúrneho významu, určuje kde, čo a ako stavať s predvídavosťou potrieb budúcnosti. Nebudú to len nové stavebné pozemky pre rodinné domy, budú to hlavne pozemky pre stavby zabezpečujúce novú prosperitu a spoločenský život obce. Návrh ÚPN O vymedzil územie s týmto poslaním, očakáva od občanov pochopenie pre stavby verejného záujmu.

Urbanistická koncepcia nastolila nový územný rozvoj sídelného útvaru. V návrhu sa uvažuje s rozšírením funkcií riešeného územia, hlavne vidieckej turistiky.

Návrh ÚPN-O výrazne stavia územný rozvoj obcí na ochrane a využití potenciálu krajiny. Ekostabilizačný systém je pilierom budúcnosti obce.

Environmentálne hodnotenie

Územný plán akceptuje limity a obmedzenia vyplývajúce z ochrany prírody. Návrh ÚPN-O citlivo rieši ďalší rozvoj obce s minimálnym zásahom do prírodného prostredia. Pre lepšie životné prostredie obce navrhujeme výstavbu kanalizácie s obecnou čistiarnou odpadových vôd.

Ekonomické hodnotenie

Návrh sa sústreďuje na zvýšenie poskytovania služieb v oblasti cestovného ruchu, vidieckej turistiky. V ÚPN-O sa navrhujú podmienky na oživenie ekonomicky v tejto oblasti.

Územno - technické dôsledky

ÚPN Obce hodnotí a rieši rozvoj technickej vybavenosti celej obce. Navrhuje spôsob zásobovania vodou, elektrickou energiou, odkanalizovanie a odvedenie splaškovej kanalizácie do ČOV v obci Jovsa. Úpravou šírkových pomerov miestnych komunikácií a dobudovaním chodníkov a zastavovacích pruhov SAD a parkovísk pri zariadeniach občianskej vybavenosti.

Kontinuita s minulosťou

Riešené územie je súčasťou Košického kraja, kde sa stretávajú a prelínajú kultúrne vplyvy viacerých historických regiónov – Zemplína, Abova, Spiša a vytvárajú bohatý a mimoriadne rozmanitý kultúrno-historický potenciál tohto územia. Východná časť Košického kraja tvorí južnú časť historického Zemplínu. Kultúra Zemplína v kontexte východoslovenskej oblasti je charakterizovaná prvkami nižšej kultúry. Dôležitú úlohu v jej formovaní zohrali vplyvy Sedmohradska na juhu a pôsobenie gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi na severe a východe územia.

Regionálna architektúra

Pôvodnú lineárnu formu zástavby obce charakterizovali poľnohospodárske usadlosti – trojdielne stavby s nízkym dvorcom a humnom. Zástavba sledovala potok a cestnú komunikáciu, po vyčerpaní tejto organizácie zástavby sa výstavba presunula do nových ulíc v závislosti na konfigurácii terénu. Zmenila sa pôdorysná forma sídel. Pôvodná ulica sa vyznačovala harmonickou rytmikou zástavby dedinských domov, dnes je ulica disharmonickou skladbou rôznorodých domov. Návrh ÚPN-O zdôrazňuje zachovanie pôvodnej architektúry, nová architektúra so zmyslom pre príslušnosť k regiónu a pre zodpovednosť za identitu obrazu obce.

Pôvodné znaky architektúry:

A: - situovanie po jednej strane, štýlové priečelie, znaky na štíte, sedlový tvar strechy, dlhý dvor ukončený humnom.

B: - usporiadanie sídelného útvaru v krajine, „reliéfne“ trasovanie dopravnej kostry sídla, kostol v ťažisku obce, zachovaná zástavba dedinských domov na úzkych pozemkoch,

Záver

Obec Jovsa po eliminácii negatívnych vplyvov chaotickej výstavby má potenciú životaschopného organizmu. Prvoradými sú pracovné príležitosti, tieto vo výhlade zabezpečuje dostupný priemysel a špecifická príroda. Sídelný útvar tvorí formu samostatného osídlenia zakomponovaného do horskej krajiny, dopravný systém osídlenia je líniový, čo si vyžaduje zvýšenú pozornosť na jeho frekvenčnú priepustnosť.

V širších súvislostiach je významným faktorom rozvoja sídelného útvaru stav životného prostredia. Budúcnosť obce je závislá na čistote ovzdušia ako dôležitom ukazovateli stavu zdravého životného prostredia.

Súčasťou osídlenia je krajina s hodnotami krás CHKO Vihorlat. Potencia krajiny je charakteristická turistickou príťažlivosťou, krajina ponúka letnú a zimnú rekreáciu nielen pre domácich obyvateľov ale aj pre vidiecku turistiku. Budúcnosť obce je možné spájať s transformáciou poľnohospodárskej funkcie na jej integráciu s vidieckou turistikou.

Návrh ÚPN-O výrazne stavia územný rozvoj obce na ochrane a využití potenciálu krajiny. Ekostabilizačný systém je pilierom budúcnosti obce.

Koniec sprievodnej správy.

V Michalovciach, 2012

Ing. arch. BOŠKOVÁ Marianna